

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) 2563

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

■ ชื่อเดิม	วารสารวิชาการ รมยสาร / ISSN 1686-0101
■ เจ้าของ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
■ ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ	
รศ.มาลินี จุโฑปะมา	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
■ กองบรรณาธิการ	
ศ.ดร.ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน
ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.วัชร งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.ประสาท เนื่องเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.ชลวิทย์ เขียวจิตต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.อัญชลี วรรณรักษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
รศ.ดร.สิงหนาท น้อมเนียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ.ดร.สารภี วรรณตรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศุภกรณ์ ภู่อริยศิลป์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.โกวิทย์ พิมพวง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.นวมินทร์ ประชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัย เหมนเหลียง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
Prof. Dr. R. Michael Smith	Niagara University, U.S.A.

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) 2563

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Prof. Ni Ni Hlaing

Mandalay University of Distance

Education, Myanmar

Prof. Dr. Ted Yu-Chung Liu

National Pingtung University,

Republic of China (Taiwan)

Prof. Dr. Irom Gambhir Singh

Manipur University, India

■ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงบทความประจำฉบับ

รศ.ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รศ.ดร.ทิวดี มณีโชติ

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

รศ.ดร.โกวิท พิมพวง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รศ.ดร.ประยูร วงศ์จันทร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผศ.ดร.อนิวัช แก้วจันทน์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผศ.ดร.เดวิด ศิริวงศ์เดชา

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผศ.ดร.เอมอร แสนภูวา

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผศ.ดร.ภิญโญ ภู่งาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ดร.นงนรินทร์ กุศลวงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผศ. ดร.ประเสริฐ ภูมิคุ้ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระ

รศ.ดร.ปรีชา ปาโนรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผศ.ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผศ.ดร.สุรัชย์ ปิยานุกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผศ.ดร.สถาพร วิชัยรัมย์

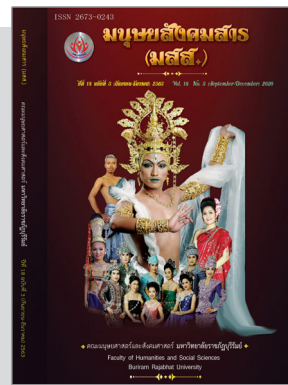
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) 2563

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผศ.ดร.สุชาติ หอมจันทร์

ผศ.ดร.จารินี ม้าแก้ว

ผศ.สันติภาพ ชาร์มย์

ดร.จตุพร ดอนโสม

ดร.จิรายุทธ ประเสริฐศรี

ดร.พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

■ บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อัศรพนธ์ เนื้อไม้หอม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

■ รองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.คำภีรภาพ อินทะนุ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.สุธีศักดิ์ ผ่องสูงเนิน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

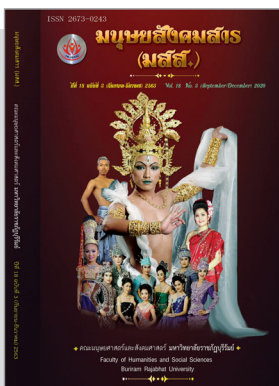
อาจารย์ภูริสา วัชรนทร์วงศ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

■ ตรวจสอบภาษาอังกฤษ

Mr. David Frank Dittmar

มนุษยศาสตร์ (มสส.)

ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) 2563

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- เตรียมต้นฉบับและจัดทำรูปเล่ม
นางสาวจรัสรัตน์ อุ่นรัมย์

- ประชาสัมพันธ์
นายสุรพงศ์ กันถัด

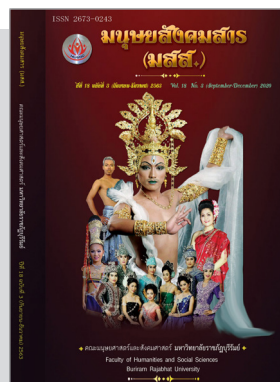
- กำหนดการพิมพ์เผยแพร่
ปีละ 3 ฉบับ (ม.ค.- เม.ย. / พ.ค.- ส.ค. / ก.ย.- ธ.ค.)

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 18 No. 3 (September-December) 2020

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

■ **Former Name:** Rommayasan/ISSN 1686-0101

■ **Publisher**

Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University

■ **Editorial Advisor**

Assoc. Prof. Malinee Chutopama

President of Buriram Rajabhat
University

■ **Editorial Board**

Prof. Dr. Prayong Saenburan

Mahamakut Buddhist University
Isan Campus

Prof. Dr. Bunthan Dokthaisong

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Prof. Dr. Watchara Ngamjitcharoen

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Prasart Nuangchalem

Maharakham University

Assoc. Prof. Dr. Cholvit Jeanrajit

Srinakharinwirot University

Assoc. Prof. Dr. Anchalee Wannaruk

Suranaree University of Technology

Assoc. Prof. Dr. Singhanat Nomniam

Mahidol University

Assoc. Prof. Dr. Saraphi Wantrong

Surindra Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr. Supakorn Phoocharoensil

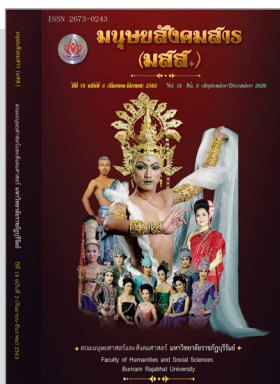
Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Kowit Pimpuang

Kasetsart University

Asst. Prof. Dr. Nawamin Prachanant

Buriram Rajabhat University

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 18 No. 3 (September-December) 2020

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

Asst. Prof. Dr. Li Renliang

National Institute of Development
Administration

Prof. Dr. R. Michael Smith

Niagara University, U.S.A.

Prof. Ni Ni Hlaing

Mandalay University of Distance
Education, Myanmar

Prof. Dr. Ted Yu-Chung Liu

National Pingtung University,
Republic of China (Taiwan)

Prof. Dr. Irom Gambhir Singh

Manipur University, India

■ Peer Reviewers of the Issue

Assoc. Prof. Dr. Prasart Nuangchalerms

Maharakham University

Assoc. Prof. Dr. Thiwat Manichot

Panyapiwat Institute of Management

Assoc. Prof. Dr. Kowit Pimpuang

Kasetsart University

Assoc. Prof. Dr. Prayoon Wongchantra

Maharakham University

Assoc. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom

Rajabhat Maharakham University

Asst. Prof. Dr. Aniwat Kaewjomnong

Thaksin University

Asst. Prof. Dr. Techit Sirawongdech

Sisaket Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Emon Saenphuwa

Sisaket Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Pinyo Puthed

Nakhon Sawan Rajabhat University

Dr. Nongsiranart Kusonvong

Phranakhon Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Prasert Chintoum

Chandakasem Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr. Preecha Panoram

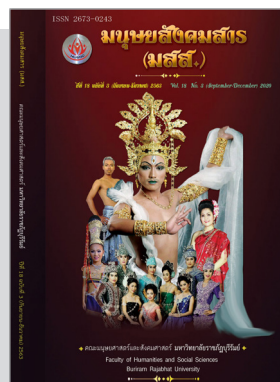
Buriram Rajabhat University

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 18 No. 3 (September-December) 2020

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

Asst. Prof. Dr. Akkarapon Nuemaihom

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Surachai Piyanukool

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Sathaporn Wichairam

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Suchart Homjan

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Jarinee Makaew

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Santipap Charam

Buriram Rajabhat University

Dr. Jatuporn Donsom

Buriram Rajabhat University

Dr. Jirayut Prasertsri

Buriram Rajabhat University

Dr. Panasin Sriviset

Buriram Rajabhat University

■ Editor in Chief

Asst. Prof. Dr. Akkarapon Nuemaihom

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

■ Deputy Editors

Asst. Prof. Dr. Khampheeraphab Intanoo

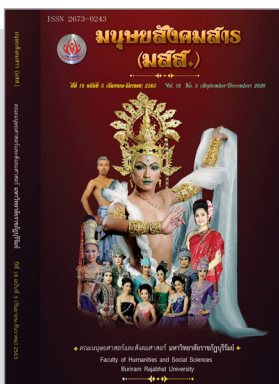
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

Dr. Sutheekit Fodsungnern

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

Ms. Purisa Watcharenwong

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 18 No. 3 (September-December) 2020

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

■ English Editor

Mr. David Frank Dittmar

■ Manuscript Preparation and Journal Design

Miss Jaralrat Oonram

■ Public Relations

Mr. Surapong Kuntud

■ Periodicity

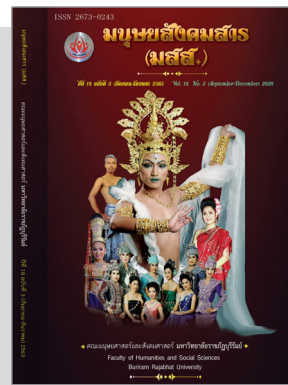
Three issues per year (January-April, May-October, September-December)

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) 2563

ISSN 2673-0243

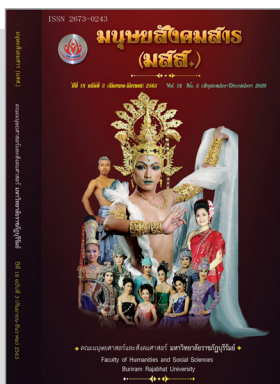
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มนุษยสังคมสารเป็นวารสารวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีกำหนดการพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับคือ เดือนมกราคม–เมษายน เดือนพฤษภาคม–สิงหาคม และเดือนกันยายน–ธันวาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้และองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากงานวิจัยและงานวิชาการเกี่ยวกับ ภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญาและศาสนา ชาติพันธุ์ บรรณารักษ์และสารสนเทศศาสตร์ ดนตรีและนาฏศิลป์ ศิลปกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม การท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มานุษยวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา การศึกษา และ เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้

บทความทุกเรื่องในวารสารเล่มนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้สนับสนุนบทความนั้น (Double-blind peer review) ทั้งนี้ เพื่อให้บทความมีคุณภาพ และได้มาตรฐานทางวิชาการ บทความที่ส่งมาเพื่อขอรับการตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสารจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้สนับสนุนบทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการและบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสารอย่างเคร่งครัด

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในมนุษยสังคมสารถือเป็นความรับผิดชอบของผู้สนับสนุนบทความนั้น และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหาหรือความถูกต้องของบทความที่ส่งมาเผยแพร่ทุกเรื่อง

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 18 No. 3 (September-December) 2020

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC) is the academic journal of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University. The journal is published three times a year: January-April, May-August and September-December. Its aim is to disseminate innovation and a new body of knowledge obtained from research academic and works, including the following areas: Language, Linguistics and Literature, Philosophy and Religion, Ethnic, Folklore, Library and Information Science, Music and Performance Arts, Fine and Applied Arts, Tradition and Culture, Tourism, History, Archaeology, Anthropology, Law, Politics, Public Administration, Economics, Sociology, Psychology, Education, and Technology and Learning Innovation.

All articles in this journal have been reviewed by at least two peer reviewers in the relevant fields. More importantly, the authors' and reviewers' identities are concealed from each other (Double-blind peer review) in order to have the articles with high quality and academic standards. The articles submitted for publication in Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC) have not already been published elsewhere or are not under consideration by peer reviewers for publication in other journals. The authors must strictly comply with the reference system and the criteria for the publication of academic and research articles set by the journal.

The views and opinions expressed in the articles are the responsibility of the authors, and the editorial board is not responsible for the contents or accuracy of any articles.

บทบรรณาธิการ

ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) 2563

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มนุษยสังคมสารขอส่งสาร

อวยพรชัยให้ทุกท่านนั้นสุขี

ปีใหม่มาสัมฤทธิ์ใจให้ไซคมี่

วิจัยดีมีผลงานทุกท่านเทอญ

“มนุษยสังคมสาร” ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 ประจำปี พ.ศ. 2563 ฉบับนี้เป็นฉบับส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ จึงขอมอบกลอนเป็นพรชัยให้ทุกท่านมีแต่ความสุขและประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาจงทุกประการ

ในฉบับส่งท้ายปี 2563 ฉบับนี้ บทความทั้ง 11 บทที่ตีพิมพ์เผยแพร่ใน “มนุษยสังคมสาร” ยังคงรักษาความเข้มข้นและตรงใจซึ่งมาตรฐานด้านวิชาการทุกประการ โดยบทความทั้งหมดผ่านกระบวนการตรวจสอบการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงาน (Plagiarism) ด้วยโปรแกรมอักขราวิสุทธิ์ และมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความซ้ำซ้อนของบทความอยู่ระหว่างร้อยละ 0-5

จำนวน 11 บทความใน “มนุษยสังคมสาร” ฉบับนี้ เป็นบทความภาษาไทย 9 บทความ และบทความภาษาอังกฤษ 2 บทความ โดย 1 ของบทความภาษาอังกฤษนั้นมาจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ทั้ง 11 บทความประกอบด้วยบทความ 1) ด้านศิลปวัฒนธรรม จำนวน 1 บทความ 2) ด้านดนตรี จำนวน 1 บทความ 3) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ จำนวน 2 บทความ 4) ด้านนิติศาสตร์ จำนวน 1 บทความ 5) ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 บทความ 6) ด้านการศึกษา จำนวน 3 บทความ 7) ด้านภาษา จำนวน 1 บทความ และ 8) ด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน 1 บทความ ซึ่งบทความทั้งหมดนี้อยู่ในกรอบที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และบทความทั้งหมดก็ได้ผ่านการพิจารณาพิชญ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

ในส่วนภาพปกของวารสารฉบับนี้ได้นำมาจากบทความชื่อ “พีรพงศ์ เสนไสย: แนวทางการออกแบบการแสดงแสง สี เสียง ประกอบจินตภาพ” ซึ่งเป็นบทความที่สะท้อนถึงศิลปะการแสดงที่ชัดเจนและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของ “พีรพงศ์ เสนไสย”

กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาพิจารณาทั้ง 11 บทความ และผู้พิมพ์ที่ส่งบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ในฉบับนี้ รวมถึงผู้อ่านและผู้สนใจใน “มนุษยสังคมสาร” ทุกๆ ท่าน ทางกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งจะได้รับความไว้วางใจทางวิชาการจากทุกท่านด้วยการส่งผลงานวิจัยหรือผลงานวิชาการเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ใน “มนุษยสังคมสาร” ในฉบับต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนท์ เนื้อไม้หอม

บรรณาธิการ

สารบัญ

ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) 2563

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

พีรพงศ์ แสนไสย: แนวทางสร้างสรรค์การแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพ 1

Peerapong Sensai: The Creative Style of Image Light and Sound Show

จิระประภา โพธิ์เล / ชุตินา มณีวัฒนา

Jiraprapa Potila / Chutima Maneewattana

**การพัฒนารูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยชวาทิตโรงเรียน
บุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์** 23

Development of Wind Instruments Marching Band Student Practices Model at

Buriram Pitthayakhom School, Buriram Province

ทรงรบ ขุนสงคราม / ธนวุฒิ ตั้งสอนบุญ / วีระยุทธ พรmdirach /

สุมนัสชนก นาคแท้ / ชาอวลิต ชากุมไฮ

Thongrob Khunsongkram / Tanawut Tangsornboon / Veerayut Promdirach /

Sumanutchanok Naktae / Chaowalit Chakumhai

**การบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร: กรณีศึกษาองค์การ
บริหารส่วนตำบลยางซิ่น อำเภอบึงนาราง จังหวัดอุบลราชธานี** 43

Administration on Management of Groundwater Bank for Agriculture: A Case

Study of Yangkhinok Subdistrict Administrative Organization in Khuang Nai

District, Ubon Ratchathani

สันติชัย เท่าสิงห์ / สุทธิพงษ์ สุทธิลักษณ์กุล / ประสิทธิ์ กุลบุญญา

Sanitchai Taosing / Sutthipong Sutthilukmunikul / Prasit Kulbunya

สารบัญ

ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) 2563

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

- แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพผู้ความยั่งยืนของชุมชน
รอบเขื่อนสิรินธรอำเภอสรินธร จังหวัดอุบลราชธานี** 65
**Guideline for Promoting and Sustainable Development of Occupation of Community
around Sirindhorn Dam in Sirindhorn District in Ubon ratchathani Province**
วิชัย ลุนสอน / บุษราภรณ์ พวงปัญญา
Wichai Lunson / Bussaraphon Phuangpanya
- ปัญหาการคุ้มครองลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558** 85
Debtor Protection Problems under the Debt Collection Act 2015
กัลยาณี ธีระวงศ์ภิญโญ
Kanlayanee Theerawongpinyo
- แนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์** 101
**Participatory Guidelines on Activities Promoting Democracy Practices of Surindra
Rajabhat University Students**
ภูริศ ภูมิประเทศ / ตรีนุชา สุขเกษม / อภิชาติ แสงอัมพร / ภัทรพร ศรีโกตะเพชร
Poorit Poomipratate / Treechada Sukasem / Apichart Sangamporn /
Pataporn Srikotapech

สารบัญ

ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) 2563

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

การศึกษาผลการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพ 131

การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

A Study Result of a Collaborative Network Model Enhancing Basic Education Quality:

A Case Study of Dokkhamtaiwittayakhom School

น้ำฝน กันมา

Namfon Gunma

การพัฒนาแบบทดสอบคู่ขนานสำหรับวัดความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทย 155
ของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ

Development of Parallel Tests for Thai Language General Ability for Teacher Students
in Public University

ปรัชญา ไจกักดี / นันทวรรณ แก้วโชติ

Pratchaya Jaipukdee / Nantawan Kaewchote

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ 175
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์:
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

The Development of a Learning Activity Model to Enhance the Competency of Active
Learning Management of Mathematics Teacher Students: A Case Study of Buriram
Rajabhat University

นฤมล ศักดิ์ปกรณ์กานต์

Narumon Sakpakornkan

สารบัญ

ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) 2563

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

Students' Perceptions of Beneficial Learning

195

Experiences in the 21st Century

Mary / Jasmine Kong-Yan Tang

**The Relationship of Digital Post-Purchase Brand Touchpoints on
Relationship Quality and Self-Brand Connection in the Context of
Repurchase of an Automobile**

215

Surasak Suthongwan / Chanongkorn Kuntanbutr

พีรพงศ์ เสนไสย: แนวทางสร้างสรรค์การแสดงแสง

สี เสียงประกอบจินตภาพ

Peerapong Sensai: The Creative Style of Image

Light and Sound Show

จิระประภา โพธิ์เล¹ / ชุตินา มณีวัฒนา²

Jiraprapa Potila / Chutima Maneewattana

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Master Student in Educational Performing Arts Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชาศิลปการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Assistant Professor Dr., Main Advisor, Performing Arts Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University

Received: November 11, 2020

Revised: November 20, 2020

Accepted: December 17, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง พีรพงศ์ เสนไสย: แนวทางสร้างสรรค์การแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบการแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพของ พีรพงศ์ เสนไสย งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจาก เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ ทัศน สื่อมัลติมีเดีย และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการออกแบบการแสดงของ พีรพงศ์ เสนไสย มีลักษณะโดดเด่นแบ่งได้ 5 ประการ คือ 1) การสร้างบทการแสดง ซึ่งใช้ทั้งการประพันธ์บทขึ้นมาใหม่ และดัดแปลงจากเค้าโครงเรื่องเดิม ที่มีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง

2) การสร้างรูปแบบการแสดง จะใช้เสียงตัวเองเสมอในการพากย์บรรยายบท มีการใช้ท่าทางการแสดงทั้งอนุรักษ์และสร้างสรรค์ และมีหลักการจัดวางพื้นที่การแสดงอย่างหลากหลาย 3) การสร้างดนตรีประกอบการแสดง เพื่อเสริมจินตภาพ มีการผสมผสานประเภท และเครื่องดนตรีหลายรูปแบบ 4) ฉากและอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง มีทั้งการใช้นาฬิกาเดิม และฉากที่สร้างใหม่ เน้นใช้งาน และสร้างสรรค์ และ 5) การออกแบบการแต่งกาย พบทั้งแบบวิถีจารีต แบบประยุกต์ และแบบสร้างสรรค์ที่ต่างจากของเดิม

คำสำคัญ: การแสดงแสงสีเสียง, การออกแบบการแสดง, ฟิรพงษ์ เสนไส

Abstract

The purpose of the research on Peerapong Sensai: The creative style of the image of light and sound show was to study the design identities of the performance. This study was a qualitative research, and the data were collected from documents, printed matters, videos, multimedia, and interviews of related people.

The results of the study were found that the design methods of Peerapong Sensai are outstanding which can be divided into five elements: 1) Drama compositions; composing the new and adapting the former ones in both poetry and prose. 2) Performance styles; using one own voice in dubbing with acting conservatively and creatively by having ways of arranging several acting areas. 3) Performance musics; enhancing the image and combining several kinds of instruments. 4) Scenes and equipments of the performance; using and creating new and old backdrops. And 5) costumes; following the ways according to traditions, application, and creativity which are different from the old ones.

Keyword: light and sound show, show creation, Peerapong Sensai

บทนำ

การแสดงแสงและเสียง เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2519 และในปี พ.ศ. 2523 ในสมัยของ พันเอกสมชาย หิรัญกิจ ได้สังเกตเห็นถึงศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวของทางรถไฟ ว่ามีความน่าสนใจ เนื่องจากเป็นเส้นทางสายประวัติศาสตร์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงจัดให้มีการแสดงแสงและเสียงเรื่องสะพานข้ามแม่น้ำแควขึ้น

พिरพงศ์ เสนไสย เป็นหนึ่งในนักสร้างสรรค์การแสดงแสง สี เสียง ที่ได้รับการยอมรับของประเทศ เขาเริ่มต้นฉายแววความเป็นนักสร้างสรรค์การแสดงตั้งแต่ครั้งยังเป็นนิสิตที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีโอกาสสร้างสรรค์ผลงานฝากชื่อเสียงตั้งแต่แรกเข้าศึกษา ระหว่างนั้นพिरพงศ์ เสนไสย ได้รับความไว้วางใจให้จัดทำการแสดงระดับชาติ อีกหลายต่อหลายครั้ง เช่น การแสดงถวายพระพรแด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ และอีกครั้งในเรื่อง “คนดีศรีอยุธยา” ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2537 เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท พिरพงศ์ เสนไสย ก็ได้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยมหาสารคามในปี พ.ศ. 2542 และได้ดำเนินกิจกรรมจัดงานแสดงแสงเสียงประกอบจินตภาพอีกเป็นจำนวนมาก และแสดงซ้ำหลายครั้งในแถบภาคอีสานเป็นส่วนมาก การแสดงของพिरพงศ์ เสนไสย มีลักษณะเฉพาะตัว ที่มีความโดดเด่น ต่างไปจากการสร้างงานในรูปแบบเดียวกันของหน่วยงานอื่น ความต่าง ทำให้งานของพिरพงศ์ เสนไสย เป็นที่ยอมรับในกลุ่มการสร้างสร้งงานแสดงแสง สี เสียงว่า เป็นการผสมผสานความหลากหลายของศิลปะการแสดง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการออกแบบการแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพของ พिरพงศ์ เสนไสย เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างงานแก่ผู้ที่ทำงานในสายงานอาชีพนี้ การศึกษาการแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพของพिरพงศ์ เสนไสย ครั้งนี้จะเกิดองค์ความรู้ ไปสู่การสร้างงาน หรือต่อยอดพัฒนางานได้ ซึ่งหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นฐานในการพัฒนา ด้านการสร้างสร้งงานแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาแนวทางและเทคนิคการออกแบบการแสดงแสง สี เสียงประกอบ
จินตภาพของ ฟีรพงศ์ เสนไสย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวิธี
การดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาจาก
เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์จากภาพถ่าย วิดีทัศน์ และการตรวจสอบ
ความถูกต้องของข้อมูล นอกจากนี้ยังใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบไม่มี
โครงสร้าง โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลฝ่ายโปรดักชั่น 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
ฝ่ายนักแสดง ซึ่งแบบสัมภาษณ์ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือ แล้วนำมาดำเนินการตรวจสอบข้อมูล โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสาม
เส้า จากแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ แหล่งบุคคล

2. ขั้นตอนดำเนินงานวิจัย ใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากชิ้นงาน
ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จาก 18 ชิ้นงาน ให้
เหลือ 4 ชิ้นงาน ได้แก่ 1) กษัตรา มหาชนก 2) เมืองไผ่โรจน์สรายุ ภูมิลากุ่มข้าวใหญ่
3) อัสจรรย์ จำปาศรี และ 4) เบิกฟ้า เบิกแผ่นดิน เบิกศาสตร์ศิลป์ มหาสารคาม ซึ่งมีวิธี
คัดเลือก คือ ให้ผู้ที่เคยรับชมการแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพของ ฟีรพงศ์
เสนไสย ไม่ต่ำกว่า 10 เรื่อง จำนวน 10 คน ทำการเลือกงานที่คิดว่ามีเอกลักษณ์เฉพาะ
และโดดเด่นที่สุดของ ฟีรพงศ์ เสนไสย คัดให้เหลือ 4 ชิ้นงาน เพื่อนำมาดำเนิน
การวิเคราะห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาโดยนำข้อมูลที่ได้อาจการบันทึกเสียง
บันทึกภาพ และการจดบันทึกมาถอดเนื้อหา และคัดแยกข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออก
ตรวจสอบข้อมูลอีกรอบ แล้วนำข้อมูลการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ สื่อวีดิทัศน์

และภาพถ่าย มาสรุปประเด็นแนวทางการออกแบบการแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพของ ฟิรฟงส์ เสนไสย และทำการวิเคราะห์

4. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาค้นคว้า โดยผู้วิจัยนำเนื้อหาที่วิเคราะห์ได้มานำเสนอตามความมุ่งหมายของการวิจัย ด้วยการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบบทความ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการออกแบบการแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพของ ฟิรฟงส์ เสนไสย ผลการวิจัยพบ องค์ประกอบสำคัญที่เป็นแนวทางการออกแบบการแสดงแบ่งได้เป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1) บทการแสดง 2) รูปแบบการแสดง 3) คนตรีประกอบการแสดง 4) ฉากและอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง 5) เครื่องแต่งกาย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. บทการแสดง บทประพันธ์ประกอบการแสดง เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในการแสดงแสง สี เสียง ประกอบจินตภาพ เพราะนอกจากภาพที่เกิดขึ้นตรงหน้าแล้ว บทประพันธ์ยังเป็นการสนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจเรื่องราวชัดเจนยิ่งขึ้น ประกอบด้วยงานเขียน 2 ลักษณะดังนี้

1.1 ลักษณะเนื้อเรื่องที่นำมาสร้างบทประพันธ์ แบ่งเป็น

1.1.1 บทที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยฟิรฟงส์ เสนไสย ประพันธ์บทขึ้นใหม่ด้วยความคิดของตนเอง โดยสร้างเป็นบทปะติดปะต่อกับเนื้อเรื่องการแสดงที่เป็นเค้าโครงเดิม เพื่อเชื่อมโยงเรื่องราวการแสดง ให้สอดคล้องกัน ไม่น่าเบื่อ โดยเน้นความน่าสนใจ และจินตนาการประกอบไปด้วย เห็นได้จากบทเรื่อง เมืองไผ่โรจน์สราญ ภูมิบาลกุม้าขาวใหญ่

1.1.2 บทประพันธ์ดัดแปลง เป็นบทที่ประพันธ์ขึ้นโดยอาศัยเค้าโครงเรื่องเดิม โดยค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ประกอบกัน เช่น จดหมายเหตุ

พระราชดำรัส พระราชพงศาวดาร หนังสือ ตำรา เอกสาร ตำนาน รวมถึงบทเพลงต่าง ๆ ของแต่ละสถานที่ พบในบทเรื่อง กษัตรา มหาชนก

1.2 รูปแบบของบท จากการศึกษาบทประพันธ์ และการสัมภาษณ์พบว่า รูปแบบของบทการแสดงในทุก ๆ เรื่องของพิรพงศ์ เสนไสย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) Act 2) Cue 3) Time 4) Sound/Wording 5) Performance 6) Lighting & Effect มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 Act พิรพงศ์ เสนไสย ได้แบ่งโครงสร้างของบทละครใหญ่ที่สุด เป็น Act (องค์) ซึ่งแต่ละองค์ มีเกณฑ์ในการแบ่งคือ แบ่งตามช่วงเวลาในเรื่อง เช่น แบ่งตามยุคสมัย การพลัดเปลี่ยนการปกครอง หรือการเกิดเหตุการณ์สำคัญในยุคนั้นๆ การบอกองค์ของการแสดง ทำให้ผู้อ่านบทรู้ช่วงเวลาของเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดในการแสดง ว่าเกิดขึ้นในช่วงไหน และทำให้ผู้อ่านบทเข้าใจเค้าโครงของเรื่องมากยิ่งขึ้น

1.2.2 Cue คือ การบอกลำดับของการแสดง พิรพงศ์ เสนไสยจะเขียน Cue (ลำดับ) ให้ผู้แสดง หรือผู้กำกับฝ่ายต่าง ๆ รู้ลำดับของการแสดง ซึ่งบทละครทั่วไป จะไม่มีการระบุลำดับของการแสดง แต่พิรพงศ์ เสนไสยจะกำหนดไว้ในบทของการแสดงเพื่อให้รู้ว่าลำดับที่เท่าไรต้องดำเนินการแสดงไปอย่างไร ซึ่งในแต่ละองค์จะมีลำดับแทรกอยู่ตามช่วงเวลาของการแสดงเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกัน

1.2.3 Time คือ เวลาที่ทำการแสดงในแต่ละลำดับ ในทุกลำดับของการแสดงจะมี Time (เวลา) เป็นนาฬิกา และวินาทีบอกเสมอว่าลำดับนี้ มีเวลาในการแสดงเท่าไร จะมีเวลาระบุไว้ในบท เพราะการแสดงในแต่ละครั้งจะมีเวลาของการแสดงตามเสียงดนตรีตั้งแต่ต้นจนจบอย่างชัดเจน จึงทำให้เวลาเป็นตัวกำหนดการแสดงแต่ละลำดับซึ่งทำให้ผู้อ่านบท เข้าใจช่วงเวลาของการแสดงได้แม่นยำ

1.2.4 Sound/Wording Sound คือ ดนตรีทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายในเรื่อง ทั้งก่อนการแสดง ระหว่างการแสดง และหลังการแสดง ทั้งที่มีเนื้อร้อง และไม่มีเนื้อร้อง Wording คือ อาร์มบท และบทบรรยายทั้งหมดของการแสดง เช่น

“Sound/Wording คนตรีแสดงความยิ่งใหญ่ในความรัก ความผูกพัน ความอบอุ่นของผู้เป็นมิ่งมารดาแห่งพระมหาเทวี” จากบทการแสดงเรื่อง กษัตรา มหาชนก

1.2.5 Performance ฟิรพงศ์ เสนไสย ใช้คำว่า Performance เพื่อระบุรูปแบบของการแสดง ประกอบคำบรรยายจะบอกการแสดงที่จะเกิดขึ้นในองก์นั้นๆ เช่น Act4 Cue 55 Time 01.30 “Preformance การแสดงนักแสดงทุกคนจัด Compose ที่แตกต่างทำท่าถวายบังคมเป็นจุด ๆ”

1.2.6 Lighting & Effect เป็นสิ่งที่ฟิรพงศ์ เสนไสยให้ความสำคัญ การบอกรายละเอียดแสง สี และเสียงที่ต้องการทั้งหมด การเล่าจินตภาพที่จะเกิดขึ้นในการแสดง และบอกสิ่งที่จะทำให้เกิดขึ้น กับผู้กำกับแสงเสียงฟัง เพื่อให้ผู้กำกับแสงเสียงได้ออกแบบแสง สี และเสียงไปในทางเดียวกันกับที่ฟิรพงศ์ เสนไสยคิดไว้ เช่น Lighting & Effect “ไฟมืดสนิทขณะฉายภาพ ไฟเข้าโทนสีน้ำเงิน ไฟ Stroke Effect เน้น Dry Ice ณ เข้าของผลงานทั้ง 5 คน” จากบทการแสดงเรื่อง กษัตรา มหาชนก

1.3 ลักษณะของบทประพันธ์ ในการแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพ มีการสอดแทรกกลอนสุภาพ กลอนดอกสร้อย โคลงสี่สุภาพ อินทรวชิรฉันท์ ฃญาอีสาน กลอนลำ มาประกอบในบทของการแสดง เพื่อเปลี่ยนอารมณ์การแสดง ประจบบรรยากาศแต่ละยุคสมัย และเพิ่มอรรถรสสำหรับงานออกแบบนาฏยประดิษฐ์ โดยลักษณะของการประพันธ์แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบหลัก คือ ร้อยแก้ว และร้อยกรอง

1.3.1 บทประพันธ์ร้อยแก้ว เป็นความเรียงที่สละสลวยไพเราะ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เป็นบทบรรยายเนื้อเรื่องในการแสดง ที่ใช้วิธีการพากย์ และใช้คำพูดบรรยายบท ซึ่งพบในทั้ง 4 เรื่องที่ศึกษา

1.3.2 บทประพันธ์ร้อยกรอง หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ โดยมีกำหนดข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบทพรรณนาลักษณะสถานที่ที่มีความสำคัญ การกล่าวถึงบุคคลภายในเรื่อง หรือการแสดงความรู้สึกที่เกิดขึ้นในเรื่อง ผ่านโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน พบในทั้ง 4 ชิ้นงานที่ศึกษา

2. รูปแบบการแสดง คือ รูปแบบการแสดงที่ปรากฏบนเวที ประกอบด้วย การพากย์บท หรือบรรยาย การคัดเลือกหรือวางตัวผู้แสดง การใช้ท่าทางในการแสดง และการเลือกใช้พื้นที่บนเวที หรือพื้นที่อื่น ๆ ในการแสดง อธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

2.1 การพากย์บท และบรรยาย พिरพงศ์ เสนไสย เป็นผู้เขียนบทการแสดงเอง พากย์เสียงเอง โดยเป็นเสียงพากย์หลักของทุกผลงาน เหตุที่พากย์เสียงเองเพราะธรรมชาติของแก้วเสียงมีความกังวาน นุ่ม ลึก ปัจจัยสำคัญที่สุดอีกประการ ในการเลือกบุคคลพากย์ และบรรยายบทการแสดง จะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถพื้นฐานในด้านการแสดง มีจินตนาการคล้อยตามบทประพันธ์สูง และรู้หลักวิธีการอ่านภาษาไทย ให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามอักขระ ส่วนใหญ่ พिरพงศ์ เสนไสย เป็นผู้พากย์บทหรือบรรยายบทเพียงผู้เดียว แต่ในบางครั้งก็มีผู้อื่นรวมพากย์ด้วย การพากย์เสียงนั้นถูกนำมาใช้ประกอบการแสดง เพื่อให้คนฟังนั้นฟังเรื่องราวผ่านเสียงประกอบกับภาพการแสดง จนเกิดเป็นจินตภาพขึ้นมา ในบางครั้งยังมีการร้องสดบทเวที เช่น การร้องกลอนลำ โดยเชณูศิลป์แห่งชาติ เป็นผู้ร้องกลอนลำสดในการแสดงครั้งนั้น

ภาพที่ 1: การเข้าบันทึกเสียง เพื่อทำเสียงประกอบการแสดง

2.2 ท่าทางที่ใช้ในการแสดง ท่าทางที่ใช้ประกอบในการแสดง แบ่งออกได้หลายศาสตร์ สืบเนื่องจากในการแสดงแต่ละครั้ง จะมีรูปแบบท่าทางการแสดงที่ไม่ใช่การรำ หรือการเดินเพียงอย่างเดียว แต่มีการผสมผสานระหว่างการเดิน การรำ และการละครรวมอยู่ด้วย ซึ่งแบ่งออกได้ 3 ประเภท ดังนี้

2.2.1 ท่ารำ ท่ารำที่ปรากฏในการแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพของพิรพงศ์ เสนไสย มีทั้งนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัย นาฏศิลป์อีสาน นาฏศิลป์ขอม ประกอบอยู่ด้วยในการแสดงประเภทรำ และจะพบในทุกชิ้นงานการแสดง

2.2.2 ท่าเต้น ท่าเต้นที่พบมีทั้งการเต้นแบบไทย ผสมผสานท่าเต้นตะวันตก และท่าเต้นตะวันตกล้วน ๆ เช่น ท่าเต้นสไตล์ Classical Ballet (พบในเรื่อง เมืองไผ่โจนส์ตราญ ภูมิบาลกุ่มข้าวใหญ่), Modern Dance (พบในเรื่อง เบิกฟ้า เบิกแผ่นดิน เบิกศาสตร์ศิลปะ มหาสารคาม) และ Contemporary Dance (พบในผลงานการแสดงทุกชิ้น) นอกจากนี้ยังพบการเต้นสไตล์อื่น ๆ ด้วย อาทิ Symbolic Dance, Improvisation และ Solo Dance ซึ่งจะพบในงานแสดงของพิรพงศ์ เสนไสย อยู่เสมอ

2.2.3 ท่าทางการแสดงตามบท ปรากฏทั้งการตีบท ผ่านการแสดงสีหน้า ท่าทาง แบบสมจริง (Realistic) การแสดงท่าทางเกินจริง (Exaggerate) การโพสท่า (Pose) ท่าทางทั้ง 3 ลักษณะนี้ จะปรากฏอยู่ในทั้ง 4 ชิ้นงาน ซึ่งในการแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพของพิรพงศ์ เสนไสย จะไม่มีการขยับปากตามบทพากย์บทบรรยาย เพราะฉะนั้นผู้แสดงต้องใช้ภาษาร่างกายแสดง เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจเรื่อง และเข้าถึงจินตภาพมากยิ่งขึ้น มีทั้งการแสดงท่าทางนิ่ง การตีบทผ่านร่างกายตามเนื้อเรื่อง หรือแม้กระทั่งการเดินตามจังหวะให้ถึงจุดที่กำหนดไว้ด้วยท่วงท่าที่สื่อความหมาย อารมณ์ความรู้สึก เช่น ในเรื่อง อัจฉริยะ จำปาศรี นักแสดงทำท่าทางเดินอย่างช้า ๆ ราวกับคนไม่มีเรี่ยวแรง จากเวทีฝั่งหนึ่งไปยังเวทีอีกฝั่ง ด้วยสีหน้าที่เศร้าหมองดั่งคนสิ้นหวัง ประกอบกับทำนองอันเซื่องช้าฟังแล้วเกิดความรู้สึกหดหู่

ภาพที่ 2: ภาพแสดงท่าทางที่ใช้ในการแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพ

2.3 การเลือกใช้พื้นที่บนเวที หรือพื้นที่อื่น ๆ ในการแสดง ทรพงศ์ เสนไสย ได้ใช้หลักการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ ร่วมกับภาพที่สร้างขึ้นในความคิด จัดสรรพื้นที่ที่ใช้ในการแสดง แบ่งหลัก ๆ ได้ดังนี้

2.3.1 การเข้าออกเวทีของนักแสดง แบ่งเป็น การเข้า และการออก

1. เข้าจากข้างหลังตรงกลางเวที นักแสดงจะเข้ามาโดยการปรากฏตัวออกมาจากด้านหลังเวที บริเวณตรงกลางของเวที จะพบมากในการเข้ามาของตัวละครหลัก

2. เข้าด้านข้างเวที นักแสดงจะเดินเข้ามาจากจากด้านข้างเวที อาจจะเป็นฝั่งซ้าย ฝั่งขวา เข้าด้านข้างส่วนหลัง ส่วนกลาง หรือส่วนหน้าเวทีก็ได้ ซึ่งเป็นรูปแบบการเข้าเวทีที่พบมากที่สุด

3. เข้าเวทีโดยออกมาจากกลางเวที นักแสดงจะปรากฏตัวบนเวทีบริเวณตรงกลางเวที ซึ่งผู้ชมจะไม่เห็นตอนที่นักแสดงเข้าไปในฉาก เป็นการเข้าเวทีที่จะทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกตื่นเต้นใจมากขึ้น

4. เข้าเวทีโดยออกมาจากกลุ่มผู้ชม นักแสดงจะทำการแฝงตัวในกลุ่มผู้ชม โดยพยายามไม่ให้ผู้ชมนั้นรู้ตัว เมื่อถึงคิวการแสดงก็จะปรากฏตัวเด่นขึ้นในหมู่ผู้ชม ซึ่งจะทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกประหลาดใจ และรู้สึกมีส่วนร่วมในการแสดงด้วย

5. ออกด้านหลังตรงกลางเวที นักแสดงจะออกจากฉากการแสดงที่ด้านหลังบริเวณกลางเวที เช่น ในตอนที่อยู่บริเวณกลางเวที ต้องออกจากฉาก ก็จะเดินออกด้านหลังตรงกลางเวทีที่เป็นจุดที่ใกล้ที่สุด

6. ออกด้านข้างเวที นักแสดงออกจากฉากด้านข้างของเวที ไม่ว่าจะเป็นด้านข้างส่วนหลัง ส่วนกลาง หรือส่วนหน้า โดยให้นักแสดงออกจากฉากด้านข้างที่อยู่ใกล้เมื่อไฟดับ หรือให้สวนออกไปอีกฝั่งตรงข้ามเพื่อแสดงถึงการเดินทาง

ภาพที่ 3: ภาพแสดงการเข้าด้านข้างเวทีการแสดง

2.3.2 การจัดวางนักแสดง และการเลือกใช้ระดับ และระยะของพื้นที่การแสดง

1. การจัดวางระดับสูง คือการที่ตัวละครต้องอยู่ในตำแหน่งที่สูงที่สุดบนเวที หรือสูงกว่าตัวละครตัวอื่น เช่น เรื่อง เมืองไผ่โรจน์สรายุ ภูมิบาลกุ่มข้าวใหญ่ ในฉากที่ให้เจ้าเมืองยืนอยู่สูงกว่าทหาร หรือชาวบ้าน

2. การจัดวางระดับต่ำ หมายถึง การจัดวางนักแสดงให้อยู่ในระดับที่เป็นรองจากตำแหน่งที่สูงกว่า คือ การให้นักแสดงคนใดก็ได้ อยู่ในระดับเดียวกันกับพื้นหรือเหนือจากพื้น เช่น เรื่อง กษัตริย์มหาชนก ที่ให้นักแสดงชาวบ้านนั่งอยู่ที่พื้นเมื่อมีเจ้าเมืองปรากฏตัว เพื่อที่จะแสดงความต่างของชนชั้น

3. การจัดวางระยะใกล้ หมายถึง การจัดวางนักแสดงในระยะที่ใกล้กับสายตาผู้ชม คือ การที่ให้ตัวละครอยู่ในบริเวณที่ใกล้ขอบเวที หรือเข้าใกล้ผู้ชม เพื่อให้ผู้ชมเห็นการแสดงในบางช่วงบางตอนอย่างใกล้ชิด พบในเรื่อง เบิกฟ้า เบิกแผ่นดิน เบิกศาสตร์ศิลปมหาสารคาม และเรื่อง อัจฉริยะ จำปาศรี

4. การจัดวางระยะไกล การจัดวางนักแสดงให้อยู่ตำแหน่งที่ไกลออกไปจากระยะสายตาผู้ชม คือ การที่ให้นักแสดงไปอยู่ด้านหลังสุดของเวที เช่น เรื่อง อัจฉริยะ

จำปาศรี ที่ให้นักแสดงประกอบ ยืนด้านหลัง ของนักแสดงหลัก ซึ่งจะทำให้เห็นตัวประกอบในระยะที่ไกลออกไป เพื่อเน้นนักแสดงด้านหน้าให้เด่นขึ้น

ภาพที่ 4: ภาพแสดงการจัดวางการเลือกใช้ระดับ และระยะของพื้นที่การแสดง

3. คนตรีประกอบการแสดง การสร้างสรรค์คนตรีประกอบการแสดง จะต้องมีการวางแผนของของคนตรี เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาการแสดง ทั้งนี้ คนตรี เสียง เทคนิคพิเศษที่ปรากฏในงานของพิรพงศ์ เสนไสย จะมีทั้งจังหวะ ทำนอง เครื่องดนตรี ลักษณะพิเศษของเสียงต่างๆ และเขายังมีเทคนิคในการจดจำบทเป็นช่วงเวลา ซึ่งมีระยะเวลาเป็นวินาที และนาทียของคนตรี อีกทั้งประเภทของคนตรีก็มี ดังนี้

3.1 คนตรีไทย คือ การนำเอาเสียงเพลงที่เป็นกลุ่มเสียงของเครื่องดนตรีไทยมาบรรเลงประกอบกัน เพื่อให้คนฟังรู้สึกถึงวัฒนธรรมดนตรีไทยในยุคนั้น เช่น ที่พบในเรื่อง เมืองไผ่โรจน์สรายุ ภูมิบาลกุ่มข้าวใหญ่ ตอนเปิดตัวทำวैयाเมืองแพน

3.2 คนตรีพื้นบ้าน คือ การนำเอาเสียงเพลงที่เป็นเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้านทั้งอีสานเหนือ และอีสานใต้ มาบรรเลงประกอบกันให้เกิดเป็นเพลงทางต่าง ๆ หรืออาจจะแค่บรรเลงเดี่ยวด้วยเครื่องดนตรีบางชิ้น ซึ่งในคนตรีประเภทนี้จะพบว่ามี การบรรเลงสดในการแสดงด้วย เช่น ในเรื่อง อัจฉรย์ จำปาศรีที่พบการแสดงลำเพลิน ประกอบคนตรีพื้นบ้านอีสาน

3.3 คนตรีสากล/คนตรีต่างประเทศ คือ การนำเอาเสียงเพลงที่เป็นกลุ่มเสียงของเครื่องดนตรีสากล หรือเครื่องดนตรีต่างประเทศ มาบรรเลงประกอบการแสดงในช่วงต่างๆ ส่วนมากจะประกอบการแสดงช่วงการเดิน หรือช่วง

การบรรยายถึงสถานที่ สถานการณ์ หรือแม้กระทั่งการบรรยายบทที่เชื่อมต่อระหว่างยุคสมัย เช่น เสียงเปียโนผสมกับเสียงระฆังราว คลอระหว่างการเปลี่ยนฉากการแสดง แล้วน่านักแสดงที่เป็นเทพธิดา เทพบุตรออกมา

3.4 เสียงอื่นๆที่เกิดขึ้นในการแสดง คือ เสียงประกอบที่ปรากฏใน

การแสดงแต่ไม่ใช่เสียงที่บรรเลงเป็นเพลง แต่เป็นเสียงที่นำมาประกอบการแสดงบางช่วงเท่านั้น อาทิ เสียงที่สร้างขึ้นด้วยเสียงจากเครื่องดนตรี เช่น เสียงระฆัง หรือเสียงพริ้วไหวของใบระกา และเสียงที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น เสียงฟ้าผ่า เสียงกบร้อง เสียงหวูดรถไฟ เป็นต้น

4. ฉากและอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง ฉาก และวัสดุที่ พิรพงศ์ เสน่ไสย

นำมาใช้ในการแสดง จะต้องศึกษาารูปพรรณว่าจะใช้เพื่ออะไร จึงจะเกิดประโยชน์ และคุ้มค่ามากที่สุด มีทั้งที่สร้างขึ้นใหม่ และที่มีอยู่แล้ว แบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ

4.1 ฉากในการแสดง ฉากในการแสดงแบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ เสียงประกอบจินตภาพของพิรพงศ์ เสน่ไสยนั้น จะปรากฏทั้งฉากที่สร้างขึ้นใหม่ทั้งหมด หรือฉากที่เป็นของเดิมที่มีอยู่แล้วทั้งหมด หรืออาจจะแบ่งเป็นทั้ง 2 ส่วนรวมกัน แล้วแต่สถานที่ที่ทำการแสดง ซึ่งจะแบ่งประเภทฉากออกเป็น 2 แบบหลัก ๆ คือ

4.1.1 ฉากที่สร้างขึ้นใหม่ เป็นการสร้างอุปกรณ์หลายๆชิ้นส่วนประกอบกันให้ได้เป็นฉากในการแสดง ซึ่งจะปรากฏในสถานที่ ที่เป็นลานกว้างจำลองปราสาท สถานที่โบราณสถาน สถาปัตยกรรม สันกำแพง หุมชนหมู่บ้าน และอื่นๆพบในเรื่อง กษัตริย์ มหาชนก เรื่อง เมืองไผ่โรจน์สราญ ภูมิบาลกุ่มข้าวใหญ่ และเรื่อง เบิกฟ้า เบิกแผ่นดิน เบิกศาสตร์ศิลป์ มหาสารคาม

4.1.2 ฉากที่เป็นของเดิมที่มีอยู่แล้ว จะเป็นฉากที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ เป็นสิ่งปลูกสร้างที่ถูกสร้างขึ้นจริง และมีอยู่ในสถานที่นั้นอยู่แล้ว ไม่สามารถรื้อถอนได้ เช่น อุทยาน โบราณสถานสำคัญ แม่น้ำ คูน้ำ ปราสาทหิน ปราสาทภู พระธาตุ

ภาพที่ 5: ภาพฉากที่ปรากฏในการแสดง ทั้งที่จำลองขึ้นใหม่ และสถานที่เดิมที่มีอยู่แล้ว

4.2 อุปกรณ์ประกอบการแสดงและอุปกรณ์ประกอบฉาก (Props) ในงาน ของพิรพงศ์ เสนไสย อาศัยอุปกรณ์ประกอบการแสดง และอุปกรณ์ประกอบฉาก ช่วยเพิ่มความหมายในการแสดง อีกทั้งช่วยสร้างบรรยากาศให้มีสีสัน ตระการตายิ่งขึ้น แต่หากนำมาใช้มากเกินไปอาจทำให้เวทีรก วุ่นวาย หรืออาจส่งผลกระทบต่อเพิ่มภาระให้กับนักแสดง เพราะอุปกรณ์บางประเภท มีผลต่อการออกแบบท่า แบ่งได้ดังนี้

4.2.1 อุปกรณ์ช่วยเพิ่มความหมายในการแสดง อุปกรณ์ที่จะช่วยสื่อให้ผู้ชมเข้าใจการแสดงมากยิ่งขึ้น เช่น การถือสวิง ข้องคักปลา หรือชะลอม ก็จะทำให้ผู้ชมเข้าใจกิจกรรมของตัวละคร

4.2.2 อุปกรณ์ที่ช่วยสร้างบรรยากาศให้มีสีสัน ตระการตา คือ การนำอุปกรณ์บางอย่างเป็นจำนวนมากมาใช้ประกอบการแสดง เพื่อให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกต่างไปจากเดิม เช่น การนำเอาส้อมมารวมกันจำนวนหลายอันแล้วจัดวางองค์ประกอบให้เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ผู้ชมจดจ่อกับการแสดง และรู้สึกตื่นเต้นกับสิ่งที่แปลกตาไป

4.2.3 อุปกรณ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของฉาก อุปกรณ์บางอย่างที่ต้องสร้างขึ้น เพื่อใช้ประกอบฉาก เพราะของเดิมอาจไม่สามารถนำมาประกอบฉากได้ หรือหาไม่ได้ จึงต้องทำการสร้างขึ้นใหม่ ให้ฉากสมบูรณ์และสื่อความหมายตามที่ต้องการ เช่น เสาบ้านเสาเมือง ปราสาทหิน พระธาตุ ต้นไม้ เครื่องสูง เสลี่ยง เป็นต้น

4.2.4 อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบเครื่องแต่งกาย คือ อุปกรณ์ซึ่งจะประกอบติดกับเครื่องแต่งกาย มีทั้งที่ถอดออกจากเครื่องแต่งกายได้ และถอดไม่ได้ ยกตัวอย่าง เช่น ลูกแก้วของเทพธิดา ที่ใช้บันทึกมายังติดอยู่กับชุดนักแสดง

5. เครื่องแต่งกาย สำหรับฟิรพงส์ เสนไสย เครื่องแต่งกาย เป็นองค์ประกอบหนึ่ง ที่สามารถทำให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์ น่าสนใจ และทำให้ผู้ชมเข้าถึงเจตนารมณ์ในการสร้างสรรค์ นอกจากนี้เครื่องแต่งกายที่จะออกแบบนั้น ต้องดูกระบวนการประกอบไปด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในท่วงท่า ผู้แสดงต้องสามารถสวมใส่แล้วเคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว ไม่เป็นอุปสรรคต่อการแสดง ซึ่งมีหลากหลายประเภท ได้แก่

5.1 การแต่งกายแนวอนุรักษ์จารีตนิยมหรือชนบทประเพณี เป็นเครื่องแต่งกาย ที่เป็นไปตามจารีตดั้งเดิมของศิลปะการแสดงของสังคมในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น โขนละครใน ละครนอก การแสดงพื้นบ้าน โดยการออกแบบ จำเป็นต้องให้เป็นไปตามครรลองเดิม ทั้งสีสันทัน เครื่องประดับ ก็ต้องให้เป็นไปตามกรอบประเพณี หรือใช้ชุดที่สำเร็จรูปที่มีอยู่ เพราะการแสดงบางเรื่อง ยังคงต้องยึดการแต่งกายตามหลักจารีตอยู่ ยกตัวอย่างเช่น การแต่งชุดลิเก ในเรื่อง เมืองไผ่โง้งนสรณัญ ภูมิภาคกลุ่มข้าวใหญ่

ภาพที่ 6: ภาพการแต่งกายในการแสดงที่ยังยึดแนวจารีตหรือชนบทธรรมเนียมประเพณี

5.2 การแต่งกายแนวประยุกต์ การออกแบบโดยฟิรพงส์ เสนไสย ยังอาศัยโครงสร้างจากของเก่า เช่น การนำผ้าผืนใหญ่มาจัดทรงนุ่งเป็นชุดให้แก่นักแสดง รูปแบบนุ่งนั้น นำหลักการแต่งกายตามจารีตมาประยุกต์บ้าง และในส่วนของเครื่องประดับที่เป็นแนวประยุกต์ ฟิรพงส์ เสนไสยจะนำเครื่องประดับเดิมที่มีอยู่แล้วประยุกต์ใช้งานให้เกิดคุณค่ามากขึ้น เช่น การนำแผงกรองคอมาสวมที่ศีรษะ อาจารย์

ติดทับกับขลุ่ย หรือนำสังวาลย์มาร้อยระย้าระยงที่คอ หรือศีรษะ เพื่อให้
เครื่องประดับส่งเสริมให้นักแสดงดูยิ่งใหญ่ อลังการขึ้น

ภาพที่ 7: ภาพแสดงการแต่งกายแนวประยุกต์

5.3 การแต่งกายแนวสร้างสรรค์ เป็นการออกแบบเครื่องแต่งกายแนวใหม่
ให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับการแสดง เพื่อสื่อให้เห็นถึงสัญลักษณ์พิเศษ
อะไรบางอย่าง โดยการออกแบบดังกล่าวอาจไม่ต้องอาศัยจารีตดั้งเดิม เช่น การแต่งกาย
ที่ให้นักแสดงชายถอดเสื้อ หรือนักแสดงหญิงโชว์หน้าท้อง การเลี้ยวศตวรรษชาติมา
ใช้ นำใบไม้ กิ่งไม้มาประดับศีรษะ และอุปกรณ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่จากวัสดุที่หาได้ง่าย
หรือจากวัสดุที่มีราคาแพง นอกจากนี้ในส่วนของเครื่องแต่งหน้า ทำผมจะมีการแต่งเติม
บริเวณร่างกายผู้แสดง โดยแต่งตาโทนสีเข้ม ทาปากโทนสีเข้ม แต่งตามคิ้วโก่งคั่ง
คันศร มีการเขียนลวดลายบนใบหน้า เป็นที่น่าสังเกตว่าทุกครั้งของการแสดง ตัวแสดง
หลักที่เป็นหญิงจะทำผมรวบผมดึงใส่มวยผม หรือปล่อยผม ส่วนตัวแสดงหลักชายจะ
ต่อผมยาว เป็นลักษณะเปิดใบหน้า และแต่งเติมบริเวณร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการสักยันต์
ติดเพชร หรือโรยกากเพชรบริเวณลำตัว จนบางครั้งก็เหลือทองอร่ามไปทั้งตัว ซึ่ง
การแต่งกายรูปแบบนี้จะปรากฏอยู่ในทั้ง 4 ชิ้นงานของการแสดง

ภาพที่ 8: ภาพการแต่งกายแนวสร้างสรรค์

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง พิรพงศ์ เสนไสย: แนวทางการสร้างสรรค์การแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพ ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ 2 ข้อ ดังนี้

1. แนวทางการออกแบบการแสดง ต่อยอดงานเก่า และสื่อสารกับคนรุ่นใหม่

การแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพที่ศึกษา เป็นการแสดงในรูปแบบ การแสดงที่ผสมผสานศาสตร์ทางด้านนาฏกรรม และการละคร โดยอาศัยเทคโนโลยี สมัยใหม่ประกอบกับการพรรณนาเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ ซึ่งจะพบว่างานของพิรพงศ์ เสนไสย สร้างนวัตกรรมในงานศิลปะของเขาเอง ทั้งนี้ นวัตกรรมนี้ หมายถึง ทำหน้าที่ ผสมผสานในความหลากหลายของนาฏศิลป์หลายประเภท การสอดประสาน ร้อยเรียง ทำเข้าด้วยกัน

นอกจากนี้ ยังได้แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ ที่ให้ความสำคัญเรื่อง การสื่อสารกับคนรุ่นใหม่ ซึ่งในงานของพิรพงศ์ เสนไสย ก็ได้สอดแทรกงานศิลปะ สมัยใหม่เข้าไปในการสร้างสรรค์ อีกทั้งการเพิ่มเติมเนื้อเรื่องประวัติศาสตร์ในบท การแสดงขึ้นใหม่ และยังคงเค้าโครงเดิม ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เคยนำเสนอในท้องถิ่นนั้นมา ก่อน ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ พิรพงศ์ เสนไสย ได้ใช้เทคนิค ที่คนรุ่นใหม่ดูแล้วเข้าใจได้ ง่าย ดังนั้นอาจสรุปได้ว่างานของเขานั้น ต่อยอดงานเก่า และสื่อสารกับคนรุ่นใหม่

2. องค์ประกอบการออกแบบการแสดง สอดคล้องกับทฤษฎีการจัด

องค์ประกอบศิลป์ทุกประการ

การจัดวางภาพที่ปรากฏในงานออกแบบของพีรพงศ์ เสนไสย จะสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดองค์ประกอบศิลป์ ของ ศาสตราจารย์กิตติคุณชวลิต นิ่มเสมอ (2559) ซึ่งจะมีประเด็นมากมายที่พูดถึงหลักการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ แต่ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่างานของพีรพงศ์ เสนไสยนั้น จะสอดคล้องอยู่ 5 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ที่ว่าง (Space)

พีรพงศ์ เสนไสย เลือกใช้ที่ว่างบนเวที โดยการใช้หลักในการจัดนักแสดงฉาก และอุปกรณ์ประกอบการแสดง การใช้ที่ว่างในการวางตำแหน่งของนักแสดง ทั้งตัวละครหลัก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบ โดยส่วนมากตัวละครหลักจะเป็นจุดเด่น และมีความสำคัญมากกว่าตัวละครอื่นๆ ดังนั้น จึงต้องวางจุดยืนให้ตัวละครหลักนั้นน่าสนใจ และไม่โดนบดบังในที่ว่าง เช่น การจัดตัวละครที่เป็นพระมเหสีให้อยู่ตรงกลางเวที แล้วมีตัวละครรองอยู่รายล้อมบริเวณด้านข้าง โดยพีรพงศ์ เสนไสย เลือกที่จะมีที่ว่างบนเวทีอย่างเหมาะสม ไม่รกสายตา และทำให้ผู้ชมรู้สึกสบายตา แต่ในขณะที่เดียวกันในบางครั้งเขาก็ใช้ที่ว่างจนเต็มเวที แต่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อย เพื่อไม่ให้ผู้ชมรู้สึกอึดจนเกินไป

2. สัดส่วน (Proportion)

สัดส่วนที่เป็นความรู้สึกด้านสุนทรียภาพ จากรูปลักษณะธรรมชาติของฉากที่เป็นของเดิมที่มีอยู่แล้วเช่น พระธาตุ ปราสาท ต้นไม้ แม่น้ำ และอื่นๆ ซึ่งจะมี ความเหมาะสมในตัวอยู่แล้ว แต่จะมีการสร้างสรรค์เพิ่มเติมจากการสร้างฉากเพิ่มเข้าไปประกอบ เพื่อให้เกิดสัดส่วนที่เหมาะสมยิ่งขึ้น สัดส่วนอุดมคติจากการสร้างขึ้นเพื่อความสวยงามแล้ว ยังสร้างเพื่อแสดงออกถึงเนื้อหา เรื่องราว ความรู้สึก ตามเจตนารมณ์ของเขาด้วย เช่น การสร้างอุปกรณ์ที่ช่วยสื่อความหมายแก่นดู มาเติมเต็มความรู้สึกในการชมให้เข้าถึง เพื่อให้เน้นอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชม

3. คุณภาพ (Balance)

คุณภาพในงานของพิรพงศ์ เสนไสย จะเห็นได้จากการเลือกใช้พื้นที่บนเวที หรือพื้นที่อื่น ๆ และการจัดวางอุปกรณ์ประกอบในการแสดง ซึ่งการเลือกใช้พื้นที่จะเลือกโดยความสมดุล เช่น การจัดวางนักแสดง 2 ฝั่งที่มีทั้งจำนวนน้อยกับมาก ใช้วิธีให้นักแสดงจำนวนมากยืนฝั่งขวา และนักแสดงจำนวนน้อยอยู่ฝั่งซ้ายของเวทีแต่อยู่ในระยะที่ใกล้สายตาผู้ชม จัดความห่างภายในกลุ่มไม่ให้ยู่ติดกันเกินไป เพื่อให้ฝั่งซ้ายดูมีจำนวนมาก ๆ พอกับฝั่งขวา

4. จังหวะลีลา (Rhythm)

ท่าทางที่ประกอบการแสดงที่เกิดการซ้ำกันของท่า แต่เป็นการซ้ำที่ถูกจัดระเบียบมาแล้ว ประกอบไปด้วยจังหวะของท่ารำ ท่าเดิน และท่าทางการแสดงตามบทที่มีท่าเป็นช่วงจังหวะห่างเท่ากัน หรือสลับซับซ้อนกันไปมา การจัดวางช่องไฟที่ถูกจัดระเบียบให้เคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องด้วยร่างกาย จากการใช้เส้นของลำแขน ดันขา รูปร่างผู้แสดง น้ำหนักแรงเบาของท่า ที่ทำให้การแสดงไม่น่าเบื่อ น่าติดตามไปจนจบการแสดง

5. เอกภาพ (Unity)

สำหรับพิรพงศ์ เสนไสย เขานำองค์ประกอบในทุก ๆ ด้านของการแสดงมาประกอบให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งบทการแสดง รูปแบบการแสดง คนตรีประกอบการแสดง ฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดง และเครื่องแต่งกาย ทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องไม่แฉ่งใดที่แฉ่งหนึ่ง กับทฤษฎีการจัดองค์ประกอบศิลป์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความแตกต่างกันคนละทิศคนละทาง แต่เขาจะจัดระเบียบให้มีความสมดุลโดยการเชื่อมโยงในส่วนต่าง ๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น การวางตำแหน่งนักแสดงด้านบทเวทีให้สมดุล แล้วแสดงท่าเดินพร้อมกันเป็นกลุ่มแบบมีลีลา ไปพร้อมกับเสียงพากย์ที่มีจังหวะ และผู้แสดงแต่งกายเน้นโทนสีมืด โดยทั้งหมดสื่อไปทางโศกเศร้า นั่นก็เป็นการนำองค์ประกอบที่แตกต่างกันในแต่ละด้านมารวมกัน ไปในทิศทางเดียวกัน ก็จะเกิดเอกภาพขึ้น

จะเห็นได้ว่าฟิรพงส์ เสนโสย ทำได้ดีทั้ง 5 ประเด็น ตามทฤษฎีการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่ขกมา จึงเป็นเหตุผลให้งานของฟิรพงส์ เสนโสย ก่อนข้างได้รับการยอมรับว่าโดดเด่นในความแปลก และมีความสร้างสรรค์อยู่เสมอ เพราะเป็นงานที่ได้มาตรฐานตามทฤษฎีศิลปะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างงานการแสดงด้านอื่นอีกหลากหลาย ผู้อ่านจะได้รากฐานที่ดีในการสร้างสรรค์งานการแสดง ที่สามารถนำไปสู่แนวทางการออกแบบ เทคนิคในการทำงาน เพื่อนำไปสร้างสรรค์เป็นการแสดงชุดใหม่ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยโดยมุ่งวิเคราะห์เนื้อหาแนวทางการออกแบบการแสดงแสง สี เสียงประกอบจินตภาพ ของฟิรพงส์ เสนโสย ด้านศิลปะการแสดงเป็นหลัก ยังไม่ได้ศึกษาในมิติด้านธุรกิจ และการบริหารจัดการ หากมีการวิจัยต่อจะทำให้เห็นอีกมิติด้านนี้ ก็จะเป็นประโยชน์ที่ครบถ้วนรอบด้านมากขึ้น

References

- Noiwat, P. (2016). *Anu San o.so.tho*. Retrieved on 17 April 2016 from
www.osotho.com: http://osotho.blogspot.com/2016/09/blog-post_9.html [in Thai]
- Phisutthirattananon, M. (2003). *Sunthariyasat Bueangton*. Songkhla: Thaksin University. [in Thai]
- Sensai, P. (2004). *Baek Prasopkan Laokhan Kan Sadaeng Saeng Siang*. Mahasarakham: Mahasarakham University. [in Thai]
- _____. (2003). *Khomun Phuenthana Lakken Samrap Chat Kan Sadaeng Saeng Lae Siang*. Bangkok: Tourism Authority of Thailand. [in Thai]

Author

Miss Jiraprapa Potila
Performing Arts Program, Faculty of Fine and Applied Arts,
Suan Sunandha Rajabhat University
925/6 Moo 3 Janjuntip Rd., Nai-Muang Sub-district, Banphai District,
Khon Kaen 40110, Thailand
Tel.: 096-925-9542 E-mail: blossomsucree@gmail.com

การพัฒนารูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียน
วงโยธวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

**Development of Wind Instruments Marching Band Student Practices
Model at Buriram Pitthayakhom School,
Buriram Province**

ธงรบ ขุนสงคราม¹ / ธนวุฒิ ตั้งสอนบุญ² / วีระยุทธ พรmdirach³ /
สุนันสนก นาคแท้⁴ / ชาอวลิต ชาคำไฮ⁵

**Thongrob Khunsongkram / Tanawut Tangsornboon / Veerayut Promdirach /
Sumanutchanok Naktae / Chaowalit Chakumhai**

¹⁻³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชานศรคค คณมนุชยศาสตรและสังคมศาสตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Assistant Professor, Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Buriram Rajabhat University

⁴⁻⁵อาจารย์สาขาวิชานศรคค คณมนุชยศาสตรและสังคมศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Lecturer, Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

Received: November 29, 2020

Revised: December 15, 2020

Accepted: December 21, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยธวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติทักษะด้วยรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลม และ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยธวาทิต ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

แบบมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ประชากรกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียน วงโยชวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมที่ปฏิบัติเครื่องลม ระดับชั้นมัธยมปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมิน ประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลม แบบประเมินประสิทธิผลในการฝึกปฏิบัติเครื่องลม และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยชวาทิต โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.25) และประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด (Exercise) เพลงฝึกหัด (Etude) และบทเพลง (Piece) อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.25)

2. ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติทักษะด้วยรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลม มีค่าเท่ากับ 82.67/82.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติเครื่องลมหลังการฝึกสูงกว่าก่อนฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}$ = 34.297*)

3. นักเรียนวงโยชวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลม อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.77)

คำสำคัญ: รูปแบบการฝึกปฏิบัติ, เครื่องลม, วงโยชวาทิต

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the efficiency of the wind instruments practices model of the marching band students in Buriram Pitthayakhom School, Buriram Province, 2) compare the achievement of the wind instruments practices model before and after the wind instruments training skill with the wind instruments practices model, and 3) to study the satisfaction towards wind instrument practice patterns of marching band students. Participatory action research (PAR) was conducted by using specific random methods. The sample population consisted of 15 grade 10-12 students of Buriram Pitthayakhom School marching in the second semester of academic year 2018. The research instruments were composed of an efficacy assessment form and satisfaction assessment form. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, and t-test. The research results were found that:

1. The wind instruments practices model efficiency of the marching band students in Buriram Pitthayakhom School was at the most suitable level with an average of 4.63. The efficiency of the exercise songs, the etude and the pieces were at the very suitable level with an average of 4.43.

2. The achievement of the wind instruments practices model before and after practicing skills with the wind instruments practices model was 82.67 / 82.78, which was higher than the specified criteria. The wind instruments achievement after practices was significantly higher than before practices at the level of .05 ($\bar{X} = 34.297^*$).

3. The students of the Buriram Pitthayakhom School marching band were satisfied with the wind instruments practices model at a high level with an average of 4.25.

Keywords: practices model, wind instruments, marching band

บทนำ

ปัจจุบันสถาบันการศึกษาทางด้านดนตรีในประเทศไทยได้เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนขึ้นมากมาย ทั้งในระดับอุดมศึกษาที่เป็นสถาบันของรัฐและเอกชน รวมทั้งโรงเรียนดนตรีเอกชนตามมาตรา 15 (2) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิด ปรัชญาทางการศึกษาที่มีกรขยายความคิดในการศึกษาด้านศิลปะและดนตรีว่าเป็นวิชาที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ และกระแสดการส่งเสริมให้เยาวชนได้มีโอกาสค้นพบศักยภาพของตัวเองในด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ จนกระทั่งสามารถพัฒนาความสามารถในระดับสูงมากขึ้น จนถึงขั้นประกอบอาชีพทางด้านดนตรีได้ (Praphatrangsee, 2007: 44)

ซึ่งในการพัฒนาความสามารถด้านดนตรีของเยาวชนจำเป็นต้องมีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ด้านสถาบันการศึกษาที่จำเป็นต้องมีความพร้อมด้านสถานที่ อุปกรณ์เครื่องดนตรี ครูผู้สอน และการส่งเสริมกิจกรรมด้านดนตรีจากประสบการณ์ของคณะผู้วิจัยพบว่า ในปัจจุบันเยาวชนให้ความสนใจดนตรีในรูปแบบของวงโยธวาทิตเป็นจำนวนมาก และได้มีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมวงโยธวาทิตของจังหวัดบุรีรัมย์อยู่บ่อยครั้ง จึงได้เห็นโรงเรียนต่างๆ ที่จัดกิจกรรมวงโยธวาทิตอยู่เป็นประจำ และวงโยธวาทิตหลายๆ โรงเรียนของจังหวัดบุรีรัมย์ยังได้จัดกิจกรรมวงโยธวาทิตร่วมกันอีกด้วย จึงสังเกตเห็นพฤติกรรมการฝึกปฏิบัติของแต่ละโรงเรียน และพบปัญหาที่เหมือนกันก็คือ เรื่องการฝึกปฏิบัติของนักเรียนวงโยธวาทิต ซึ่งนักเรียนไม่สามารถซ้อมด้วยตนเองได้ โดยจะต้องคอยรอซ้อมพร้อมๆ กัน เนื่องจากนักเรียนไม่ทราบว่าควรจะซ้อมอะไรก่อนหลัง หรือไม่มีรูปแบบในการฝึกปฏิบัติ

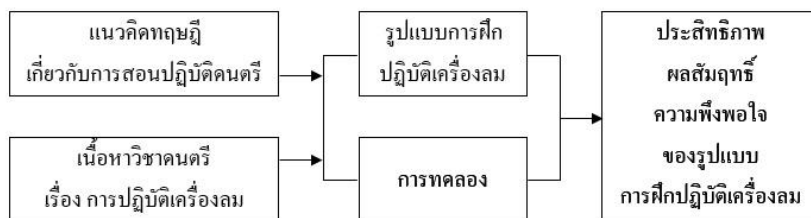
ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้นักเรียนที่เข้าร่วมบรรเลงเป็นวงโยธวาทิตขนาดใหญ่ไม่สามารถปฏิบัติการเล่นรวมวงได้ โดยเฉพาะเครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนองหลักในวงโยธวาทิตก็คือ เครื่องลมไม้และเครื่องลมทองเหลือง และจากที่คณะผู้วิจัยได้สังเกต

นักเรียนแต่ละโรงเรียนแล้วเห็นว่านักเรียนโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมจะเป็นผู้นำในการปฏิบัติและมีการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงขาดรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมไม้และเครื่องลมทองเหลือง จึงทำให้ยังมีปัญหาในเรื่องการฝึกปฏิบัติเช่นเดียว กันกับโรงเรียนมัธยมในจังหวัดบุรีรัมย์ ดังนั้น คณะผู้วิจัยในฐานะที่เคยเป็นผู้เล่นและ ผู้ฝึกสอนดนตรีประเภทเครื่องลม จึงสนใจที่จะศึกษาและวิจัยในเรื่อง การศึกษารูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยธวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมว่าเมื่อนักเรียนมีรูปแบบการฝึกซ้อมแล้วนักเรียนสามารถปฏิบัติเครื่องลมในเบื้องต้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยธวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติทักษะด้วยรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยธวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Description Analysis) มีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนวงโยชวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ปฏิบัติเครื่องลมระดับชั้นมัธยมปีที่ 4-6 จำนวน 25 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนวงโยชวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ปฏิบัติเครื่องลมทรมเป็ด ทรอมโบน ฟรุต คลาริเน็ต และแซกโซโฟน ระดับชั้นมัธยมปีที่ 4-6 จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลม

2.2 แบบฝึกหัด (Exercise) Long Tone / Tonguing / Lips Slur / Scales /

Chromatic Scales / บทเพลงฝึกหัด (Etude) / บทเพลง The Ultimate Warm-up (Piece)

2.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ บทเพลง The Ultimate Warm-up เพื่อเป็นการทดสอบนักเรียน

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจ

2.5 แบบแผนการวิจัย ตามแบบแผนการทดลองแบบ Randomized One

Group Pretest Posttest Design

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

3.1.1 คณะผู้วิจัยชี้แจงแนะนำทำความเข้าใจแนวทางในการฝึกปฏิบัติ
เครื่องลม

3.1.2 นักเรียนปฏิบัติตามแบบทดสอบ เพื่อเก็บคะแนนก่อนการฝึกปฏิบัติ
เครื่องลม

3.1.3 ดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการฝึกปฏิบัติเครื่องลม ได้แก่
วิธีการฝึกปฏิบัติ ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ และประเมินผลการฝึกปฏิบัติ

3.1.4 เมื่อศึกษาเนื้อหาการปฏิบัติครบทั้ง 3 หน่วย นักเรียนทำ
แบบทดสอบการฝึกปฏิบัติ

3.1.5 นักเรียนฝึกปฏิบัติเครื่องลมตามบทเพลงที่กำหนด โดยคณะผู้วิจัย
เป็นผู้ประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.1.6 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบการฝึกปฏิบัติก่อนซ่อม-หลังซ่อม
มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน
การฝึกปฏิบัติกับนักเรียนวงโยชวาทิตที่ปฏิบัติเครื่องลม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561
จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง เก็บคะแนนระหว่างการดำเนินกิจกรรม และสอบ
ปฏิบัติเครื่องลมตามแบบทดสอบ จำนวน 1 ครั้ง เวลา 1 ชั่วโมง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกปฏิบัติลมที่ได้จากการประเมิน
คุณภาพแบบฝึกปฏิบัติเครื่องลมของผู้เชี่ยวชาญหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D.)

4.2 วิเคราะห์คุณภาพของแบบฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์ 80 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบการปฏิบัติเครื่องลม มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยร้อยละเป็นคะแนนหลังการฝึกปฏิบัติเครื่องลม นำคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

4.3 วิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติเครื่องลม นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติเครื่องลม มาให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อเก็บคะแนนก่อนการฝึกปฏิบัติ และหลังการฝึกปฏิบัติ นำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาหาค่าสถิติและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียน วงโยธวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการปฏิบัติเครื่องลม โดยภาพรวมอยู่ที่ระดับเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.63 ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.25) แสดงว่า รูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลม มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการฝึกปฏิบัติได้ ทั้งนี้ เพราะคณะผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมจากอาจารย์ที่สอนดนตรีหลายท่าน ทำให้ได้รูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมที่ได้คุณภาพและมีประสิทธิภาพ

2. การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด (Exercise) เพลงฝึกหัด (Etude) และบทเพลง (Piece) จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด เพลงฝึกหัด และบทเพลง ที่นำมาใช้เป็นสื่อในการฝึกซ้อมตามรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมมีประสิทธิภาพมาก โดยภาพรวมอยู่ที่ระดับเหมาะสมมาก ค่าเฉลี่ย 4.43

($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.25) ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกหัดในแต่ละเรื่องเป็นแบบฝึกหัดที่นักเรียนในระดับนี้สามารถฝึกซ้อมและปฏิบัติได้ ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งนี้เพราะแบบฝึกหัดได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องลมทำให้แบบฝึกหัดมีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียนในระดับนี้

3. การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมมีค่าเท่ากับ 82.67/82.78 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการปฏิบัติเครื่องลมและทำแบบทดสอบระหว่างเรียน ได้ถูกต้องร้อยละ 82.67 และได้คะแนนจากการปฏิบัติหลังเรียน ได้ถูกต้อง ร้อยละ 82.78 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 อันเป็นผลมาจากรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมที่พัฒนาขึ้นนี้ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ และยังผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติเครื่องลม จึงสรุปได้ว่า รูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมจากกลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติทักษะด้วยรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติเครื่องลมหลังการฝึกด้วยรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมสูงกว่าก่อนฝึกปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}$ = 34.297*) เนื่องจากรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมที่มีการพัฒนาขึ้นโดยนำเอาแบบฝึกหัดที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ เพื่อให้นักเรียนมองเห็นถึงศักยภาพของตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดแรงผลักดันในการฝึกปฏิบัติเครื่องลมเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

5. การศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยชวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยชวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ที่ระดับความพึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ย 4.25

($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.77) ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียน วงโยธวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมได้ผ่านการออกแบบโดยยึดหลักทฤษฎีการฝึกปฏิบัติเครื่องลมที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีความสามารถ ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจ เกิดความพึงพอใจในการฝึกซ้อมหรือฝึกปฏิบัติ รูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมช่วยให้นักเรียนมีความขยัน มีความรับผิดชอบ มีความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ เป็นผู้มีความสามารถ เข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างมีความสุข

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยพบประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียน วงโยธวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ จากผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยและผลการประเมินอยู่ที่ระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ การฝึกปฏิบัติเครื่องลมแบบเดี่ยวมีความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 5.00, S.D. = 0.00) รองลงมาคือการฝึกปฏิบัติเครื่องลมแบบกลุ่มมีความเหมาะสม แบบฝึกหัดการปฏิบัติ Long Tone มีความเหมาะสม แบบฝึกหัดการปฏิบัติ Tonguing มีความเหมาะสม แบบฝึกหัดการปฏิบัติ Scales in Eight Notes มีความเหมาะสม การฝึกเพลงบทฝึกหัด Rhythm Study (Etude) มีความเหมาะสม การฝึกบทเพลง The Ultimate Warm-up (Piece) มีความเหมาะสม และรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมโดยรวมมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับเหมาะสมมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.58) ตามด้วย แบบฝึกหัดการปฏิบัติ Lips Slur มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.58) และสุดท้าย แบบฝึกหัดการปฏิบัติ Chromatic Scales มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 1.15) ตามลำดับ แสดงว่า รูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการฝึกปฏิบัติได้

ทั้งนี้เพราะคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมจากอาจารย์ที่สอนดนตรีหลายท่าน ทำให้ได้รูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมที่ได้คุณภาพและมีประสิทธิภาพ

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด (Exercise) เพลงฝึกหัด (Etude) บทเพลง (Piece) จากผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ ประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด Long Tone ($\bar{X}$ = 5.00, S.D. = 0.00) รองลงมาคือ ประสิทธิภาพของเพลงฝึกหัด Rhythm Study (Etude) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.58) ตามด้วย ประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด Tonguing ประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด Lips Slur ประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด Scales in Eight Notes และประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด Chromatic Scales มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับเหมาะสมมากเท่ากัน ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.58) และสุดท้าย ประสิทธิภาพของ บทเพลง The Ultimate Warm-up (Piece) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.00) ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกหัดในแต่ละเรื่องเป็นแบบฝึกหัดที่นักเรียน ในระดับนี้สามารถฝึกซ้อมและปฏิบัติได้ ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งนี้เพราะแบบฝึกหัดได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องลมทำให้แบบฝึกหัดมีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียนในระดับนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Huang (2009) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาการสอนของครูมัธยมในการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ผลการวิจัยพบว่า (1) การสอนในระดับมัธยมเกี่ยวกับดนตรี นักเรียน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ในเรื่องดนตรี (2) ครูที่ร่วมในการศึกษาวิจัยมีความคิดเห็นว่าการมีแผนกำหนดการเรียนรู้จะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) การพัฒนา การเรียนรู้ด้านดนตรีในระดับมัธยมจะต้องมีการสอนซ่อมเสริม (4) การสอนในระดับมัธยมนักเรียนสามารถช่วยในการใช้รูปแบบการประเมินแบบฝึกหัด ด้านดนตรีร่วมกับครูได้เป็นอย่างดี

3. การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมมีค่าเท่ากับ $82.67/82.78$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ $80/80$ แสดงว่าประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ สรุปได้ว่ารูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมจากกลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phatthanachai (1998: Abstract) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนวิชาดนตรีเรื่องโน้ตสากลเบื้องต้นต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่มีรูปแบบการเรียนที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า (1) ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ $85.00/85.70$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีเรื่องโน้ตสากลเบื้องต้นของนักเรียนหลังจากเรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $.01$ (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีเรื่องโน้ตสากลเบื้องต้น ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนที่แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Laddaklom (1999: Abstract) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกซ้ำร้องประสานเสียง ในรายวิชา MSID 102 มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ $80/80$ คือ ผลการเรียนรู้จากแบบทดสอบระหว่างเรียนภาคทฤษฎีร้อยละ 90.08 ภาคปฏิบัติร้อยละ 87.04 และผลการเรียนจากแบบทดสอบหลังเรียนภาคทฤษฎีร้อยละ 95.60 ภาคปฏิบัติร้อยละ 90.20 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panchaiyaphum (1999: Abstract) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่อง โครงสร้างจันท์ลักษณะทางดนตรีผ่านทักษะการฟัง สำหรับนักเรียนชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยพายัพ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนเรื่องโครงสร้างจันท์ลักษณะทางดนตรีผ่านทักษะการฟังที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ $88.87/86.62$ นักศึกษาที่เรียนด้วยชุดการสอนมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน ผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ คะแนนรวม

ของการทำกิจกรรมฝึกฝนทักษะการฟัง มีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 82.86 และนักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 88.59 แสดงให้เห็นว่า ชุดการสอนเรื่อง โครงสร้างจันทลักษณ์ทางดนตรีผ่านทักษะการฟัง มีประสิทธิภาพ และสามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

4. การหาประสิทธิผลของรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติทักษะด้วยรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติเครื่องลมหลังการฝึกด้วยรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมสูงกว่าก่อนฝึกปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X} = 34.297^*$) เนื่องจากรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมที่มีการพัฒนาขึ้นโดยนำเอาแบบฝึกหัดที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ เพื่อให้นักเรียนมองเห็นถึงศักยภาพของตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดแรงผลักดันในการฝึกปฏิบัติเครื่องลมเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ

Phonwattananukul (2003: Abstract) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องเครื่องดนตรีสากล ประเภทเครื่องลมทองเหลือง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง เครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องลมทองเหลือง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thaikruawan (2006: Abstract) ที่ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยโดยใช้ชุดทักษะวงดนตรีเครื่องสาย โรงเรียนโพ้นถิ่นเจริญวิทย์ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้โดยใช้ชุดทักษะวงดนตรีเครื่องสาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 76.00/80.04 และมีดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยแผนการเรียนรู้ โดยใช้ชุดทักษะวงดนตรีเครื่องสายไทย เท่ากับ 0.7583 หมายความว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น

ร้อยละ 75.83 และนักเรียนมีความสนใจเรียนดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

5. การศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยชวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยชวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}=4.25$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ นักเรียนพอใจกับผลการประเมินการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของตนเอง ($\bar{X}=4.60$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ บทเพลง (Piecce) มีความน่าสนใจต่อการฝึกซ้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}=4.47$, S.D. = 0.62) แบบฝึกหัด (Exercise) มีความน่าสนใจต่อการฝึกซ้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D. = 0.68) มีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในกลุ่มดีขึ้นขณะฝึกซ้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D. = 0.75) นักเรียนชอบบรรยากาศการฝึกปฏิบัติเครื่องลมแบบกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D. = 0.81) เพลงฝึกหัด (Etude) มีความน่าสนใจต่อการฝึกซ้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D. = 0.88) และข้อสุดท้าย นักเรียนชอบบรรยากาศการฝึกปฏิบัติเครื่องลมแบบเดี่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}=3.80$, S.D. = 0.91) ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมของนักเรียนวงโยชวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมได้ผ่านการออกแบบโดยยึดหลักทฤษฎีการฝึกปฏิบัติเครื่องลมที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีความสามารถ ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจ เกิดความพึงพอใจในการฝึกซ้อมหรือฝึกปฏิบัติ รูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมช่วยให้นักเรียนมีความขยัน มีความรับผิดชอบ มีความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ เป็นผู้มีความสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wirosawat (2004: Abstract) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบ STAD

ผลการศึกษาวិจัยพบว่า แผนการเรียนรู้แบบ STAD ชุดคุณรังนครคง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.20/87.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ดังนั้นประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้แบบ STAD ชุดคุณรังนครคง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่ากับ 0.7458 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ศิลปะร้อยละ 74.58 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อแผนการเรียนรู้แบบ STAD ชุดคุณรังนครคง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของ Kongsombat (2016: Abstract) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนวิชาศิลปะ (สาระดนตรี) รหัสวิชา ศ 22102 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนที่สร้างขึ้น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ครูผู้สอนควรใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมในการฝึกปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ และเพิ่มรูปแบบของการฝึกและแบบฝึกหัดต่างๆ ที่ครอบคลุมทุกเครื่องมือ เพื่อพัฒนาการฝึกซ้อมอยู่ตลอดเวลาและเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

1.2 ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน ควรส่งเสริมกิจกรรมให้ความช่วยเหลือและจัดบรรยากาศสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกซ้อมของนักเรียนวงโยชวาทิต เพื่อนักเรียนจะได้สร้างสรรค์ผลงานด้านดนตรีที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน และต่อยอดให้กับสมาชิกวงโยชวาทิตรุ่นต่อไปอย่างต่อเนื่อง

1.3 ครูผู้ควบคุมและผู้สอนควรมีการสร้างเครือข่ายกิจกรรมวงโยธวาทิตไปยังสถานศึกษาอื่นๆ ในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเชิงปฏิบัติการด้านการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

References

- Chamonman, U. (2002). *The development of basic education curriculum and local curriculum to student-cantered teaching*. Funny Printing House. [in Thai]
- Charoenaram, A. (2016, 29 May). *Interview*. Senior Professional Level Teachers (K 3 Teachers) at Huai Rat Pitthayakhom, Huai Rat District, Buri Ram Province. [in Thai]
- Choksiri, Ch. (29 May 2016). *Interview*. Senior Professional Level Teachers (K 3 Teachers) at Buriram Pitthayakhom School, Muang District, Buri Ram Province. [in Thai]
- Karuram, S. (29 May 2016). *Interview*. Senior Professional Level Teachers (K 3 Teachers) at Phattharobophit, Muang District, Buri Ram Province. [in Thai]
- Khunsongkram, T. (2012). *A study of Thai country music arrangement concept of the national artist: Prayong Chuenyen*. Buriram: Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University. [in Thai]

- _____. (2018). *A study on using local wisdom in music learning management in secondary schools, Muang district, Buriram province*. Buriram: Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University. [in Thai]
- Kongsombat, C. (2016). *The report on learning documents development for art class 4 (Music subject), course code A. 22102, Secondary school year 2*. Srichompoo Wittaya School, Secondary Educational Service Area Office, Zone 21, Bueng Kan Province. [in Thai]
- Laddaklom, W. (1999). *The study of the choir practice efficiency in the MSID 102 course, Mahidol university*. Master's Thesis. Department of Music Education, Graduate School, Mahidol University. [in Thai]
- Naktae, S. (2012). *A study of the trumpet practice style efficiency of Suranareewittaya school marching band students, Nakhon Ratchasima province*. Master's thesis. Department of Music Education, Graduate school, Bansomdejchaopraya Rajabhat University. [in Thai]
- Panchaiyaphum, H. (1999). *The study of teaching series on structures prosody in music through listening skills efficiency for first year students of Payap University*. Master's thesis, Department of Music Education, Graduate School, Mahidol University. [in Thai]
- Pawaphusako, S. (2009). *The western music 2 teaching guide development, saxophone practice level 4 intermediate year 1*. Thesis Master of Arts Course, Kalasin College of Dramatic Arts, Faculty of Music, Mahasarakham University. [in Thai]

- Phaetthayawong, T. (1998). *The study of musicians training and selection plan for the high school marching band*. Master of Arts Thesis, Department of Music Education, Graduate school, Mahidol University. [in Thai]
- Phatthanachai, D. (1998). *The results of using music teaching set of the introduction to western music notes on the academic achievement of students with different learning styles*. Bangkok: Srinakharinwirot University, Prasarnmit. [in Thai]
- Phonwattananukul, C. (2003). *Academic achievement of secondary 1 students of the computer-assisted lesson on the brass instruments type*. Master's thesis, Department of Educational Technology, Graduate school Kasetsart University. [in Thai]
- Praphatrangsee, S. (2007). *The music practice process (Woodwind group) case study: Pre-college students college of music, Mahidol University*. Master of Arts Education Thesis, Music Program, Graduate School, Mahidol University. [in Thai]
- Srisaard, B. (2011). *Preliminary research* (9th ed.). Bangkok: Suveiriyasarn.
- Thaikruawan, J. (2006). *The development of Thai music teaching and learning activities using the stringed instrument band skill set, Phonthancharoenwit School*. Bangkok: Srinakharinwirot University Prasarnmit. [in Thai]
- Wirosawat, S. (2004). *The Kutrangnakornkong set STAD learning plan developing of art learning group, secondary school year 1*. Bangkok: Srinakharinwirot University, Prasarnmit. [in Thai]

Authors

Assistant Professor Thongrob Khunsongkram

Tel.: 081-185-6345 E-mail: thongrob.ks@bru.ac.th

Assistant Professor Dr. Tanawut Tangsornboon

Tel.: 098-891-4464 E-mail: wuttangsornboon@gmail.com

Assistant Professor Veerayut Promdirach

Tel.: 081-548-4263 Email: Joey_fishing@hotmail.com

Miss Sumanutchanok Naktae

Tel.: 095-541-9628 Email: sumanutchanak.nt@bru.ac.th

Mr. Chaowalit Chakumhai

Tel.: 086-871-2373 Email: chakumhai@gmail.com

Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District,

Buriram Province, 31000

**การบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร: กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก อำเภोजึงหวัด
จังหวัดอุบลราชธานี**

**Administration on Management of Groundwater Bank for
Agriculture: A Case Study of Yangkhinok Subdistrict Administrative
Organization in Khuang Nai District, Ubon Ratchathani**

สันติชัย เทาสิง¹ / สุทธิพงษ์ สุทธิลักษณ์กุล² / ประสิทธิ์ กุลบุญญา³

Santichai Taosing / Sutthipong Sutthilukmunikul / Prasit Kulbunya

¹สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Social Sciences for Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

²ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Dr., Advisor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Asst. Prof. Dr., Co-advisor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat

University

Received: September 23, 2020

Revised: December 7, 2020

Accepted: December 21, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร และ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อ

การเกษตร ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่น อำเภอยะนิง จังหวัด
อุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ
เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นผู้นำชุมชน และนักวิชาการ เลือก
แบบเจาะจง จำนวน 17 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย
การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
ธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตรอยู่ในระดับน้อย 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
ธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตรอยู่ในระดับน้อย และ 3) แนวทางในการบริหารจัดการ
ธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร ควรจัดตั้งธนาคารน้ำใต้ดิน ระบบเปิด - ระบบปิด
โดยภาครัฐสนับสนุนงบประมาณจัดตั้งโครงการในพื้นที่น้ำท่วมและแห้งแล้งในทุกๆ
ปี และส่งเสริมและผลักดันโครงการธนาคารน้ำใต้ดินเป็นแผนวาระแห่งชาติ และ
ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ชุมชน โดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ทุกขั้นตอนเพื่อให้รู้สึกว่าต้องรับผิดชอบร่วมกัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การมีส่วนร่วม, ธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร,
การบริหารและการจัดการ

Abstract

The research aimed 1) to study the knowledge of groundwater bank for agriculture management, 2) to study the participation of groundwater bank for agriculture management, and 3) to study the groundwater bank for agriculture management guidelines of Yangkhinok subdistrict administrative organization in Khuang Nai district, Ubon Ratchathani province. The samples used in the research consisted of 400 people. The sample size was determined by Krejcie and Morgan's table, using a stratified random sampling method. Data were analyzed using means

and standard deviation. A sample of qualitative part consisting of 17 subjects were specifically selected from community leaders and academics. Data were gathered by in-depth interviews and analyzed using content analysis.

The results of the study were as follows: 1) The knowledge of groundwater bank for agriculture management was at a low level. 2) The participation of groundwater bank for agriculture management was at a low level. And 3) for the guidelines for groundwater bank management for agriculture, an underground water bank, an open system and a closed system should be established. The government should support the budget for setting up projects in flood and dry areas every year, by focusing on public participation in the operation every step of the way in order to have the responsibility together.

Keywords: management, participation, groundwater bank for agriculture, administration and management

บทนำ

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ณ พระราชตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2529 “หลักสำคัญว่า ต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้า คนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้า ไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้” (Maiklad, 1996)

ประชาชนในประเทศไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาโดยตลอด วิถีชีวิตคนไทยผูกพันอยู่กับน้ำ ซึ่งสังเกตได้จากการที่ประชาชนมักจะตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนใกล้กับน้ำ การมีอาชีพเกษตรกรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้น้ำ ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทำให้รู้ได้ว่า ประชาชนในภาคเหนือมีการสร้างเหมืองฝายขึ้นใช้เมื่อกว่า 700 ปี ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รู้วิธีการสร้างอ่างเก็บน้ำ

ไว้วางใจมาเป็นเวลานานนับพันปี และประชาชนในภาคกลางรู้จักการขุดคลองเพื่อกักน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาไปยังพื้นที่การทำนาเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว สิ่งเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีการจัดการทรัพยากรน้ำมานานแล้ว ปัจจุบันประชาชนมีจำนวนมากขึ้น ความต้องการการใช้น้ำมีมากยิ่งขึ้น เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า จึงต้องมีการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้มากขึ้นให้เกิดความคุ้มค่า เกิดประโยชน์ และเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดในทุกด้านเพื่อให้มีการใช้น้ำอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการรักษาสมดุลของสภาพแวดล้อม (Hokchareon, 2007)

ปัจจุบันการจัดการทรัพยากรน้ำมีหลายรูปแบบ เช่น การเก็บน้ำในรูปของเขื่อน ฝาย อ่างเก็บน้ำ สระน้ำ เป็นต้น เพื่อจัดสรรน้ำให้กับมนุษย์ สัตว์ พืช ได้ใช้ได้รับโอกาส อย่างไรก็ดีตามด้วยสภาวะการณปัจจุบัน ปัญหาวิกฤตเกี่ยวกับน้ำมีเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน เช่น น้ำใช้เพาะปลูก น้ำใช้เพื่อการเกษตร น้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค และน้ำใช้เพื่อการอุตสาหกรรม ขณะที่ปริมาณและคุณภาพแหล่งน้ำธรรมชาติในหลายท้องที่ กำลังมีสภาพเป็นที่น่าวิตก พื้นที่หลายแห่งต้องประสบกับสภาวะแห้งแล้งมากผิดปกติ ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง แม้ว่าจะเกิดขึ้นเป็นปกติเนื่องจากความผันแปรของธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ซึ่งมนุษย์จะได้รับความเดือดร้อนอย่างมาก จึงมีการระดมกำลังในภาครัฐให้มีการจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น และคิดพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดขึ้น (Tathongduang, 2013)

ในปี 2558 ที่ผ่านมารถมอดุนิยมวิทยาของประเทศไทยระบุว่า ผิวน้ำทะเลมีอุณหภูมิสูงขึ้นจากค่าเฉลี่ยประมาณ 1.4 องศาเซลเซียสทั่วโลก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไปยังแต่ละประเทศไม่เท่ากัน ทั้งนี้อุณหภูมิผิวน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้น คือ ดัชนีชี้วัดของขนาด เอลนีโญ (El Nino-Southern Oscillation: ENSO) ที่สำคัญและชัดเจนที่สุดตัวหนึ่ง ยิ่งอุณหภูมิสูงเท่าไร ปรากฏการณ์ยิ่งรุนแรงมากขึ้นเท่านั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของกรมอุตุนิยมวิทยาพบว่า ในปีที่ผ่านมาโลกจึงมีความร้อนที่รุนแรงมากขึ้น ปริมาณฝนตกต่ำกว่าค่าปกติทำให้ประเทศต่าง ๆ เกิดภาวะภัยแล้ง

ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา บราซิล เกาหลีเหนือ รวมถึงประเทศไทย ในฤดูฝนหลายพื้นที่ที่มีฝนตกจนน้ำท่วมขัง ขณะที่บางพื้นที่มีฝนเพียงแค่อพให้ชุ่มฉ่ำ พื้นที่แล้งในฤดูแล้งแต่น้ำท่วมซ้ำซากในฤดูฝน ดังนั้น จึงมีจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการน้ำเพื่อให้มีน้ำใช้ในฤดูแล้ง แต่น้ำไม่ท่วมในฤดูฝนจึงจะเรียกว่าเป็นการแก้ปัญหาในการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ซึ่งการเติมน้ำใส่ลงในใต้ดินเพื่อกักเก็บไว้เหมือนเป็นการฝากน้ำไว้ก่อนแล้วค่อยถอน (สูบ) มามาใช้ในช่วงที่ฝนไม่ตก เรียกว่า “ธนาคารน้ำใต้ดิน”

(Chareonwongsak, 2015)

ธนาคารน้ำใต้ดิน คือการเก็บน้ำไว้ใต้ดิน มี 2 ประเภท คือ ระบบปิด ที่ใช้วัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำ และระบบเปิด เป็นการขุดสระ หรือแหล่งน้ำขนาดใหญ่ให้ทะลุชั้นดินดานเพื่อให้สามารถเก็บน้ำอยู่ได้ ต้องทำ 2 ประเภทควบคู่กันจึงจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด (Kao Kham Subdistrict Administrative Organization, 2018)

องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก (Yangkhinok Subdistrict Administrative Organization, 2018) อำเภอเชิงใน จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่ 48.5 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งในห้วงฤดูแล้งและน้ำท่วมในห้วงฤดูฝนซึ่งได้ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านการสร้างอาชีพและการดำรงชีวิตของประชากรในตำบล เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของตำบลประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ การทำนา การปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้น้ำเป็นปัจจัยหลักสำคัญในการประกอบอาชีพ และจากการสำรวจข้อมูลด้านการอุปโภคบริโภคน้ำในชุมชนพบว่า ประชากรประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่มน้ำใช้ โดยได้รับการตรวจสอบคุณภาพของน้ำจากศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 10 อุบลราชธานี ผลการตรวจพบปัญหาน้ำเหลือง น้ำเค็ม น้ำใต้ดินเป็นสนิมเหล็กซึ่งเป็นอุปสรรคในการนำน้ำมาใช้เพื่ออุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันของประชากร ดังนั้น การศึกษาการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก อำเภอเชิงใน จังหวัดอุบลราชธานี จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งเพื่อพิสูจน์และสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชน ในพื้นที่ในการบริหารจัดการน้ำ

โดยอาศัยกระบวนการจัดการและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ซึ่งสามารถสนองตอบความต้องการของคนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง และสร้างความตระหนักในการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการดำเนิน โครงการพัฒนาต่างๆ ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ ทั้งนี้เพื่อให้โครงการพัฒนาต่างๆ บรรลุเป้าหมายในการสร้างและพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภोजึงนอง จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภोजึงนอง จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภोजึงนอง จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่ เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภोजึงนอง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านยางซึ้ง หมู่ที่ 1 บ้านยางซึ้ง หมู่ที่ 2 บ้านผักแว่น หมู่ที่ 3 บ้านผักแว่น หมู่ที่ 4 บ้านโพนสิม หมู่ที่ 5 บ้านกอน้อย หมู่ที่ 6 บ้านคำสมอ หมู่ที่ 7 บ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 บ้านคำสมอ หมู่ที่ 9 บ้านยางซึ้งใต้ หมู่ที่ 10

2. ประชากร

- 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลยางซึ้ง อำเภोजึงนอง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10 หมู่บ้าน

ประกอบด้วย บ้านยางจีนกุ่มหมู่ที่ 1 บ้านยางจีนกุ่มหมู่ที่ 2 บ้านผักแว่นหมู่ที่ 3 บ้านผักแว่นหมู่ที่ 4 บ้านโพนสิมหมู่ที่ 5 บ้านกอน้อยหมู่ที่ 6 บ้านคำสมอหมู่ที่ 7 บ้านหนองใหญ่หมู่ที่ 8 บ้านคำสมอหมู่ที่ 9 บ้านยางจีนกุ่มหมู่ที่ 10 จำนวนทั้งสิ้น 4,896 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลยางจีนกุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 10 หมู่บ้าน จำนวน 400 คน ใช้การเลือกกลุ่มอย่างง่ายโดยเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

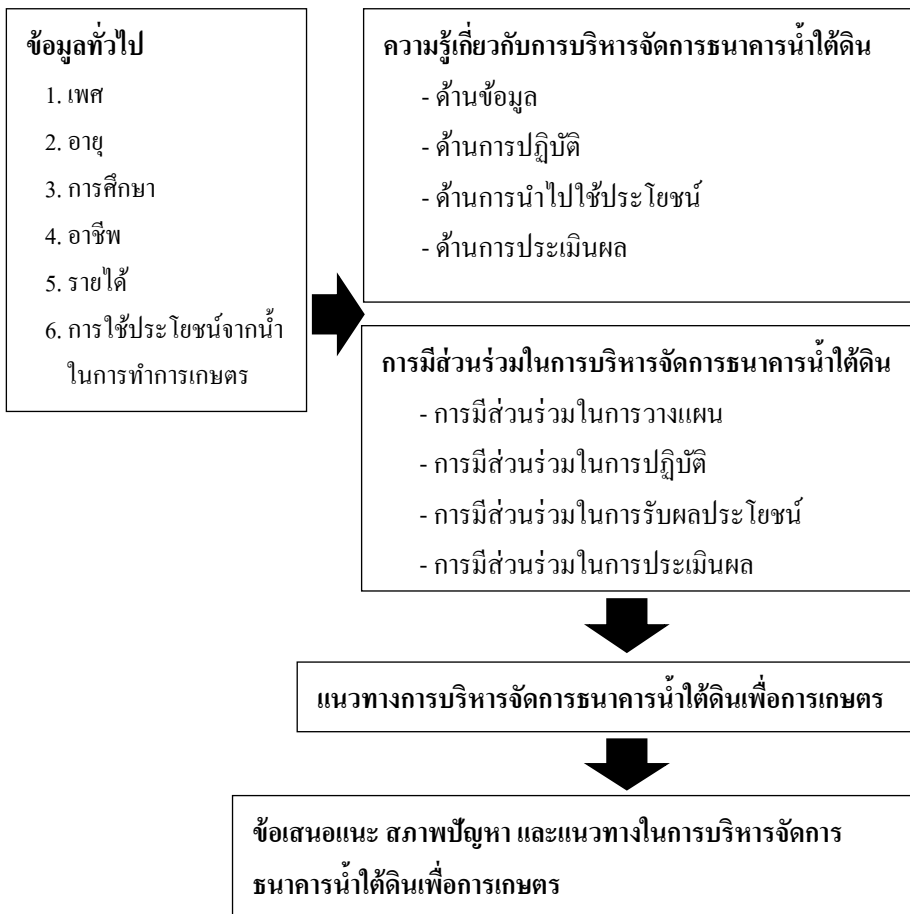
2.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน นักวิชาการ จำนวน 2 คน ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 1 คน ตัวแทนฝ่ายปกครอง จำนวน 1 คน ตัวแทนประชาชน จำนวน 4 คน ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร

3. เนื้อหา การศึกษาค้นคว้านี้มุ่งศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร และการศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลยางจีนกุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 1 : กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก อำเภอยะเอยีล จังหวัดอุบลราชธานี มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย 1) การศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลยางซิ่นก อำเภอยะเอยีล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 10 หมู่บ้าน จำนวน 400 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร ได้แก่ ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ตัวแทนฝ่ายปกครอง ตัวแทนประชาชน และปราชญ์ชาวบ้าน เลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะแบบปลายเปิดและปลายปิด แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ แหล่งน้ำที่นำมาใช้ประโยชน์ จำนวน 8 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 2) ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร จำนวน 17 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert Scale 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 3) การมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการ ธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร จำนวน 20 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach มีค่าเท่ากับ 0.92

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดในการตอบแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามคืน จากนั้นตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็นสองส่วน คือ

1) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) และ 2) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากการทำโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.5 เป็นเพศชาย ร้อยละ 40.5 มีอายุ 51 - 60 ปี ร้อยละ 28.5 และอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 28.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 76.0 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 92.8 รายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 49.3 ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำเพื่อประกอบการเกษตร โดยการทำนาร้อยละ 74.3

2. ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.96$, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ คือ ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 2.34$, S.D. = 0.96) ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 1.96$, S.D. = 1.04) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติ

($\bar{X}$ = 1.83, S.D. = 1.01) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือความรู้เกี่ยวกับการประเมินผล
($\bar{X}$ = 1.72, S.D. = 1.02) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
ธนาคารน้ำใต้ดิน เพื่อการเกษตร

ข้อที่	ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร	ความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร	2.34	0.96	น้อย
2.	ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติ	1.83	1.01	น้อย
3.	ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์	1.96	1.04	น้อย
4.	ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผล	1.72	1.02	น้อย
	ภาพรวม	1.96	1.01	น้อย

3. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร
โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.64, S.D. = 1.04) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}$ = 1.69, S.D. = 1.04)
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X}$ = 1.65, S.D. = 1.04) การมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 1.65, S.D. = 1.01) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีส่วนร่วมใน
การวางแผน (ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 1.57, S.D. = 0.99) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร	ความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	การมีส่วนร่วมในการวางแผน	1.57	0.99	น้อย
2.	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	1.64	1.01	น้อย
3.	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	1.69	1.10	น้อย
4.	การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	1.65	1.04	น้อย
	ภาพรวม	1.64	1.04	น้อย

4. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อ

การเกษตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดิน เพื่อการเกษตร พบว่า

4.1 บริบท ตำบลยางซิ่นก อำเภोजึงใน จังหวัดอุบลราชธานี ในห้วงฤดูแล้งประสบปัญหาภัยแล้ง ในห้วงฤดูฝนประสบปัญหาน้ำท่วม ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อการสร้างอาชีพและการดำรงชีวิตของประชาชน เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ มีความจำเป็นต้องใช้น้ำเป็นปัจจัยสำคัญ และจากการสำรวจข้อมูลด้านการบริโภคน้ำในชุมชนพบว่า ประชาชนประสบปัญหาขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ นอกจากนั้นยังพบปัญหาน้ำเหลือง น้ำเค็ม น้ำใต้ดินเป็นสนิมเหล็ก ประชาชน มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดิน อยู่ในระดับน้อย และจากที่โครงการธนาคารน้ำใต้ดินได้แบ่งออกเป็น 2 ระบบ ได้แก่ ระบบปิด การดำเนินการจะมีค่าใช้จ่ายประมาณ

1,000 - 2,000 บาท ใช้พื้นที่ขนาด กว้าง 1.5 เมตร ยาว 1.50 เมตร และลึก 1.50 เมตร และระบบเปิด การดำเนินการจะค่าใช้จ่ายประมาณ 40,000 - 100,000 บาท และใช้พื้นที่กว้าง 25 เมตร ยาว 25 เมตร โดยจะต้องขุดให้ลึกจนถึงชั้นหินอุ้มน้ำ ลักษณะของบ่อ คล้ายกับหลุมขมครก ปากบ่อกว้างแต่ก้นบ่อจะแคบลง โดยจะมีความลาดเอียง 45 องศา และเนื่องจากต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง และขาดบุคคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริง จึงไม่สามารถนำองค์ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชนได้ แนวทางในการแก้ปัญหาเห็นควรมีการสำรวจความต้องการของประชาชนที่จะจัดทำธนาคารน้ำใต้ดินในพื้นที่ของตนเองแล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำในแผนที่เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนการดำเนินการ และขออนุมัติงบประมาณในการดำเนินการต่อไป

กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญา อายุระหว่าง 40 - 55 ซึ่งมีโอกาสเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่โครงการธนาคารน้ำใต้ดิน จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเป็นอย่างดี และให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมอยู่เสมอ แต่เป็นประชาชนเพียงกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น โดยประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและเหตุผลของการดำเนินโครงการธนาคารน้ำใต้ดิน แนวทางในการแก้ปัญหาเห็นควรให้กลุ่มคนที่มีความรู้ความเข้าใจ นำความรู้ที่ได้รับมาขยายผลสู่ครอบครัวและญาติ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและเหตุผลของการดำเนินโครงการธนาคารน้ำใต้ดิน เพื่อให้การดำเนินการสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของ

4.2 ปัญหาความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร

4.2.1 ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องธนาคารน้ำใต้ดิน

4.2.2 ประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญของของธนาคารน้ำใต้ดิน เนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของธนาคารน้ำใต้ดินอย่างแท้จริง

4.2.3 เนื่องจากบ่อน้ำสาธารณะน้ำใต้ดินระบบเปิดมีความลึกและไม่มีขอบบ่อ หากไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบข้อมูลของบ่อ หรือทำแนวเขตป้องกันอาจเป็นอันตราย สำหรับเด็กเล็กที่ลงไปเล่นน้ำแล้วเกิดจมน้ำเสียชีวิต หรือสัตว์เลี้ยงพลัดตกลงไปในบ่อแล้วขึ้นไม่ได้

4.2.4 ในการจัดทำบ่อน้ำใต้ดินระบบเปิดนั้นต้องใช้องค์ความรู้ และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านการออกแบบขนาดของบ่อเพื่อจัดทำงบประมาณในการขุด เนื่องจากไม่สามารถกำหนดได้ว่าต้องขุดลึกลงไปกี่เมตรจึงจะถึงชั้นหินอุ้มน้ำ และในการขุดบ่อที่มีความลึกต้องใช้รถและผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการขุด รถทั่วไปไม่สามารถทำได้ ดังนั้น เมื่อการดำเนินการจัดทำงบประมาณไม่สามารถทำได้ จึงไม่มีงบประมาณมาสนับสนุนในการดำเนินการโครงการธนาคารน้ำใต้ดิน

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร

4.3.1 ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการเนื่องจากเห็นว่าไม่ใช่หน้าที่ของตน

4.3.2 ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการเนื่องจากไม่ได้รับประโยชน์

4.3.3 ขาดการวางแผนในภาพรวมทั้งตำบลแบบบูรณาการทุกภาคส่วนในการจัดหาแหล่งน้ำในชุมชน ซึ่งปัจจุบันดำเนินโครงการในพื้นที่ของตนได้อย่างถูกต้อง

4.3.4 ควรสนับสนุนให้องค์กรส่วนท้องถิ่นและประชาชนได้มาศึกษาฐานธนาคารน้ำใต้ดินระบบเปิดและระบบปิดให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้องค์ความรู้ไปพัฒนาท้องถิ่นของตน

4.3.5 การดำเนินการต้องให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบ และเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ

4.3.6 จัดทำแผนแบบบูรณาการทุกภาคส่วนในการจัดหาแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค เพื่อให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร

5. แนวทางการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร

5.1 หน่วยงานภาครัฐควรเร่งศึกษาค้นคว้า วิจัย และพัฒนาระบบธนาคารน้ำใต้ดินรวมทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ตามสื่อต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากปัจจุบันมีเพียงไม่กี่คนที่มีความรู้และสามารถดำเนินการจัดทำธนาคารน้ำใต้ดินได้อย่างประสบผลสำเร็จ

5.2 หน่วยงานภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับน้ำใต้ดิน และการจัดทำธนาคารน้ำใต้ดิน เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจวัตถุประสงค์ และทราบถึงประโยชน์ของการจัดทำธนาคารน้ำใต้ดินได้อย่างแท้จริง

5.3 จัดทำป้ายรายละเอียดโครงการธนาคารน้ำใต้ดินระบบเปิด และจัดทำ แนวรั้วกันเพื่อเป็นแนวเขตป้องกันอันตรายไม่ให้ลงไปเล่นน้ำป้องกันไม่ให้มีคนการจมน้ำเสียชีวิต หรือสัตว์เลี้ยงพลัดตกลงไปในบ่อแล้วขึ้นไม่ได้

5.4 จัดตั้งโครงการต้นแบบธนาคารน้ำใต้ดิน เพื่อให้หน่วยงานที่สนใจสามารถขอรับคำแนะนำและนำไปเป็นต้นแบบเพื่อ

5.5 ในกรณีที่ประชาชนมีความต้องการจัดทำธนาคารน้ำใต้ดินระบบเปิด และยินยอมให้ใช้ที่ดินของตนเอง แต่ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการ ภาครัฐควรให้หน่วยงานศึกษาข้อมูลแล้วจัดตั้งงบประมาณในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม

5.6 ขุดบ่อเพื่อต่อยอดโครงการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชนในการอุปโภคบริโภคเพื่อการเกษตรประชาชนได้

พัฒนาการทำมาหาเงินอาชีพเกษตรกร น้ำอุดมสมบูรณ์ การเกษตรที่ดีขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสู่การพัฒนา

5.7 ภาครัฐสนับสนุนงบประมาณจัดตั้งโครงการในพื้นที่น้ำท่วมและแห้งแล้งในทุกๆ ปี และส่งเสริมและผลักดันโครงการธนาคารน้ำใต้ดินเป็นแผนวาระแห่งชาติ และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ชุมชน โดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทุกขั้นตอนเพื่อให้รู้สึกว่าการต้องรับผิดชอบร่วมกัน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลยางซิ่นก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตรอยู่ในระดับน้อยที่สุดในทุกด้าน เมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ คือ ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากช่องทางในการรับรู้ข่าวสารมีหลายช่องทาง ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย รองลงมาคือความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติ และความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Premruthai (2008) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรของบ้านหนองผ้าขาวตำบลน้ำดิบ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ใช้น้ำและเกษตรกรส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรที่เหมาะสม

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งหากไม่ได้รับก็จะไม่ให้ความร่วมมือ รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ย

น้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Phasukwong (2000) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการ อ่างเก็บน้ำ ของ รพช. ที่อำเภอสี จังหวัดลำพูน พบว่าในการจัดการน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยแม่เหยียบ และอ่างเก็บน้ำแม่ยาว มีคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำทำหน้าที่กำหนดระเบียบการใช้อ่างเก็บน้ำ ดำเนินการจัดการอ่างเก็บน้ำการใช้น้ำในพื้นที่รับน้ำ การดูแลซ่อมแซมแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ จัดการประชุม กำหนดแผนการใช้น้ำ และเป็นตัวแทนเพื่อประสานงานกับหน่วยงาน ของรัฐ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำ จากอ่างเก็บน้ำ แยกตามกิจกรรมที่มีส่วนร่วม การปรึกษาหารือและการรับผลประโยชน์ เกษตรกรมีส่วนร่วมระดับต่ำ การประสานงานมีระดับต่ำมาก ส่วนมากดำเนินการและติดตามผลประโยชน์มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและเหตุผลของการดำเนิน โครงการธนาคารน้ำใต้ดิน ขาดการมีส่วนร่วมเนื่องจากเห็นว่าไม่ใช่หน้าที่ และไม่ได้รับประโยชน์ และขาดการวางแผนในภาพรวมทั้งตำบลแบบบูรณาการทุกภาคส่วนในการจัดหาแหล่งน้ำในชุมชน แนวทางในการแก้ไขปัญหาควรให้กลุ่มคนที่มีความรู้ความเข้าใจ นำความรู้ที่ได้รับมาขยายผลสู่ครอบครัวและญาติ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและเหตุผลของการดำเนิน โครงการธนาคารน้ำใต้ดิน เพื่อให้การดำเนินการสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ketima (2012) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ในพื้นที่ลำห้วยแม่ซ้าย ตำบลดงมรวาน อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย พบว่า การขาดการบริหารจัดการน้ำจากชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ในส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐ มีความเห็นว่ามีสาเหตุจากลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย เก็บน้ำไว้ไม่ได้ และการให้สัมปทานป่าไม้ของรัฐในอดีต

แนวทางการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณจัดตั้งโครงการในพื้นที่น้ำท่วมและแห้งแล้งในทุกๆ ปี และ

ส่งเสริมและผลักดัน โครงการธนาคารน้ำใต้ดินเป็นแผนวาระแห่งชาติ และ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ชุมชน โดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทุกขั้นตอนเพื่อให้รู้สึกว่าการต้องรับผิดชอบร่วมกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Hangsawaisaya (2012) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำภายใต้โครงการส่ง น้ำและบำรุงรักษาแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการปรับปรุงในการจัดการ น้ำแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่วนการปฏิบัติของกลุ่มผู้ใช้น้ำ ควรให้มีการปรับปรุง การจัดการน้ำภายในกลุ่มบางส่วนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้นในด้านข้อมูล ด้าน การประชุมกลุ่ม ด้านกฎระเบียบภายในกลุ่ม ด้านกิจกรรม ด้านผลผลิต และด้านการส่ง น้ำ 2) ส่วนหน่วยงานชลประทาน ควรให้มีการปรับปรุงเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานใน บางส่วนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น ในด้านการปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มผู้ใช้น้ำ ด้านข้อมูลชลประทาน ด้านอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และด้านกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดตั้งธนาคารน้ำใต้ดิน ระบบเปิด - ระบบปิด ต้องการงบประมาณในการจัดตั้งโครงการธนาคารน้ำใต้ดิน ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริม และผลักดัน โครงการธนาคารน้ำใต้ดินเป็นแผนวาระแห่งชาติในการพัฒนาทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่ที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำขนาดใหญ่ และ พื้นที่ประสบ ภัยน้ำท่วม ภัยแล้งทุกปี จัดสรรงบประมาณส่วนที่ต้องแก้ปัญหาในแต่ละปีมาจัดตั้ง โครงการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวได้ตลอดไปอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 ประชาชนในพื้นที่บางส่วนยังขาดความรู้เข้าใจเรื่องธนาคารน้ำใต้ดิน ดังนั้น หน่วยงานรัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการจัดทำโครงการ ธนาคารน้ำใต้ดิน โดยการนำกลุ่มประชาชนที่มีความต้องการทราบถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อแก้ปัญหาทรัพยากร น้ำในชุมชน และมีการเดินทางไปศึกษาดูงานจากพื้นที่ต้นแบบของการจัดทำระบบ

ธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อให้ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดิน ซึ่งทำให้ได้สังเกตเห็นว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน

1.3 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำใต้ดินในชุมชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานทุกขั้นตอน เพื่อประชาชนรู้สึกว่าการตัดสินใจร่วมกันของประชาชนในชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รักสามัคคีกันในชุมชน จะรู้สึกว่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความสำคัญกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินร่วมกัน การดำเนินงานจะใส่ใจในรายละเอียดทุกขั้นตอนให้ประชาชนมีหน้าที่ความรับผิดชอบพลัดเปลี่ยนหมุนเวียน คอยสอดส่องดูแลความเรียบร้อยของเครื่องมือให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดไป ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้เกิดทักษะ ความชำนาญในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อบรรลุเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินต่อไปอย่างยั่งยืน เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในชุมชนและประหยัดงบประมาณในการดูแลรักษา การดำเนินงานโดย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดิน ให้แก่ผู้นำชุมชนและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญในการ ส่งเสริม แนะนำ ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ เผยแพร่ ไปยังประชาชนให้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดิน ในการดำเนินงานและปฏิบัติงานการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาการส่งเสริมการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดิน ไปยังพื้นที่ต่างๆ ที่ประสบปัญหาภัยแล้งซ้ำซากทุกปี และเป็นพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำขนาดใหญ่ต่อไป เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินอย่างทั่วถึง แก้ปัญหาภัยแล้งซ้ำซากในพื้นที่ทุกส่วนของประเทศไทยตลอดไป

2.3 ควรศึกษาการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินอย่างจริงจังในภาคประชาชน พหุติกรรมการใช้ทรัพยากรน้ำใต้ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน และการบริหารน้ำสำหรับอุปโภค - บริโภค ภายในครัวเรือน ต้องมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการของประชาชนในชุมชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินอย่างทั่วถึงและพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต

References

- Chareonwongsak, K. (2015). *Water bank: A new alternative against drought*. Retrieved on 1 August 2019 from <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/635038> [in Thai]
- Hangsawaisaya, T. (2012). *Water management of water users' groups under Mae Taeng irrigation project, Chiang Mai Province*. Chaingmai University. A thesis for the degree master of Science (Agricultural Extension). Chaingmai: Chaingmai University. [in Thai]
- Hokjaroen, A. (2007). *Legal problem in water resources management: Case study for irrigation*. A thesis for the degree master of Laws. Department of Private and Business law. Bangkok: Dhurakij Pundit University. [in Thai]
- Kao Kham Subdistrict Administrative Organization. (2018). *Groundwater bank*. Ubon Ratchani: Kao Kham Subdistrict Administrative Organization. [in Thai]
- Ketima, W. (2012). *Guidelines for water management for agriculture in Mae Sai Water Shed Area, Dongmahawan Sub-district, Wiang Chiang Rung District, Chiang Rai Province*. A thesis for the degree master of Master of Public Administration Program in Public Administration. Chaingmai : Chaingmai university. [in Thai]

- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. Educational and psychological measurement, 30(3), 607-610.
- Maiklad, P. (2019). *Thai water management solution*. Retrieved on 15 September 2019 from <http://www.cirrect.go.th> [in Thai]
- Phasukwong, S. (2000). *Water management*. Bangkok: Department of Water Resources. [in Thai]
- Premruthai, W. (2008). *Water resource management for agriculture of Ban Nong Pha Khao, Nam Dib Subdistrict, Pa Sang District, Lamphun Province*.
- Tathongduang, C. (2013). *Regal problems relating water management of the stage in Thailand*. A thesis for the degree master of Laws. Department of law. Pridi Banomyong Faculty of Laws. Bangkok: Dhurakij Pundit University. [in Thai]
- Yangkhinok Subdistrict Administrative Organization. (2018). *Local development plan 4 years (2018 - 2021)*. Ubon Ratchathani: Yangkhinok Subdistrict Administrative Organization. [in Thai]

Authors

Santichai Taosing

Social Sciences for Development Program,

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Mueang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel.: 08-9584-7193 E-mail: powerman_ubon@hotmail.com

Dr.Sutthipong Sutthilukmunikul

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Mueang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel.: 08-8586-2151 E-mail: sutthi2151@Gmail.com

Asst.Prof. Dr.Prasit Kulbunya

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Mueang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel.: 08-1790-4431 E-mail: prasit.k@ubru.ac.th

**แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพผู้ความยั่งยืนของชุมชนรอบ
เขื่อนสิรินธรอำเภอสิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี**
**Guideline for Promoting and Sustainable Development of Occupation
of Community around Sirindhorn Dam in Sirindhorn District
in Ubon ratchathani Province**

วิชัย ลุนสอน¹ / บุษราภรณ์ พวงปัญญา²

Wichai Lunson / Bussaraphon Phuangpanya

¹สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Lecturer of Public Administration Program (Local Government), Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University

²นักวิชาการชุมชน สำนักบริการวิชาการชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Community Academic, Office of Community Academic Service, Ubon Ratchathani
Rajabhat University

Received: October 9, 2020
Revised: December 8, 2020
Accepted: December 21, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและบริบทของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพผู้ความยั่งยืนของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่าข้อมูลพื้นฐานและบริบทชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร ส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 นับถือศาสนาพุทธ อาศัยอยู่บ้านตนเองมีอาชีพหลักทางการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินในระบบ ไม่ได้เป็นกรรมการองค์กรในชุมชน ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ มีการใช้แหล่งน้ำอื่นๆ การจำหน่ายสินค้าผ่านพ่อค้าคนกลาง

สภาพปัญหาการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.47$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตลาด ($\bar{X} = 2.71$) ด้านอาชีพ ($\bar{X} = 2.65$) ด้านการใช้แหล่งน้ำ ($\bar{X} = 2.63$) และด้านปัญหาทั่วไป ($\bar{X} = 1.90$) เมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัญหาความคล่องตัวในระบบการตลาด ($\bar{X} = 2.77$) ปัญหาความไม่มั่นคงในอาชีพ ($\bar{X} = 2.74$) ปัญหาการใช้แหล่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิรินธร ($\bar{X} = 2.74$) ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{X} = 2.03$) และปัญหาการขาดแคลนทุน คิดเป็นร้อยละ 33.7

ความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ต้องการความช่วยเหลือในการสนับสนุนทุน ทักษะประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.6$) องค์ความรู้วิชาการในการพัฒนาอาชีพ ($\bar{X} = 3.64$) กระบวนการปรับปรุง ขั้นตอนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.64$) โดยการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการผลิต ($\bar{X} = 3.55$) และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ตลาด ($\bar{X} = 3.52$)

แนวทางส่งเสริมอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร พบว่าหน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการผลิต เงินทุน การจัดสรรพื้นที่ทางการผลิตระบบกลไกทางการตลาด สนับสนุนให้เกิดร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน แนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร พบว่า การพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร ควรเป็นแบบบูรณาการ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ หน่วยงานทางวิชาการเป็นหลัก ในการพัฒนามาตรฐานผลิตเน้นความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เชื่อมโยงแหล่งทรัพยากรและฐาน

การผลิตเข้าหากัน กระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่ม โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การพัฒนาอาชีพ, การพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

The research aimed to study the general information and contexts of the communities surrounding the Sirinthorn dam in Sirinthorn district, to know the problems and needs for the vocational development, and to explore the guidelines to support and develop the occupations leading to the sustainability of the communities surrounding the Sirinthorn dam. The research instruments were a questionnaire and an interview. The statistics employed for data analysis were percentage, mean, standard deviation, the data were also qualitatively analyzed by content analysis

The research revealed that the basic information and contexts of the communities in the study could be described as follows. A majority of the locals finished grade six education, were Buddhists, and had an agricultural occupation. Most of the subjects were indebted, earning their income lower than the criterion set. The goods they produced were sold through the middleman. The problems relating to the occupational development were overall moderate ($\bar{X}=2.47$). The aspects studied could be shown as follows: marketing ($\bar{X}=2.71$), occupations ($\bar{X}=2.65$), water resource use ($\bar{X}=2.63$) and problems in general ($\bar{X}=1.90$). Individual issues could be given in an order of significance: flexibility in marketing ($\bar{X}=2.77$), instability in occupations ($\bar{X}=2.74$), use of water resources from the dam ($\bar{X}=2.74$), drug abuse ($\bar{X}=2.03$) and lack of funds accounting for 33.7 %.

The needs for the occupational development for the surrounding communities in the study were at a high level ($\bar{X}=3.61$). Considering the average values, the aspects could be shown as follows: needs for the supporting funds for the occupational skills ($\bar{X}=3.6$), elements of academic knowledge for occupational development ($\bar{X}=3.64$), improvement of the efficient production processes ($\bar{X}=3.64$), use of technological device in the production ($\bar{X}=3.55$), and local wisdom for the trade market ($\bar{X}=3.52$).

As regards the occupational promotion for the communities in question, it was found that the state agencies had to play a role to support in light of the production funds, production areas, marketing mechanism, and support for the shops selling the local products. Concerning the occupational development, it was found that the development should be undertaken in an integrated manner. Existing occupational communities should be linked to one another for goods exchange among themselves. Attention should be focused on the public's participation. Water resources should be systematically managed. The communities' identity should be prioritized. Resources and production base should be linked and an attempt should be made to make various groups to come together.

Keywords: development of approach, development of occupation, development of sustainable

บทนำ

รัฐบาลมีนโยบายในการสร้างเขื่อนสิรินธร เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าให้เพียงพอ กับความต้องการของประชาชน การสร้างเขื่อนสิรินธร เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าให้เพียงพอ กับความต้องการของประชาชน การสร้างเขื่อนเป็นลักษณะเขื่อนหินถมแกนดินเหนียว สร้างปิดกั้นลำโดมน้อย อันสาขาของแม่น้ำมูล ที่บริเวณแก่งแซน้อย ตำบลช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี การก่อสร้างโรงไฟฟ้า ได้เริ่มต้นในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2511 และมีพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้อันเชิญนามของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขนานนามเขื่อนว่า “เขื่อนสิรินธร” ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดเขื่อนสิรินธร เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 เขื่อนสิรินธร อำนาจประโยชน์นานัปการพัฒนากว้างไกลออกเฉียงเหนือฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือ (Sawastakoon, 2008)

ปัจจุบันการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ตามได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อชุมชนและครัวเรือนเกษตรกรในท้องถิ่น ผลกระทบที่ชัดเจนและเห็นได้ชัดมากที่สุดก็คือ การสูญเสียที่ดินในบริเวณที่ตั้งเขื่อน ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญที่มนุษย์จำเป็นต้องใช้ในทุกขั้นตอนของวิถีการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นในฐานะของแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งทำมาหากิน และแหล่งวัฒนธรรมประเพณีทางสังคม แม้ว่ารัฐบาลเองจะมีเจตนาดีในการสร้างเขื่อนเพื่อเป็นการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มี ความเจริญ มีการเร่งก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมการลงทุน การพัฒนาเมืองและอุตสาหกรรม แต่เมื่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกลับกลายเป็นสภาพที่วิกฤติ คือ ในขณะที่รัฐบาลกำลังนำนโยบายมาพัฒนาอยู่นั้นกลับกลายเป็นว่าเมืองก็ยิ่งเจริญขึ้น ชนบทกลับย่ำแย่ลงทุกขณะ ปัญหาของชาวบ้าน เรื่องผลผลิต ความยากจนต่างๆ ยังแก้ไม่ได้ มาตรการที่ใช่ว่าได้ไม่ใช้ความเจริญทางวัตถุ หากแต่สภาพความเป็นอยู่ของชาวนาที่

แตกสลาย ขณะเดียวกันมีกระแสความคิดหนึ่งที่มาจากระดับล่าง จากนักวิชาการที่ถูกลดอยู่กับสภาพความเป็นจริงในชนบทส่งเสริมร้องขอความช่วยเหลือของชาวนาในชนบท ผู้ซึ่งกำลังล้าหลังหาญแห่งความยากจน อุทกภัย การเอารัดเอาเปรียบ ได้หลาหลั่นเข้าสู่หมู่บ้าน ภัยแล้งกำลังแผดเผาอีสานอย่างรุนแรง ทรัพยากรธรรมชาติ กำลังร่อยหรอลงภายใต้การผลาญของคำว่า พัฒนาซึ่งชาวนาไทยกำลังประสบกับปัญหาอย่างหนักหน่วง ที่รอการแก้ไข (Wasi, 1989) ความสำคัญกับการสร้างสมดุลของยุทธศาสตร์ การดำรงชีพในการพัฒนาให้เกิดขึ้นในทุกมิติ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม มิติทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย และเกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในมิติของสังคมนั้น มีทุนทางสังคมซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมเพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันทำกิจกรรมบนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความผูกพันเอื้ออาทรต่อกัน และมีวัฒนธรรมอันดีงาม โดยรัฐมีนโยบายที่จะพัฒนาวิถีความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมชนบทและหมู่บ้านต่างๆ ให้ดีขึ้น ซึ่งจะเน้นหนักในเรื่องการส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น มีการสร้างระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการต่างๆ โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้ามาช่วยในการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมเมืองไปสู่สังคมชนบท สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลให้ชาวบ้านมีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จึงทำให้ชุมชนและครัวเรือนเกษตรกร ต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต ไปตามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม กฎเกณฑ์และรูปแบบโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจมีความแตกต่างไปจากเดิม ตลอดถึงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ ส่งผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน ทำให้ชาวบ้านในชุมชนตระหนักถึงปัญหา จึงมีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ก็เพื่อให้ครัวเรือนเกษตรกร สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอันซับซ้อนอย่างมีความสุข และสามารถทำหน้าที่หรือบทบาท ในฐานะสมาชิกของสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข โดยอาศัยความรู้ความสามารถ ในการจัดการทรัพยากร/ทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ทุน

ธรรมชาติ ทุนทางกายภาพ ทุนทางมนุษย์ ทุนเงินตรา และทุนทางสังคม นำมาใช้เป็นยุทธวิธี ในการทำกิจกรรม และใช้เป็นยุทธวิธีในการปรับตัว เพื่อการอยู่รอด โดยการสร้างงาน อาชีพ กิจกรรม หรือสร้างรูปแบบวิธีการต่างๆ อันหลากหลาย โดยอาศัยทรัพย์สินทุนที่มีอยู่นั้น มาสนับสนุนในการประกอบอาชีพอย่างชาญฉลาด เพื่อความอยู่รอดของครัวเรือนเกษตรกร และชุมชนให้เกิดความมั่นคงยั่งยืน และมีความเป็นอยู่ที่ดี ในการดำรงชีพภายในครัวเรือน และชุมชน (Kumnu, 2005)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสู่ความยั่งยืนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและบริบทชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสู่ความยั่งยืนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ด้วยแบบสอบถาม จากประชากรในพื้นที่อำเภอสิรินธร จำนวน 6 ตำบล 478 หมู่บ้าน ทั้งหมด 5,801 ครัวเรือน

การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาอาชีพ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้นำด้านการศึกษา ผู้นำด้านศาสนา ผู้นำด้านสาธารณสุข ผู้นำด้านด้านการปกครอง ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้แทนอาชีพ ผู้แทนกลุ่มเครือข่ายผู้แทนชาวบ้านในรอบเขื่อน

การศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสู่ความยั่งยืนรอบเขื่อนสิรินธร โดยการดำเนินการวิจัยในภาคสนาม (Field study) โดยการประชุมกลุ่มย่อย (FGD) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน ประกอบด้วย ผู้แทนกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนอาชีพ เกษตร (ทำไร่ ทำนา ทำสวน) ตัวแทนอาชีพบริการ (ร้านอาหาร, ที่พัก ฯลฯ) ตัวแทน อาชีพแปรรูปอาหาร ตัวแทนกลุ่มอาชีพประมง ตัวแทนอาชีพจักรสาน ตัวแทนอาชีพ แปรรูปเฟอร์นิเจอร์ ตัวแทนอาชีพประกอบการท่องเที่ยวตัวแทนวิสาหกิจชุมชน ผู้แทน องค์การภาครัฐ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เป็นชุดของข้อความหรือข้อความที่สร้างขึ้น มีลักษณะเป็น (1) แบบแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูล พื้นฐาน บริบทพื้นที่แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ด้วยคำถามปลายปิด (Close form) และข้อความปลายเปิด (Open form) เพื่อสอบถามสภาพปัญหา แนวทาง ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัด อุบลราชธานี

2. แบบการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structured interview) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสู่ความยั่งยืนแบบวิถีชุมชนของ ชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร

3. แบบการสังเกต (Observation) ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non participant observation) คุณภาพ เครื่องมือ เป็นการตรวจสอบด้วยความเที่ยงตรง (Face validity) และการวิเคราะห์ ความ สอดคล้อง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (loc)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลมีหลักการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. มีการตรวจสอบข้อมูลในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งมีการตีความเบื้องต้นที่อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเครือข่ายทางสังคม (Social network) แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ เป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างสมมติฐานชั่วคราว

2. ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลบริบทพื้นฐานของชุมชน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

3. ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อน สิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยรวมทั้งหมดทั้งฉบับเพื่อใช้ในการประเมินค่าและแปลความหมายของคะแนน โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์แปลผลสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพชุมชนรอบเขื่อนสิรินคร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

4. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสู่ความยั่งยืนแบบวิถีชุมชนของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี พิจารณาข้อมูล จากการเก็บโดยการบันทึกสนาม (Field note) จากการสัมภาษณ์และการสังเกต ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) และสร้างข้อสรุปด้วยวิธีการแบบอุปนัย (Analytic induction)

5. ตีความข้อมูลและสร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์ข้อมูลสนาม เมื่อเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนแล้ววิเคราะห์และสังเคราะห์จัดข้อมูลตามความสัมพันธ์อย่างมีเหตุผล (Logical relations) วิธีการวิเคราะห์ที่นำข้อมูลเชิงรูปธรรม ย่อยๆหลายๆ กรณี มาสรุปเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรมโดยพิจารณาจากลักษณะร่วมที่พบและวิเคราะห์

เป็นภาพรวมตามขั้นตอนของการวิจัย และตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยการตีความ (Interpretative) และสร้างข้อสรุปภายใต้แนวทฤษฎี เครือข่ายทางสังคม ความร่วมมือเป็นฐานในการวิเคราะห์ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบรายงานการวิจัยในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและบริบทของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 นับถือศาสนาพุทธ อาศัยอยู่บ้านตนเอง มีอาชีพหลักทางการเกษตรปลูกพืชไร่ พืชสวน มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (จปฐ.) ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินในระบบ ไม่ได้เป็นกรรมการหรือตัวแทนในองค์กรในชุมชน การดำเนินชีวิตส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตที่ไม่ชัดเจน ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ มีการใช้แหล่งน้ำจากแหล่งน้ำอื่นๆ การจำหน่ายสินค้าผ่านพ่อค้าคนกลาง มีความพึงพอใจในราคาสินค้า

2. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านระบบตลาด ($\bar{X} = 2.71$) คือ ความคล่องตัวในระบบการตลาด (การซื้อขาย) ($\bar{X} = 2.77$) ปัญหาด้านการใช้แหล่งน้ำ ($\bar{X} = 2.74$) การใช้ประโยชน์น้ำจากเขื่อนสิรินธร ($\bar{X} = 2.63$) ด้านปัญหาทั่วไป ($\bar{X} = 1.90$) คือปัญหาเกี่ยวกับการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{X} = 2.03$) ด้านสภาพปัญหา อื่นๆ คือ การขาดแคลนทุน คิดเป็นร้อยละ 33.7

ความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ สุดพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความต้องการช่วยเหลือจากภาค

ส่วนต่างๆ ($\bar{X} = 3.76$) ต้องการสนับสนุนแหล่งทุนเพื่อการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.79$) ด้านทักษะประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.76$) ต้องการพัฒนาทักษะอาชีพในมิติใหม่ๆ ($\bar{X} = 3.70$) ด้านองค์ความรู้วิชาการ ($\bar{X} = 3.64$) ต้องการองค์ความรู้ด้านพัฒนาอาชีพ ($\bar{X} = 3.67$) ด้านระบบการผลิต ($\bar{X} = 3.76$) ต้องการปรับปรุงขั้นตอนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.55$) ต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการผลิตหรือดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.59$) และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.58$) ต้องการต่อยอดผลิตจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ตลาด ($\bar{X} = 3.58$)

3. ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสู่ความยั่งยืนของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสรินธร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า หน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการผลิต วัตถุประสงค์ทางการผลิต ส่งเสริมด้านความรู้ด้านอาชีพ สนับสนุน เงินทุนในการผลิตจากสถาบันการเงินทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยปราศจากดอกเบี้ยหรือในอัตราดอกเบี้ยต่ำรวมทั้งการจัดสรรพื้นที่ทางการผลิตเพิ่มเติม ส่งเสริมระบบกลไกทางการตลาด และการช่วยเหลือราคาผลิตในรูปของการประกันราคาผลผลิต ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าพ่อค้าคนกลางที่เข้ามาซื้อผลผลิตต้องกำหนดราคาที่เป็นธรรม หน่วยงานเอกชนอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตเพื่อผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสินค้าตามที่ภาคเอกชนต้องการ พร้อมทั้งการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การผลิต และรัฐต้องส่งเสริมให้ภาคเอกชนรับซื้อสินค้าในราคาที่สูงขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดร้านค้าอุปโภคบริโภคในแต่ละชุมชน นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันส่งเสริมให้เกิดพื้นที่การทำเกษตรทฤษฎีใหม่และการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพให้ทุกหมู่บ้าน และมีหน่วยงานดูแลทั่วถึง พัฒนาแหล่งน้ำชุมชนเช่นการจัดทำคลองส่งน้ำเพื่อให้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

การพัฒนาอาชีพควรเป็นแบบบูรณาการ ทั้งเรื่องของการวางแผนการผลิต การแปรรูป การประชาสัมพันธ์ การตลาด โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนไปทุกด้านพร้อมกัน การพัฒนาการบริหารจัดการน้ำเพื่อใช้ในการประกอบ

อาชีพอย่างทั่วถึงเพียงพอ พัฒนาระบบวิธีการผลิตและการดำรงชีวิตตามแนวศาสตร์พระราชา ให้องค์กรทางวิชาการเป็นหลักในการพัฒนามาตรฐานของสินค้า โดยรัฐส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ และนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อส่งเสริมการสร้างมูลค่าผลผลิต เน้นการพัฒนาศักยภาพในแต่ละพื้นที่ให้เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เชื่อมโยงแหล่งทรัพยากรและการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาอาชีพควรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง หน่วยงานรัฐต้องบริหารจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเป็นระบบโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี รวมทั้งพัฒนาการพัฒนาอาชีพให้แก่กลุ่มผู้ไม่มีงานทำที่จะสามารถนำไป ประกอบอาชีพได้จริง กระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มและชี้แนะให้ทราบข้อดีของการรวมกลุ่ม โดยหน่วยงานภาครัฐต้องเข้าช่วยทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อรองรับการขายกลุ่ม พร้อมทั้งให้เอกชนเข้ามาให้ความรู้และนำการตลาด การแลกเปลี่ยนอาชีพระหว่างหมู่บ้านเพื่อลดภาวะความเสี่ยงจากการผลิต เชื้อนสินรินธรในฐานะหน่วยงานที่ดูแลเรื่องน้ำในพื้นที่ต้องเข้ามาพัฒนาและช่วยเหลือระบบส่งน้ำเพื่อเกษตรและบริโภคให้ทั่วถึงเพียงพอ พร้อมทั้งจัดหาจุจำหน่ายสินค้าให้แก่ชุมชนในบริเวณรอบเขื่อนสินรินธร

อภิปรายผล

สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสินรินธรรออำเภอสรินธร จังหวัดอุบลราชธานี มีข้อควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้ ปัญหาความคล่องตัวในระบบการตลาด (การซื้อขาย) บางครั้งอาจเกิดจากผลิตภัณฑ์ร่วมกันชุมชนโดยรอบเขื่อนสินรินธร เป็นชุมชนที่ได้รับการจัดสรรพื้นที่ทำกินจากภาครัฐ ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการประกอบอาชีพหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sawastakoon (2008) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดินภายหลังการจัดสรรที่ดินอันเนื่องมาจากโครงการเขื่อนสินรินธร ตำบลนิคมลำโดมน้อย อำเภอสรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินเกษตรกรรมในตำบลนิคมลำโดมน้อย ช่วงก่อนการจัดสรรที่ดินมีลักษณะการใช้ตามฤดู เช่น การทำนา

ทำไร่ ทำสวน ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ภายหลังการจัดสรรมีการใช้ประโยชน์ในลักษณะคือการใช้ประโยชน์ที่ดินตามลักษณะพื้นที่ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบอาชีพค้าขาย ภายหลังการจัดสรรที่ดิน ชาวบ้านได้รับผลกระทบ มี การอพยพย้ายถิ่นฐาน ไปประกอบอาชีพในพื้นที่อื่นมากยิ่งขึ้น ทำให้พื้นฐานทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมเปลี่ยนไป ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับ หน่วยงานรัฐ เมื่อรัฐเข้าไปส่งเสริมเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ไม่ได้ดำเนินการติดตาม อย่างต่อเนื่อง ทำให้การผลิตเกิดปัญหาไม่มีตลาดรองรับสินค้า ปัญหาด้านอาชีพ ความมั่นคงในอาชีพ ประชาชนบางส่วนเกิดการอพยพถิ่นฐานไปทำกินที่อื่น เนื่องจาก ไม่สามารถประกอบอาชีพในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง เพราะบางพื้นที่มีปัญหาด้านการใช้ แหล่งน้ำ การใช้ประโยชน์น้ำจากเขื่อนสิรินธร การบริหารจัดการน้ำในชุมชนบริเวณ รอบเขื่อนสิรินธร ยังไม่ทั่วถึง ทั้งนี้อาจจะเกิดจากงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการ ยังไม่เพียงพอ ทำให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนและการประกอบอาชีพหลักของ ชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร ซึ่งสอดคล้อง Sawastrakoon (2008) ที่ศึกษาผลกระทบจาก การใช้ประโยชน์ที่ดินภายหลังการจัดสรรที่ดินอันเนื่องมาจากโครงการเขื่อนสิริน ธร ตำบลนิคมลำโดมน้อย อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กับงานวิจัยของ Sombat (2000) ที่ได้ศึกษาการ ประเมินผลเชิงเศรษฐกิจสังคม จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโครงการชลประทาน โดมน้อยในเขื่อนสิรินธร จังหวัด อุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ได้รับน้ำชลประทานมีผลผลิตต่อไร่ รายได้รายจ่ายรายได้รวมสุทธิสูงกว่าเกษตรกรผู้ไม่ได้รับน้ำชลประทานมีผลผลิตต่อไร่ รายได้ รายจ่าย รายได้รวมสุทธิสูงกว่าเกษตรกรผู้ไม่ได้รับน้ำชลประทาน อย่างมี นัยสำคัญ นอกจากนี้ในจำนวนทรัพย์สินที่ถือครอง การใช้พื้นที่ทำเกษตรจริง จำนวน ผู้ทำปศุสัตว์ จำนวนผู้เพาะปลูกฤดูแล้ง ภาวการณ์ออมและหนี้สิน มากกว่าเกษตรกรผู้ ไม่ได้รับน้ำชลประทาน ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลผลิตต่อรายได้รวมสุทธิตามทางการเกษตร ได้แก่ ประเภทกลุ่มเกษตรกร การเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง กิจกรรมด้านปศุสัตว์ ขนาด

พื้นที่ทำการเกษตร การใช้ยาปราบศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ย ผลการศึกษา ด้านสังคม พบว่ากลุ่มผู้ได้รับน้ำชลประทาน สามารถส่งเสริมการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน มีการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคม พบว่ากลุ่มผู้ได้รับน้ำชลประทานด้านปัญหาทั่วไป คือ ปัญหาเกี่ยวกับการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งนี้บางชุมชนประกอบอาชีพหลักได้เพียงอย่างเดียว เช่น การปลูกยางพารา ปลูกมะม่วงหิมพานต์ ทำให้เกิดการว่างงานในบางช่วงจนเกิดสาเหตุของการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและกลายเป็นปัญหาสังคมต่อมา ด้านสภาพปัญหา อื่นๆ คือ การขาดแคลนทุน เมื่อวิถีการยังชีพ เกิดปัญหาจากการประกอบอาชีพ ทำให้ผลผลิตไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ทำให้ชุมชนเกิดผลกระทบ ในเรื่องทุนในการผลิตและทุนในการเลี้ยงชีพ การกู้ยืมเงินจากแหล่งทุนไม่สามารถส่งคืนได้ตามกำหนด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องเข้ามาบริหารจัดการและสนับสนุนชุมชน ในพื้นที่รอบเขื่อนสิรินธรประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้และสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชนในเรื่องการบริหารจัดการเงิน

แนวทางการพัฒนาอาชีพมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้ หน่วยงานภายนอกต้องเข้ามาช่วยสนับสนุน ด้านการพัฒนาบุคลากรทาง ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการบริหารจัดการ ทั้งนี้เพราะวิถีการผลิตแบบชุมชน ไม่ได้อาศัยองค์ความรู้ทางด้านวิชาการมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rueangmontri (2005) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนในพื้นที่รอบเขื่อนสิรินธรและเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี ต่อการดำเนินงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พบว่าประชาชนเห็นด้วยกับการดำเนินงาน ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านการแก้ไขผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านการเอื้อเฟื้อและด้านการประชาสัมพันธ์ หากมีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้หน่วยงาน ต่างๆเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ด้านการฝึกอาชีพ การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้สามารถนำน้ำมาใช้ ใน การประกอบอาชีพทาง ด้านการเกษตรอย่างเพียงพอ นั้น ในพื้นที่บางชุมชนอาศัยอยู่ในพื้นที่สูง ยากต่อการผันน้ำขึ้นไปในการประกอบอาชีพ การพึ่งพาน้ำใต้ดิน ก็ทำยาก

ลำบาก เพราะไม่เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค ส่วนการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรม ด้านเกษตร สร้างเพื่อสร้างอำนาจการต่อรองทาง ด้านการตลาด ทำให้ยากเนื่องจากในพื้นที่ชุมชนบางชุมชน ต่างผลิตสินค้ากันขาดการบริหารจัดการที่ดี ดังนั้นหน่วยงานทางวิชาการต้องเข้ามาอบรมถ่ายทอดความรู้ เรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม พื้นที่ทางการผลิตไม่สามารถผลิตสินค้าทางการเกษตรได้ ทำให้ประชาชนส่วนมากไปซื้อที่ดินที่อื่นที่อุดมสมบูรณ์กว่า ทั้งนี้ อาจเกิดจากการบริหารจัดการน้ำที่ยังไม่ทั่วถึงเพียงพอ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพโดยการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น มองว่าหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นแบบในการพัฒนา เนื่องจากมีทรัพยากรบุคคลที่มีองค์ความรู้ โดยดึงทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาต้นแบบหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นจึงค่อยให้ชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน โดยรัฐเป็นคนติดตามกำกับอย่างใกล้ชิด การพัฒนาอาชีพโดยการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ ยังไม่เกิดเป็นผลรูปธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องจากยังไม่มีกระบวนการการพัฒนาในพื้นที่และประชาชนยังขาดการตระหนักรับรู้ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิถีของการผลิต และวิถีของการประกอบอาชีพตามสภาวะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพภูมิประเทศซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ Pilasombat (2014) ที่ได้ศึกษาวิถีชีวิตในชุมชนรอบเขื่อนหลังการสร้างเขื่อนพินาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าสภาพวิถีชีวิตในชุมชน ก่อนการสร้างเขื่อนมีการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมเพื่อการยังชีพ ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ สภาพสังคมและวัฒนธรรมเป็นระบบ แบบพึ่งพาเครือญาติ ชีวระเบียบสังคมโดยเชื่อผู้นำเป็นหลักและมีความเชื่อในคำสอนของพระพุทธศาสนา ในระยะของการสร้างเขื่อน วิถีชีวิตชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงจากการเวนคืนที่ดินเพื่อการสร้างเขื่อน ทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานทำกินไปยังพื้นที่ป่าธรรมชาติมีการแผ้วถางพื้นที่ป่าและจับจองเป็นกรรมสิทธิ์ เกิดปัญหาปัจจัยการผลิต ความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ทำให้เกิดน้ำท่วมและความแห้งแล้งสลับกันไป ชุมชนประสบปัญหา คือ ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตลาด ระบบสังคมและวัฒนธรรมเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ การพึ่งพาตนเองมากขึ้น และภายหลังการสร้างเขื่อน

พบว่า มี การเปลี่ยนแปลงบริบทด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนอย่างรุนแรง มีการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตเพื่อ บริโภคสู่การผลิตเพื่อการค้า เข้าสู่ยุคเกษตรกรรมแบบใช้เครื่องจักร เทคโนโลยี และสารเคมีเกิดการกักขังเงินเพื่อการลงทุนและเกิดภาวะหนี้สิน ชุมชนขับเคลื่อนไปด้วยสังคมบริโภคนิยมเกิดปัญหาเสียดสี สินค้าราคาแพง แต่ราคาผลผลิตตกต่ำสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงจากการกำหนดนโยบายของภาครัฐที่ขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและมีการอพยพย้ายถิ่นเข้าไปอยู่ในพื้นที่รอบเขื่อนเพิ่มมากขึ้นเพื่อทำอาชีพประมงและค้าขาย ด้านวัฒนธรรมความเชื่อและค่านิยม เปลี่ยนแปลงไปสู่ค่านิยมใหม่ และขัดติดกับกระแสบริโภคนิยม แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่นที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐควรส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียนในชุมชนพื้นที่บริเวณรอบเขื่อนสิรินธร นอกเหนือจากอาชีพหลัก โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้เพื่อเกิดความยั่งยืน เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็น ได้ชัดว่า เกษตรในพื้นที่ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการผลิตตามแนวทฤษฎีใหม่ว่าเป็นระบบการผลิตที่เน้นให้สามารถพึ่งตนเองได้ และมีประโยชน์อีกหลายประการผลิตแบบหลากหลายตามแนวปฏิบัติของทฤษฎีใหม่
2. การกำหนดนโยบายในการพัฒนาอาชีพ ควรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เนื่องจากบางพื้นที่ชุมชนรอบเขื่อนมีบริบทพื้นที่แตกต่างกัน
3. การมุ่งเน้นการบริหารจัดการพัฒนาท่องเที่ยวด้วยการพัฒนาคุณภาพของการท่องเที่ยวในพื้นที่รอบเขื่อนสิรินธร โดยการ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ
4. การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้าน

ผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น การจัดทำสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์และแผ่นพับประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้เข้าใจต่อผลิตภัณฑ์ชุมชน

5. การพัฒนาบุคลากรในชุมชนเพื่อการอำนวยความสะดวกในด้านการบริการที่ได้มาตรฐานเพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เช่น ทักษะด้านการให้บริการ ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร

6. การบริหารจัดการพื้นที่ภายในบริเวณเขื่อนสิรินธร สร้างท่าจอดเรือสำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแบ่งจุด ลงเรือและจุดขึ้นเรืออย่างชัดเจน เพื่อความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวและการป้องกันการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งการพัฒนาจุดจำหน่ายสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยวแพบริการ

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาค้นหาเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ชุมชนเพื่อสร้างชุมชนต้นแบบในการพัฒนาอาชีพในมิติต่างๆ

2. ควรศึกษากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นนวัตกรรมท้องถิ่น

3. ควรศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาอาชีพไปสู่ความยั่งยืน

4. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

5. ควรศึกษาการยกระดับผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นมาตรฐานสากล

References

- Kumnu, N. (2005). *Dynamics of indigenous wisdom on wild food: A case study of Ban Kaengsila in Tambon Ubonrat, Khonkaen province*. Master of Arts, Khonkaen University. [in Thai]
- Pilasombat, K. (2014). *The way of life of the communities surrounding the dam following the construction of the Phimai dam in Nakorn Ratchasima Province*. Ph. D. Thesis, Walailongkorn Rajabhat University. [in Thai]
- Rueangmontri, P. (2005). *The attitude of the locals living in the areas close to the Sirindhorn dam and the Pakmoon dam in Ubon Ratchathani Province*. MA Thesis. Ubon Ratchathani Rajabhat University. [in Thai]
- Sawastrakoon, P. (2008). *Impacts from using land after the land allocation from the Siridhorn Dam Project in Nikom Domnoi community in Sirindhorn District*. MA Thesis, Ubon Ratchathani Rajabhat University. [in Thai]
- Sombat, N. (2000). *Economic and social evaluation from the large water resource development project in northeastern Thailand: A case study of the Dom Noi Irrigation Project in Sirindhorn, Ubon Ratchathani province*. MA Thesis, Mahidol Univesity. [in Thai]
- Wasi, P. (1989). *The community development and Thai crisis*. Bangkok: Charoenwittaya Publishing. [in Thai]

Authors

Dr. Wichai Lunson

Lecturer, Public Administration Program (Local Government)

of Humanities and Social Sciences

Ubon Ratchathani Rajabhat University

2 Ratchathani Rd, Muang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel.: 08-3145-0932 E-mail: chaisanya888@gmail.com

Dr. Bussaraphon Phuangpanya

Office of Community Academic Service

Ubon Ratchathani Rajabhat University

2 Ratchathani Rd, Muang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel: 08-8879-4416 E-mail: jenenew.now@gmail.com

ปัญหาการคุ้มครองลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

Debtor Protection Problems under the Debt Collection Act 2015

กัลยาณี ธีระวงศ์ภิญโญ¹

Kanlayanee Theerawongpinyo

¹สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Law Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat

University

Received: November 12, 2020

Revised: December 2, 2020

Accepted: December 17, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎหมายไทยและต่างประเทศ เกี่ยวกับการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรม เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 และเพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการการคุ้มครองลูกหนี้ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร กระบวนการเปรียบเทียบกฎหมายและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่าแม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 แต่พระราชบัญญัตินี้กล่าวคุ้มครองเฉพาะลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น ไม่รวมถึงลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของออสเตรเลียและนอร์เวย์ที่คุ้มครองลูกหนี้ทุกประเภท นอกจากนั้นยังพบว่าพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีโทษทางอาญา แต่ไม่มีการบัญญัติโทษทางแพ่งฐานละเมิดไว้โดยตรงเช่นกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ดังนั้นเพื่อให้ลูกหนี้ทุกประเภทได้รับความคุ้มครองจากการทวงถามหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ให้ลูกหนี้หมายรวมถึงลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลด้วย และควรบัญญัติเพิ่ม

ค่าเสียหายในทางแพ่งสำหรับการทวงถามหนี้ที่มีขอบด้วยกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายพิเศษโดยเฉพาะในการคุ้มครองลูกหนี้ด้วย

คำสำคัญ: หนี้, ทวงถามหนี้, การทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรม

Abstract

This research aims to study the concept of Thai and foreign laws about the protection of debtors from unfair debt collection. This will be used to analyze debtor protection issues under the Debt Collection Act 2015 and to provide appropriate guidance for the protection of debtors from unfair debt collection. The qualitative research method consisting of the study of documents, law comparison process and in-depth interviews was used. The research results revealed that although the Debt Collection Act 2015 has come into force in Thailand, it protects only individual debtors but not legal entities. This is unlike the Australian and the Norwegian laws, which protect all types of debtors. Criminal penalties specifically for illegal debt collectors are carried under the Act, but there are no direct civil penalties like the US law. Therefore, if there is a civil damage, be it to reputation or to property, one must rely on the Civil and Commercial Code for enforcement only. In order for all types of debtors to be protected from unlawful debt collection, the Debt Collection Act 2015 should be amended to include corporate debtors as well as add civil damages for illegal debt collection as a special law, especially in the protection of such debtors.

Keywords: debt, debt collection, unfair practices

บทนำ

หนี้ครัวเรือนเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ภาวะหนี้สูง และหนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ คนไทยมีหนี้ตั้งแต่อายุน้อย มีหนี้ตั้งแต่เริ่มทำงานจนเกษียณ และมีหนี้จนแก่ และ 84% ของครัวเรือนก็ยังพึ่งพาหนี้จากสถาบันการเงินทั้งในระบบและนอกระบบเป็นสัดส่วนสูง ภาวะหนี้ที่สูงได้กลายเป็นปัจจัยกระตุ้นการอุปโภคบริโภคและการลงทุน ทั้งวิกฤติโควิด-19 (สำรวจถึงเดือนมิถุนายน 2563) ส่งผลทำให้ครัวเรือนจำนวนมากมีปัญหาในการชำระหนี้ ก็ได้ตอกย้ำถึงความเปราะบางดังกล่าว และการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่อาจไม่รวดเร็วและทั่วถึง อาจส่งผลทำให้สถานการณ์บ้านปลายกลายเป็นวิกฤติหนี้รายย่อย อันอาจส่งผลเป็นปัญหาของลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบเป็นวงกว้าง เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการเข้ามาตรการของบัญชีทั้งหมด พบว่า 70% เป็นการเลื่อนชำระหนี้ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนถึงการมีปัญหาในการชำระหนี้ของลูกหนี้ในวงกว้าง 25.8% เป็นการลดอัตราชำระหนี้ และ 3.7% เข้ามาตรการสำหรับหนี้เสีย (ปรับโครงสร้างหนี้) และผู้ส่วนใหญ่ (76.1%) มีสินเชื่อเข้ามาตรการเพียง 1 บัญชี แต่ก็มีผู้ถืออีก 7.3% ที่เข้ามากกว่า 2 บัญชี และอีก 4.9% ยังได้สินเชื่อใหม่เพื่อเป็นสภาพคล่องฉุกเฉินด้วย โดยสินเชื่อที่เข้ามาตรการช่วยเหลือมีลักษณะระจุตัว ทำให้บางพื้นที่น่าเป็นห่วง โดยเฉพาะภาคอีสานมีสัดส่วนสินเชื่อเข้ามาตรการสูงถึง 40-60% ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อส่วนบุคคล และสินเชื่อบ้าน (ซึ่งมีขนาดมูลหนี้สูง) และส่วนใหญ่ก็เป็นการเข้ามาตรการในลักษณะเลื่อนการชำระเป็นหลัก (Chantararat, 2020) จากปัญหานี้ครัวเรือนดังกล่าวคงปฏิเสธไม่ได้ว่าย่อมส่งผลกระทบในลักษณะลูกโซ่ไปถึงการซื้อสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภคหรืองานบริการในด้านต่าง ๆ ที่นิติบุคคลดำเนินงานก็ต้องชะลอตัวไปจนถึงต้องปิดกิจการ และไม่สามารถชำระหนี้ของตนได้เช่นกัน จากปัญหาแนวโน้มการสะสมตัวของหนี้ทั้งลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดาไปจนถึงลูกหนี้ประเภทนิติบุคคล อาจส่งผลไปถึงวิธีการทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตามไปด้วย

โดยพฤติกรรมการติดตามทวงหนี้ของเจ้าหน้าที่ผ่านมายของไทยพบว่ามีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิของลูกหนี้ในแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำเพื่อให้ลูกหนี้เกิดความอับอาย เสื่อมเสียชื่อเสียง เกิดความกลัว ข่มขู่ กรรโชก มีการประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตัวอย่างเช่น (2015: 6-8)

1. ให้ผู้มีอิทธิพล กลุ่มหรือแก๊งอันธพาลนอกกฎหมายหรือบุคคลไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ใช้ชื่อเล่น ชื่อปลอม หรือผู้มีประวัติอาชญากรรม ติดตามทวงหนี้ กดดันให้ลูกหนี้หวาดกลัว จนไม่สามารถทำมาหากินได้ตามปกติ
2. การทวงหนี้ในที่สาธารณะหรือต่อหน้าผู้อื่นในลักษณะประจานหรือทวงกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ เช่น เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน ญาติ ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น
3. การทวงหนี้ด้วยการข่มขู่ กรรโชก เช่น ยิงปืนขึ้นฟ้า ปาระเบิดหน้าบ้านเพื่อข่มขู่ให้เกิดความเกรงกลัว
4. จ้างทีมงานทวงหนี้เป็นเยาวชนว่างงาน ไม่เรียนหนังสือ หรือเป็นบุคคลที่ติดยาเสพติด ใช้จักรยานยนต์หรือพาหนะอื่นติดตามก่อกวน ให้เกิดความหวาดกลัว
5. โทรศัพท์ทวงหนี้ในเวลาดึก เช้ามืด หรือโทรทั้งวัน ใช้ถ้อยคำหาบคาย คุกคาม ดำทอ
6. บังคับชำระหนี้ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี เช่น บังคับให้ลูกหนี้หรือบุคคลในครอบครัวร่วมหลับนอน หรือให้ลูกหนี้ชดใช้หนี้ด้วยอวัยวะแทน เช่น ให้ลูกหนี้สละไตเปลี่ยนถ่ายทางการแพทย์ให้ผู้ป่วยฝ่ายเจ้าหน้าที่แทน การชำระหนี้หรือบังคับให้กระทำผิดกฎหมาย เช่น ค้ายาเสพติด หรือไปประกอบอาชญากรรมอื่น
7. ใช้อิทธิพลเข้าตรวจค้นยึดทรัพย์สิน เช่น รถยนต์ ข้าวของเครื่องใช้ของลูกหนี้ เพื่อชำระหนี้ หรือบังคับให้ลูกหนี้โอนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือทรัพย์สินอย่างอื่นเพื่อชำระหนี้

8. แอบอ้างทหารหรือตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนแต่งกายเลียนแบบเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น แต่งชุดทหาร ตำรวจ หรือบางครั้งใช้ จ้างวานเจ้าหน้าที่รัฐติดตามทวงหนี้

9. ประจานให้ลูกหนี้เสื่อมเสียชื่อเสียงด้วยการเปิดเผยความลับ หรือจะนำเรื่องส่วนตัวมาเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อสร้างความอับอายให้กับลูกหนี้

10. หลอกลวงลูกหนี้ โดยอ้างข้อความอันเป็นเท็จ หรือแบบอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลในกระทรวงยุติธรรม ตลอดจนจัดทำเอกสารเท็จ ปลอมแปลงเอกสาร เช่น หมายศาล หมายจับ คำฟ้อง คำพิพากษา หมายบังคับคดี หรือสัญญากู้ยืม ใช้ให้การติดตามทวงหนี้เพื่อให้ลูกหนี้หลงเชื่อและหวาดกลัว

11. เจ้าหน้าที่หลอกให้ลูกหนี้ทำสัญญาลงวันที่ย้อนหลัง แล้วไปหาประนีประนอมยอมความในศาลจนศาลมีคำพิพากษายอมยอม เจ้าหน้าที่จึงมอบเงินกู้ให้ลูกหนี้ น้อยกว่าที่ระบุไว้ในคำพิพากษา เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหน้าที่จะนำคำพิพากษามายบังคับคดีกับลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน เป็นเหตุให้ลูกหนี้ถูกบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สิน

12. การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่นอกระบบกระทำได้ยาก เพราะขาดหลักฐานในการพิสูจน์ความผิด เนื่องจากมีพฤติกรรมปกปิด อำพราง วางแผนเอาผิดเอาเปรียบ มีการจัดเตรียมพยานหลักฐานไว้เพื่อฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้ ตลอดจนใช้ จ้าง วานให้ผู้อื่นกระทำความผิด รวมทั้งลูกหนี้จะหวาดกลัว ไม่กล้าแจ้งความร้องทุกข์

13. เมื่อมีการแจ้งความร้องทุกข์ ต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยส่วนใหญ่จะเพิกเฉยเนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องทางแพ่ง ไม่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการทางกรณี เมื่อเห็นข้อมูลหลักฐานที่เจ้าหน้าที่นำมาแสดงจะรีบเชื่อว่าเจ้าหน้าที่เป็นฝ่ายถูก จึงไม่ให้การช่วยเหลือหรือไม่เห็นใจทุกข์ร้อนของลูกหนี้ เป็นการสร้างความเดือดร้อนและไม่เป็นธรรมให้ลูกหนี้เพิ่มยิ่งขึ้น

จากปัญหาการติดตามทวงถามหนี้ที่มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง ดังกล่าว ทำให้รัฐบาลในอดีตหลายยุคสมัยพยายามออกกฎหมายเกี่ยวกับการทวงถาม

หนึ่งอย่างเป็นธรรมเนียม เพื่อเป็นการป้องกันปกป้องสิทธิลูกหนี้ เช่น ในปี พ.ศ. 2550 มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนี้หนึ่งเป็นธรรมเนียม โดยการระดมความเห็นจากตัวแทนภาคเอกชน มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภคและตัวแทนหน่วยงานของรัฐเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณาออกเป็นกฎหมาย แต่ร่างดังกล่าวไม่ได้รับการพิจารณาเนื่องจากการยุบสภานิติบัญญัติไปเสียก่อน ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงการคลังกลับนำมาแก้ไขนำเสนอคณะรัฐมนตรีและได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนี้หนึ่งเป็นธรรมเนียม และส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้รับข้อสังเกตของสำนักงาน ก.พ. กระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีไปประกอบการพิจารณา ส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่ต่อมามีการยุบสภานิติบัญญัติเช่นกันเนื่องจากเกิดการรัฐประหาร จากความพยายามในการผลักดันให้มีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้เป็นระยเวลานานหลายปี (Chittawong, 2015: 73-74) จนวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ก็ได้สังเกตเห็นปัญหาการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรมจึงออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 46/2557 เรื่อง ความผิดเกี่ยวกับการติดตามทวงหนี้ว่าผู้ใดข่มขืนใจให้ชาวนาให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของชาวนาหรือบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในเดือนสิงหาคม 2557 และในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2558 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 อย่างเป็นทางการในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132/ตอนที่ 16ก/หน้า 1/6 มีนาคม 2558 โดยในพระราชบัญญัตินี้ได้แบ่งออกเป็น 3 หมวดหลักๆ ซึ่งในหมวดที่ 1 ว่าด้วยการทวงถามหนี้ หมวดที่ 2 การกำกับดูแลและ

ตรวจสอบ หมวด 3 บทกำหนดโทษ ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่ 1 โทษทางปกครอง และ ส่วนที่ 2 โทษทางอาญา ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การทวงถามหนี้ในต่อนั้นมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคามโดยขู่เชื้ญ การใช้กำลัง ประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จ และการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น ประกอบกับในตอนนั้นยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทวงถามหนี้ และการควบคุมการทวงถามหนี้ไว้เป็นการเฉพาะ

แต่ปัจจุบันที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาในการทวงหนี้ไม่ว่าจะผ่านทางไลน์ หรือเฟสบุ้ค และหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ก็จะใช้วิธีการประจานผ่านโลกออนไลน์ ซึ่งอาจมีการแชร์ข้อความเหล่านั้นต่อ ๆ กันไปจนทำให้ทวีความรุนแรงในการละเมิดสิทธิของลูกหนี้ โดยเฉพาะลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลอาจทำให้เสียชื่อเสียงและเกิดความไม่เชื่อถื้ของลูกค้าหรือผู้ให้บริการ เช่นนี้ความเสียหายเหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจหรือกิจการวงกว้าง ซึ่งบางรายถึงกับต้องปิดกิจการ ดังนั้นทำให้กฎหมายของออสเตรเลียคือ Trade Practices Act 1974 และ Australian Securities and Investment Commission Act 2001 และกฎหมายของนอร์เวย์ เช่น Debt Collection and Other Recovery of Over Due Pecuniary Claims : Debt Collection Act 1988 ได้มีการบัญญัติให้ความคุ้มครองการทวงถามหนี้ทั้งกรณีลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาและลูกหนี้ประเภทนิติบุคคล ตลอดจนมีการคุ้มครองวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งถือว่าเป็นนิติบุคคลประเภทหนึ่งด้วย เพื่อป้องกันการบังคับชำระหนี้โดยไม่ชอบจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อกิจการจนอาจเกิดการขาดสภาพคล่องได้ (Chittawong, 2015: 69) โดยในประเด็นนี้มีข้อสังเกตว่า แม้ไทยจะมีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 แต่ในมาตรา 3 กำหนดคำว่า ลูกหนี้ หมายความว่าเฉพาะลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา และให้หมายรวมถึงผู้ค้าประกันซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาด้วย ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลจะไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนั้นหากเกิดความเสียหายจากการทวง

หนี้ที่ไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นค่าเสียหายที่แท้จริง ค่าเสียหายเพิ่มเติม ค่าขึ้นศาล ค่าดำเนินคดี ค่าธรรมเนียมทนายความนั้น พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ไม่ได้มีบทบัญญัติพิเศษโดยเฉพาะไว้ในการให้ความคุ้มครองลูกหนี้ โดยพระราชบัญญัตินี้กล่าวถึงการคุ้มครองในทางอาญาเท่านั้น ตั้งแต่มาตรา 5 ถึง มาตรา 14 ส่วนค่าเสียหายทางแพ่งฐานละเมิดนั้นต้องไปพิจารณาว่าเข้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของสหรัฐอเมริกา คือ The Fair Debt Collection Practices Act 1977 มีการกำหนดรูปแบบของการให้ความคุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงหนี้ทางแพ่งเอาไว้ในกฎหมายพิเศษโดยเฉพาะ (Anchan, 2019: 16)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัญหาการคุ้มครองลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางนิติศาสตร์และเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการการคุ้มครองลูกหนี้ในสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎหมายไทยและต่างประเทศ เกี่ยวกับการคุ้มครองลูกหนี้จากการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรม
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการการคุ้มครองลูกหนี้จากการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการคุ้มครองลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประกอบด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ซึ่งเป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุ้มครองลูกหนี้จาก

การทวงถามหนี้ จากคำรณ บทความ รายงานการประชุม รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ข้อมูลที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนกฎหมายของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ที่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก ด้วยการสัมภาษณ์นักวิชาการ นักกฎหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นต่อการวิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

ผลการวิจัย

การวิจัยปัญหาการคุ้มครองลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็นหัวข้อสำคัญ ๆ คือ 1) ประเภทของลูกหนี้ที่ได้รับการคุ้มครองจากการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรม 2) ประเภทของหนี้ที่ได้รับการคุ้มครองจากการทวงถามหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และ 3) บทกำหนดโทษสำหรับการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประเภทของลูกหนี้ที่ได้รับการคุ้มครองจากการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรม

ประเทศออสเตรเลียแม้จะไม่ได้มีกฎหมายเฉพาะในคุ้มครองบุคคลจากวิธีการปฏิบัติทวงถามหนี้อันมิชอบโดยตรง แต่มีการนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตาม Trade Practices Act 1974 มาใช้บังคับ โดยมาตรา 4 ลูกหนี้ที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายมีทั้งบุคคลธรรมดา หน่วยงานทางธุรกิจหรือนิติบุคคลที่เป็นหนี้หรือถูกกล่าวหาว่าเป็นหนี้จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายนี้ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อการสนับสนุนให้มีการติดตามทวงถามหนี้โดยการกระทำอย่างสุภาพรวมถึงให้คุ้มครองแก่ลูกหนี้ที่ประสบกับภาวะทางการเงินอันจะทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ลดลงจนทำให้เจ้าหนี้สามารถติดตามทวงถามหนี้ได้ และยังมีกฎหมาย Australian Securities and Investment Commission Act 2001 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีคณะกรรมการเข้ามาติดตามกำกับดูแลการทวงถามหนี้ อันมิชอบด้วยดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากฎหมายของออสเตรเลียไม่ได้มุ่งคุ้มครองเฉพาะ

ลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลด้วย โดยกฎหมายให้ความสำคัญถึงลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลเพราะเป็นผู้ประกอบธุรกิจ ประกอบกับออสเตรเลียมีการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ซึ่งถือว่าเป็นนิติบุคคลประเภทหนึ่ง ที่สามารถส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศได้ แต่หากธุรกิจประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง จึงอาจถูกติดตามทวงถามหนี้จากเจ้าหนี้ได้เช่นกัน ดังนั้น ลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลจึงต้องได้รับการคุ้มครองจากวิธีการปฏิบัติทวงถามหนี้ อันมิชอบด้วย (Chittawong, 2015: 75) ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายของนอร์เวย์โดยลูกหนี้ที่ได้รับการคุ้มครองดังกล่าวยังรวมถึงลูกหนี้นิติบุคคลด้วยตาม Debt Collection Act 1988 ในขณะที่ยุโรปนั้นก็มีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 เมื่อพิจารณาแล้วลูกหนี้ ตามมาตรา 3 จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวมุ่งคุ้มครองเฉพาะลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดาเท่านั้น ไม่รวมถึงลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลดังเช่นกฎหมายของออสเตรเลียและนอร์เวย์แต่อย่างใด

2. ประเภทของหนี้ที่ได้รับการคุ้มครองจากการทวงถามหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กฎหมายออสเตรเลียตาม Trade Practices Act 1974 ให้การคุ้มครองลูกหนี้จากมูลหนี้ทุกประเภทรวมถึงหนี้ที่มีการรับโอนมาเพื่อให้ติดตามทวงถามหนี้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการรับโอนโดยการขายหรือเป็นผู้แทนของเจ้าหนี้ไม่ว่าวิธีการใด ๆ ในฐานะที่เป็นสิทธิของเจ้าหนี้ ในขณะที่กฎหมายการทวงถามหนี้ของนอร์เวย์มุ่งคุ้มครองลูกหนี้ อันเกิดจากการประกอบธุรกิจการค้าเชิงพาณิชย์ การค้าทั่วไปของผู้ประกอบการที่หวังผลกำไร กล่าวคือเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ หากผู้ติดตามทวงถามหนี้จนถึงขนาดทำให้ลูกหนี้หวนกลับ อันเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง หรือการเปิดเผยข้อมูลของลูกหนี้ต่อบุคคลอื่นจนทำให้ลูกหนี้ข่มขำระหนี้ที่ค้าง ด้วยสาเหตุเพียงทำให้ลูกหนี้อับอาย แต่อย่างไรก็ตามหากเป็นหนี้อันเกิดจากรัฐวิสาหกิจ ไม่เข้าข่ายที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย Debt Collection Act 1988 นี้ เพราะรัฐวิสาหกิจมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อสาธารณะประโยชน์ตามกฎหมาย (Chittawong, 2015: 76) ส่วนกฎหมาย Fair Debt

Collection Practices Act 1977 ของสหรัฐอเมริกา¹นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรมและป้องกันไม่ให้เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ใช้วิธีการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมในการละเมิดสิทธิต่าง ๆ ของลูกหนี้ ดังนั้นในมาตรา 803 ของกฎหมายดังกล่าวจึงให้นิยามคำว่า “หนี้” (debt) หมายถึงหนี้ที่เกิดจากการติดต่อทางการซื้อขายสินค้า ประกัน บริการต่าง ๆ ของบุคคลหรือครอบครัว แต่ไม่รวมหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมธนาคารหรือสถาบันการเงิน หนี้ภาษี ค่าปรับ ค่าเลี้ยงดูสามีหรือภริยาในกรณีหย่าร้าง ค่าเลี้ยงดูบุตร หรือสิทธิอันเกิดจากการกระทำละเมิด ในขณะที่กฎหมายไทยตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 แม้จะไม่ได้นิยามความหมายของคำว่าหนี้ไว้โดยตรงดังเช่นกฎหมายของสหรัฐอเมริกา แต่จากมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัตินี้จะเห็นว่าที่มาของหนี้ที่จะได้รับการคุ้มครองนั้นสอดคล้องกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่มุ่งคุ้มครองหนี้ในครัวเรือนเป็นหลัก แต่เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมการคุ้มครองลูกหนี้มากขึ้นกฎหมายไทยจึงได้บัญญัติขยายคุ้มครองไปถึงหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืม บัตรเครดิต ลิขสิทธิ์ สินเชื่อในรูปแบบอื่น สัญญาเช่า ตลอดจนไปถึงหนี้ที่เกิดจากการพนัน หนี้นอกระบบด้วย

3. บทกำหนดโทษสำหรับการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรม

กฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ของหลาย ๆ ประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายไทยในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 5 ถึงมาตรา 12 หรือสหรัฐอเมริกา ในมาตรา 806 ถึงมาตรา 808 แห่งกฎหมาย Fair Debt Collection Practices Act 1977 จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์และข้อห้ามเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ไว้ หากไม่ปฏิบัติตามจะถือว่าเป็นการทวงถามหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม กล่าวโดยสรุปมีข้อห้ามดังต่อไปนี้ 1) การข่มขู่ ใช้ความรุนแรง หรือกระทำความผิดที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้อื่น 2) การใช้วาจาหรือภาษาที่เป็นการดูหมิ่นลูกหนี้หรือผู้อื่น 3) การแจ้งหรือเปิดเผยเกี่ยวกับความเป็นหนี้ของลูกหนี้ให้แก่ผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้ 4) การติดต่อลูกหนี้โดยไปรษณียบัตร เอกสารเปิดผนึก โทรสาร หรือสิ่งอื่นใดที่สื่อให้ทราบว่าเป็น

การทวงถามหนี้อย่างชัดเจน เว้นแต่กรณีการบอกกล่าวบังคับจำนองด้วยวิธีการ
ประกาศหนังสือพิมพ์ ซึ่งเจ้าหนี้ไม่สามารถติดต่อลูกหนี้โดยวิธีการอื่น หรือกรณีอื่นใด
ตามประกาศกำหนด 5) การใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือชื่อทางธุรกิจของผู้
ทวงถามหนี้บนซองจดหมายในการติดต่อลูกหนี้ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อ
การทวงถามหนี้ เว้นแต่ชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้ไม่ได้สื่อให้ทราบได้ว่าเป็นผู้
ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ 6) การทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิด
ความเข้าใจผิด เช่น การแสดงหรือการใช้ข้อความ เครื่องหมาย ที่ทำให้เข้าใจว่าเป็น
การกระทำของศาล เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานรัฐ สำนักงานกฎหมาย หรือทำให้
เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรือถูกยึดอายัดทรัพย์สิน เงินเดือน 7) การทวงถามหนี้ใน
ลักษณะที่ไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายที่เกินกว่า
อัตราที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

ดังนั้น หากผู้ทวงถามหนี้ใช้วิธีการทวงถามหนี้โดยมิชอบดังกล่าวจน
ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้แล้วกฎหมายของสหรัฐอเมริกามีการกำหนดให้เจ้าหนี้
หรือผู้ติดตามทวงหนี้จะมีความรับผิดชอบทางแพ่งด้วย ไม่ว่าจะเป็นในส่วนค่าเสียหายที่
แท้จริง ค่าเสียหายเพิ่มเติม ถ้าขึ้นศาลจะมีค่าดำเนินคดี ค่าธรรมเนียม ค่าทนายความ
เป็นต้น นอกจากนี้ศาลยังอาจพิจารณาให้ลูกหนี้สามารถเรียกร้องค่าเสียหายทางจิตใจ
ความเสียหายเพื่อการทำให้เสียเกียรติ การลำบากใจ ความทุกข์ทรมานทางจิตใจ
ความเศร้าโศกทางอารมณ์ที่บุคคลได้รับและค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ด้วยตาม มาตรา
813 แห่ง กฎหมาย Fair Debt Collection Practices Act 1977 ส่วนกฎหมายของนอร์เวย์
และออสเตรเลียมีการกำหนดความรับผิดชอบที่มีลักษณะร่วมกันคือ เจ้าหนี้หรือผู้ติดตาม
ทวงถามหนี้ที่ฝ่าฝืนข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้มีความรับ
ผิดในค่าปรับตามคำสั่งของศาลและอาจมีการคุมประพฤติของเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวง
ถามหนี้ เป็นต้น ในขณะที่กฎหมายไทยนั้น แม้จะมีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้
พ.ศ. 2558 แต่พระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติเฉพาะโทษทางอาญาสำหรับผู้ทวงถาม
หนี้โดยมิชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น แต่ไม่มีการบัญญัติความรับผิดชอบทางแพ่งไม่ว่าจะเป็น

ในส่วนค่าเสียหายที่แท้จริง ค่าเสียหายเพิ่มเติม ถ้าขึ้นศาลจะมีค่าดำเนินคดี
ค่าธรรมเนียม ค่าทนายความ ดังเช่นกฎหมายของสหรัฐอเมริกา

อภิปรายผล

ผลการวิจัย ปัญหาการคุ้มครองลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ.
2558 ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลทั้งจากการการศึกษาเอกสาร กระบวนการเปรียบเทียบ
กฎหมายและการสัมภาษณ์เชิงลึก พบปัญหาประการแรก คือ การใช้พระราชบัญญัติ
ดังกล่าวไม่ครอบคลุมคุ้มครองถึงลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของ
ออสเตรเลียและนอร์เวย์ โดยจากการสัมภาษณ์พบว่าลูกหนี้ประเภทนิติบุคคล
โดยเฉพาะลูกหนี้นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนมากในประเทศไทย
เคยได้รับการทวงถามในลักษณะข่มขู่ ประจานผ่านโลกออนไลน์ทำให้เสียชื่อเสียงและ
ขาดความน่าเชื่อถือจากลูกค้าและผู้ให้บริการ แต่ไม่สามารถนำพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับได้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลก็มีความสำคัญตั้งแต่
ระดับประเทศ ภูมิภาค จนถึงท้องถิ่น เพราะสามารถสร้างงานเกิดการหมุนเวียนทาง
การเงิน ดังนั้น หากลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลประสบปัญหาทางการเงินเช่นจากสภาวะ
เศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 อาจทำให้เจ้าหนี้ติดตามทวงถาม
หนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม ข่มขู่หรือประจานจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง
และความไว้วางใจต่อกิจการของนิติบุคคลนั้น เช่นนี้อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนิน
กิจการของนิติบุคคลนั้นมากยิ่งขึ้นจนอาจทำให้ลูกหนี้นิติบุคคลนั้นต้องปิดกิจการได้
หากไม่มีการคุ้มครองลูกหนี้นิติบุคคลจากการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรมด้วย
สอดคล้องกับ Chittawong (2015: 77) ที่กล่าวว่า กฎหมายการทวงหนี้ของประเทศ
ออสเตรเลีย และกฎหมายทวงถามหนี้ประเทศนอร์เวย์ มีการคุ้มครองลูกหนี้ทุกประเภท
อันเป็นการเปิดกว้างในการคุ้มครองนิติบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยัง
สอดคล้องกับ Aroonrungs (2013: 159) ที่พบว่าการคุ้มครองลูกหนี้ทุกประเภท เป็น
ความสมบูรณ์แบบของระบบกฎหมายและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ปัญหาการคุ้มครองลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ประการต่อมา คือ พระราชบัญญัติดังกล่าวมีการบัญญัติโทษทางปกครองและโทษทางอาญาเท่านั้น ไม่ได้บัญญัติกำหนดความเสียหายในทางแพ่งฐานทางละเมิดไว้โดยตรง ดังเช่นกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ทำให้หากมีความเสียหายจากการทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ที่ได้รับความเสียหายต้องไปพิจารณากันต่อไปว่าเข้าตามหลักเกณฑ์ที่สามารถเรียกค่าเสียหายทางแพ่งตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ เช่นนี้จะเห็นได้ว่าอาจทำให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทวงถามหนี้โดยมิชอบมิได้รับการเยียวยาในทางแพ่งที่เหมาะสมทันต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งสอดคล้องกับ Anchan (2019: 15) และ Samatthiyakorn (2007: 151) พบว่า กฎหมายสหรัฐอเมริกา หากมีการฝ่าฝืนข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงหนี้แล้วเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้จะมีความรับผิดชอบทางแพ่งไม่ว่าจะเป็นในส่วนค่าเสียหายที่แท้จริง ค่าเสียหายเพิ่มเติม ค่าธรรมเนียมศาล ค่าทนายความ (ถ้ามี) นอกจากนั้นยังมีค่าเสียหายทางจิตใจ ความเสียหายเพื่อการทำให้เสียเกียรติ ความลำบากใจ ความทุกข์ทรมานทางจิตใจ ความเศร้าโศกทางอารมณ์ที่บุคคลได้รับและค่าเสียหายเชิงลงโทษเอาไว้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ควรแก้ไขแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ดังนี้

1. มาตรา 3 นิยามคำว่า “ลูกหนี้” ให้หมายความรวมถึงลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลด้วย
2. ควรบัญญัติเพิ่มค่าเสียหายในทางแพ่งฐานทางละเมิดให้ผู้ได้รับความเสียหายหรือลูกหนี้ในการทวงถามหนี้จากเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่มีชอบด้วยกฎหมาย

References

- Anchan, N. (2019). Problem of claiming for damages in the case of creditor demanding debt collection unlawfully under of demanding debt collection Act B.E. 2015. *Loei Rajabhat University Research and Development Journal*, 9-20. [in Thai]
- Aroonrung, P. (2013). *Protection for personal loan in debt collection: A case study of the Fair Debt Collection Bill B.E.* Bangkok: Master of Laws thesis, Faculty of Law, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Chantararat, S. (2020). *Research and seminar*. Retrieved on 28 September 2020 from https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Symposium_08Sep2020.aspx [in Thai]
- Chittawong, U. (2015). Problems in debt collection in accordance with debt collection act 2015: A case study of cooperate loans protection. *The 3rd Kamphaengphet Phef Rajabhat University National conference* (p. 77). Kamphaengphet: Kamphaengphet Rajabhat University. [in Thai]
- Ministry of Justice. (2015). *People's manual for helping debtors with unfair treat*. Bangkok: Publisher of the National Buddhism Office. [in Thai]
- Samatthiyakorn, P. (2007). *Fair debt collection practices: A comparative study between the United States of America and Thai laws*. Bangkok: Master of Laws thesis, Faculty of Law, Chulalongkorn University. [in Thai]

Author

Dr. Kanlayanee Theerawongpinyo

Law Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang Districe,

Buriram Province 31000

Fax: 0 4461 2858 Tel: 08 6661 2463 E-mail: kanlayanee.m@hotmail.com

แนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Participatory Guidelines on Activities Promoting Democracy Practices of Surindra Rajabhat University Students

ภูริศ ภูมิประเทศ¹ / ตรีนุชา สุขเกษม² / อภิชาติ แสงอัมพร³ / ภรพร ศรีโกตะเพชร⁴

Poorit Poomipratate / Treechada Sukasem /

Apichart Sangamporn / Pataporn Srikotapech

^{1,2,3}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Surindra Rajabhat University

⁴เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักงานคณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

General Administrative Officer, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Surindra Rajabhat University

Received: October 13, 2020
Revised: November 16, 2020
Accepted: December 17, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา โดยทำการศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เทคนิคการวิจัยแบบผสานวิธี คือ เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ

นักศึกษาภาคปกติของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 378 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และค่าเอฟ และการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามลำดับ

2. ปัจจัยด้านเพศ อายุ การเรียนรายวิชาที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และผลการเรียน ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และคณะ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา ได้แก่ 1) ควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง โดยการจัดอบรมและจัดกิจกรรมที่จำลองจากสถานการณ์จริง 2) ควรให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารของมหาวิทยาลัยทุกระดับ และประเด็นสาธารณะด้านสังคมและการเมือง โดยมีเวทีการแสดงความคิดเห็นทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย 3) ควรให้นักศึกษาเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะ และมหาวิทยาลัย เพื่อรับทราบนโยบายและการบริหารของหน่วยงาน 4) ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดกิจกรรมของสโมสรนักศึกษา คณะ องค์กรการบริหารนักศึกษา 5) ควรมีเครือข่ายความร่วมมือด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยกับหน่วยงานภายนอกทั้งภายในจังหวัดและระดับประเทศ 6) ควรมีรัฐสภาจำลอง เพื่อให้

นักศึกษาเรียนรู้ระบบรัฐสภา และการเมืองการปกครอง 7) ควรมีพรรคการเมืองของนักศึกษาที่มีความเข้มแข็งและสืบทอดการทำงานอย่างเป็นระบบในการเลือกตั้งผู้นำนักศึกษา และ 8) ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรควรส่งเสริมในการจัดกิจกรรม รวมทั้งนักศึกษาให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

คำสำคัญ: แนวทางการมีส่วนร่วม, กิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย

Abstract

The purposes of the study entitled ‘Participatory Guidelines on Activities Promoting Democracy Practices of Surindra Rajabhat University Students’ were to 1) study students’ participation in activities promoting democracy practices; 2) compare students’ participation in activities promoting democracy practices when classified by individual factors; and 3) study participatory guidelines on activities promoting students’ democracy practices at Surindra Rajabhat University. The quantitative data gathered from the sample of 378 students’ responses through questionnaire were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. A qualitative method was employed using a 12 student focus group discussion. The findings were:

1. The overall opinion of Surindra Rajabhat University students towards having participation in activities promoting democracy practices was at a high level. Considering each topic, participating in university activities, having participation in political culture, and participating in politics was found at the highest to the lowest level, respectively.

2. Individual factors including gender, age, learning democracy-encouraging courses, and academic achievement were found insignificantly

influenced the overall participation in activities promoting democracy practices of Surindra Rajabhat University students on the aspects of political participation, participating in political culture, and participating in university activities. A significant difference on the aspect of faculty and attending democracy-encouraging activities was found at .05.

3. Participatory guidelines on activities promoting students' democracy were as follows: 1) knowledge and understanding of political participation and political culture should be provided by establishing training courses and simulation activities. 2) Students should have opportunity to give opinions on the university administration as well as social and political public issues inside and outside of the university. 3) Students should be allowed to attend the meetings with administrative committee of the programs, faculties and university in order to acknowledge organizational policies and administration. 4) Students should have an active participation in determining policies and planning activities for both Student Union of Faculty and University Student Union. 5) There should be participatory networks on democracy encouragement with countrywide agencies. 6) There should be a virtual parliament for students to learn parliamentary system and political administration. 7) There should be strong student-political parties that are able to succeed the election of student leaders systematically. And 8) administrators, faculties and personnel should promote democracy activities and students should give full participation.

Keywords: participatory guidelines, activities promoting democracy practices

บทนำ

ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญมาแล้ว จำนวน 20 ฉบับ ซึ่งมีหลักการที่ตรงกันประการหนึ่ง คือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตย แม้ว่าในอดีตที่ผ่านมาประชาชนไทยจะไม่ได้มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองเท่าที่ควร แต่เมื่อกระแสการเป็นประชาธิปไตยของโลกได้เข้าสู่ประเทศไทย จึงทำให้ประชาชนรู้ถึงการที่ตนควรมีสิทธิ เสรีภาพ และมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น นำมาสู่การปฏิรูประบบการเมืองไทย ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต่อเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก (King Prajadhipoks Institute, 2019) ดังที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 78 กำหนดให้รัฐส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชน ดังนี้ 1) มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ และการจัดบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น 3) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมืองและการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน และมาตรา 133(3) มาตรา 236 และมาตรา 256(1) ให้อำนาจแก่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง

ดังนั้น การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่ การมีส่วนร่วมเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล

แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุม โดยตรงจากประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ คือ การมีอิสรภาพในการเข้าร่วม โดยการเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยทุกคนที่เข้าร่วมต้องมีสิทธิเท่าเทียมกัน ผู้เข้าร่วมต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการที่ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ แต่หากกิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพให้พวกเขาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ (Burikun, 2009)

การเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจรู้สึกตระหนักและเห็นคุณค่า จนเกิดความเชื่อมั่น และศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยจึงยึดถือปฏิบัติเป็นวิถีคิด และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องปลูกฝังในสังคมไทย ทั้งนี้กระบวนการที่ใช้ในการเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยจนเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยเวลาในการปลูกฝัง และอบรมหล่อหลอมทั้งทางตรงและทางอ้อม เริ่มตั้งแต่ครอบครัว สถาบันการศึกษา และจากสังคมโดยรวมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติ และประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาทางการเมืองของไทยต่อไปในอนาคต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาล หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง และจริงจังทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ศูนย์สาธิตประชาธิปไตยและประชาสังคม (Promkerd, 2014) ด้วยการส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตยอันเข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การส่งเสริมประชาธิปไตยในเยาวชนรุ่นใหม่ นักเรียน และนักศึกษานับเป็นแนวทางสำคัญเพื่อพัฒนาสังคมไปสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

การมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมตามความสนใจ และความสมัครใจของนักศึกษา โดยที่สถาบันการศึกษาให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศและจูงใจให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการบูรณาการการสอดแทรกอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ การส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย และการกล่อมเกลாதองการเมืองซึ่งเป็นการกระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่งทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก ความสำนึก และค่านิยมเกี่ยวกับการเมือง ระบบการเมือง ดังนั้น การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะความรู้ ประสบการณ์ การอบรม การกล่อมเกลาทองจิตใจ การถ่ายทอดความรู้จากสถาบันการศึกษา ทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน สถาบันการศึกษา และสังคมเพิ่มมากขึ้น (Tangchuan, 2006)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ได้จัดงานกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมส่วนกลาง กิจกรรมด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ (เฉพาะสาขา) และด้านการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา กิจกรรมที่จัดประจำ ได้แก่ การเลือกตั้งประธานชมรม นายกสโมสรนักศึกษาคณะ และองค์การบริหารนักศึกษา ประธานสภานักศึกษา แต่สภาพปัจจุบันนักศึกษามีส่วนร่วมน้อยในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยทั้งภายในมหาวิทยาลัย และภายนอกมหาวิทยาลัย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดกิจกรรมของมหาวิทยาลัย การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและการบริหารงานของมหาวิทยาลัยทุกระดับ การมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะด้านสังคมและการเมือง จากความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อให้นักศึกษาเข้ามามีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ที่มีปัจจัยด้านเพศ อายุ เรียนรายวิชาที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ผลการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และคณะต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ภาคปกติ ปีการศึกษา พ.ศ. 2562 จำนวน 7,012 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์)
 - 1.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์จำนวน 7,012 คน โดยใช้สูตรของทอโรยามาเน

(Taro Yamane) และแบ่งตามสัดส่วนของแต่ละคณะ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 378 คน เลือกแบบเจาะจงของชั้นปีที่ตามสัดส่วนแต่ละคณะ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะ

หน่วยงาน	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	2,291	123
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1,926	104
คณะครุศาสตร์	1,248	67
คณะวิทยาการจัดการ	680	37
คณะเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม	493	27
คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร	374	20
รวม	7,012	378

1.2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาคณะ บัณฑิตวิทยาลัย นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ นายกองจัดการบริหารนักศึกษา ประธานสภานักศึกษา นายกสโมสรณ์ศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร และอุปนายกสโมสรณ์ศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 12 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ประกอบด้วยด้านการมีส่วนร่วม

ร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง และการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และแนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม และวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสนทนากลุ่ม

3.1 สร้างแบบสอบถามจากการศึกษาข้อมูลตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย (index of item objective congruence: IOC) โดยผู้วิจัยเลือกเอาเฉพาะข้อที่มีค่าความสอดคล้องของคำถามที่ระดับ 0.5 ขึ้นไปได้ค่าเท่ากับ 0.95

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำผลจากการตอบแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.94

3.4 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ได้แก่ เพศ อายุ การเรียนรายวิชาที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ผลการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และสังกัดคณะ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง และการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยข้อคำถามเป็นแบบสอบถามในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

3.5 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสนทนากลุ่ม ในประเด็นเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 378 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 378 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน เป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert's rating scale) และการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 12 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติค่าความถี่ และร้อยละ

5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยด้านเพศ การเรียนรายวิชาที่ส่งเสริมประชาธิปไตย การเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย โดยใช้สถิติค่าที (t-test) ส่วนอายุ ผลการเรียน และสังกัดคณะ ใช้สถิติค่าเอฟ (F-test)

5.4 แนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เรียบเรียงข้อมูลเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอผลการวิจัยข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.53 มีช่วงอายุระหว่าง 21 - 23 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.73 มีผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.00 - 3.50 คิดเป็นร้อยละ 58.73 สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 32.54 เคยเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 96.83 เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 79.89

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ($\bar{X}=4.04$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง ($\bar{X}=3.98$) และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X}=3.87$) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนายกสโมสรมักศึกษาในระดับคณะ ($\bar{X}=4.19$) รองลงมา คือ ใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนายกองค์การบริหารนักศึกษา ($\bar{X}=4.16$) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความรู้ความเข้าใจในการกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมของคณะ/มหาวิทยาลัย ($\bar{X}=3.89$)

2.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ ($\bar{X}=4.10$) รองลงมา คือ ขอมารับฟัง

ความคิดเห็นของคนอื่น ($\bar{X}=4.06$) และข้อความที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}=3.85$)

2.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รับรู้ข่าวสารทางการเมืองของรัฐบาลโดยทางสื่อออนไลน์ รองลงมา คือ รับรู้ข่าวสารทางการเมืองของรัฐบาลโดยทางสื่อสารมวลชน ($\bar{X}=4.06$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ($\bar{X}=3.56$)

3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยด้านเพศ อายุ การเรียน รายวิชาที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ผลการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และคณะ พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ การเรียน รายวิชาที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และผลการเรียนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และคณะ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. แนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผลการวิจัย มีดังนี้

4.1 ควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง โดยการจัดอบรมและจัดกิจกรรมที่จำลองจากสถานการณ์จริงโดยวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ตรง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตามวิถีสังคมประชาธิปไตย

4.2 ควรให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารของมหาวิทยาลัยทุกระดับ และประเด็นสาธารณะด้านสังคมและการเมือง โดยมีเวทีการแสดงความคิดเห็นทั้งภายในมหาวิทยาลัย และภายนอกมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อจำกัดในการเสนอความคิดเห็นที่อาจจะกระทบต่อการกระทำผิดกฎหมาย

4.3 ควรให้นักศึกษาเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะและมหาวิทยาลัย เพื่อรับทราบนโยบายและการบริหารของหน่วยงานดังกล่าว รวมทั้งตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงาน

4.4 ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดกิจกรรมของสโมสรนักศึกษาคณะ องค์การบริหารนักศึกษา โดยมีการสำรวจความต้องการในการจัดโครงการ จัดประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานโครงการทั้งในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ ออนไลน์ และป้ายนิเทศ ให้ทราบล่วงหน้า รวมทั้งรายงานผลการดำเนินงาน และตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงาน

4.5 ควรมีเครือข่ายความร่วมมือด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยกับหน่วยงานภายนอกทั้งภายในจังหวัดและระดับประเทศ ได้แก่ สถาบันการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และรัฐสภา เพื่อขอความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสังคมและการเมือง

4.6 ควรมีรัฐสภาจำลอง เพื่อเรียนรู้ระบบการดำเนินงานของรัฐสภา และการเมืองการปกครอง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารนักศึกษา ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษาและผู้นำนักศึกษา

4.7 ควรมีพรรคการเมืองของนักศึกษาที่มีความเข้มแข็งและสืบทอดการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีชื่อพรรคประจำของมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมระบบการเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

4.8 ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรควรส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดกิจกรรม รวมทั้งนักศึกษาให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้เรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตย เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย รวมทั้งรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของรัฐบาลโดยทางสื่อออนไลน์และสื่อมวลชน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saekong (2018) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ด้านการมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองหลายคนมีความรู้สึกว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ จึงเห็นความสำคัญที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ขณะที่บางกลุ่มวางเฉยไม่สนใจต่อสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในระบบการเมือง อาจจะก่อให้เกิดผลในทางลบต่อสังคม (Magstadt, 2003) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของ

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความรู้ความเข้าใจในการกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมของคณะ/มหาวิทยาลัย เนื่องจากการกำหนดนโยบายดังกล่าวเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานสโมสร

นักศึกษาคณะ และองค์การบริหารนักศึกษามหาวิทยาลัย เป็นผู้กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งนักศึกษาไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมของคณะ/มหาวิทยาลัย อาจจะทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมของคณะ/มหาวิทยาลัย ส่วนนักศึกษามีหน้าที่ต้องเข้าร่วมกิจกรรม ในการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้งจะมีบัตรผ่านกิจกรรมตลอดปีการศึกษา เพื่อใช้ในการตรวจสอบการเข้าร่วมกิจกรรมของคณะ/มหาวิทยาลัยแต่ละปี และเมื่อสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รู้จักสนิทสนม ปรึกษาหารือร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือกันทางด้านวิชาการ อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของนักศึกษา โดยมีอาจารย์ประจำชมรม สโมสรนักศึกษา และองค์การบริหารนักศึกษา คอยแนะนำและให้คำปรึกษา เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมของนักศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในอนาคตค่อนข้างมาก และเป็นบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพ (Ministry of Education, Office of the Rajabhat Institute Council, 1999)

1.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันประสบปัญหาการเมือง เช่น นักการเมืองมีความขัดแย้ง ประชาชนมีการเรียกร้องให้แก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมทั้งปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การสาธารณสุข และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phongsiri and Phayomayon (2016) พบว่า ปัญหาการเมืองเกิดจากนักการเมืองหรือพรรคการเมือง ความขัดแย้งทางการเมือง และข้าราชการหรือภาครัฐ ทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย มองไม่เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ การดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนทุกคนได้ชัดเจน ทั้งด้านเศรษฐกิจ

ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ บางนโยบายเป็นนโยบายแบบไฟไหม้ฟาง ไม่ได้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น ควรสร้างความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมืองตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย และรัฐบาลปรับปรุงการเมืองการปกครอง และแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประเทศ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

1.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของ

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kulwong (2018) ที่พบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมือง และนักการเมืองน้อย ทั้งนี้จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองมากกว่านี้ และควรเพิ่มช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นอิสระ ไม่ควรปิดกั้นในการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชน 2) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง และนักการเมืองด้วย 3) ควรให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทั้งเชิงนโยบายระดับพรรคการเมือง นักการเมือง ไม่ควรมองประชาชนเป็นเพียงผู้รับผลประโยชน์จากนโยบายเท่านั้น 4) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ตรวจสอบติดตามการหาเสียงของนักการเมือง ดังนั้น ควรส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติว่า ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติว่า รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ การตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยด้านเพศ อายุ การลงทะเบียนเรียนรายวิชาที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ผลการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และคณะ พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ การเรียนรายวิชาที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ผลการเรียนรู้ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และคณะ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านเพศที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติว่าเพศชายและเพศหญิงมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน จึงทำให้เพศชายและหญิงมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัย ดังนี้

1) Pungpanich, Wachang-ngoen and Kerdruang (2019) ที่พบว่า เพศที่ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดตาก ไม่แตกต่างกัน 2) Phongsiri

and Phayomayon (2016) ที่พบว่า เพศที่ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลนครนนทบุรี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3) Sopanil and Nuyot (2019) ที่พบว่า เพศที่ต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตย และผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Maneethorn (2010) ที่พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ในสังคมต่างๆ ปลูกฝัง ความคิดและความเชื่อทางการเมืองแตกต่างกันออกไป บางสังคมให้ความสำคัญเพศชายมากกว่าเพศหญิง หรือสังคมที่เพศชายเป็นใหญ่ มักไม่เปิดโอกาสหรือให้การสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของเพศหญิง ทัดเทียมเท่าเพศชาย (Magstadt, 2003)

2.2 ปัจจัยด้านอายุที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบ ประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 - 23 ปี ได้เคยเรียนรายวิชาที่ส่งเสริม ประชาธิปไตย และเข้าร่วมกิจกรรมของคณะและมหาวิทยาลัย จึงทำให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chomchaturong (2006) ที่พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ ไม่แตกต่างกัน

2.3 ปัจจัยด้านการเรียนรายวิชาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้เรียนรายวิชาที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง วิชาหน้าที่พลเมือง วิชาการเมืองการปกครองไทย จึงทำให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบ

ประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sethavanich (2010) ที่พบว่า นักศึกษาที่เคยศึกษาและไม่เคยศึกษาวิชาการเมืองการปกครองมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเลือกตั้ง การชุมนุม การร้องเรียนและตรวจสอบ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ปัจจัยด้านผลการเรียนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.00 - 3.50 แสดงว่า เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน มีการค้นคว้าหาความรู้อยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งจะเรียนรู้เรื่องต่างๆ จนกลายเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทั้งภายในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียน จึงส่งผลทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wiset (2017) ที่พบว่า ผลการเรียนที่ต่างกันมีผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน

2.5 ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมทางการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่จัดมีทั้งกิจกรรมกลางจัดโดยองค์การบริหารนักศึกษา และกิจกรรมที่จัดโดยคณะ จึงทำให้มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saekong (2018) ที่พบว่า ปัจจัยการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาที่ต่างกัน ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน Thongphab (2006) ที่พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทาง

การเมืองในมหาวิทยาลัย การใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัย เช่น การเลือกตั้ง สโมสรนักศึกษา คณะ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ส่วน Montaphan (2003) ที่พบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประชาธิปไตยของนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในมหาวิทยาลัย มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย

2.6 ปัจจัยด้านสังกัดคณะที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะแต่ละคณะมีการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ และคุณลักษณะของบัณฑิตที่แตกต่างกัน เพื่อให้หล่อหลอมให้เป็นบัณฑิตที่ดีของสังคมตามพันธกิจของแต่ละคณะ ทำให้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Klumkhum and Ashuwatthanakul (2018) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตสาขลา ได้แก่ สาขาวิชาที่ศึกษา ส่วนงานวิจัยของ Saekong (2018) ที่พบว่า ปัจจัยการสังกัดคณะของนักศึกษาที่ต่างกันส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน

3. แนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผลการวิจัย มีดังนี้

3.1 ควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และวัฒนธรรมการเมือง โดยการจัดอบรมและจัดกิจกรรมที่จำลองจากสถานการณ์จริงโดยวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ตรง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตามวิถีสังคมประชาธิปไตย ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaewmorakul (2018) ที่พบว่า

ด้านลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่วัยรุ่นพึงประสงค์ คือ โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง Ngowcharoen and Chansilpa (2017) ที่พบว่า ควรดำเนินการโครงการและกิจกรรมกระตุ้นนักเรียนให้มีความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดค่ายเยาวชน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วน Somkham and Busbonk (2017) ที่พบว่า ควรจัดกิจกรรมเชิงวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย

3.2 ควรให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารของมหาวิทยาลัยทุกระดับ และประเด็นสาธารณะด้านสังคมและการเมือง โดยมีเวทีการแสดงความคิดเห็นทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อจำกัดในการเสนอความคิดเห็นที่อาจจะกระทบต่อการกระทำผิดกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaewmorakul (2018) ที่พบว่า ด้านลักษณะ การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่วัยรุ่นพึงประสงค์ คือ ต้องการพื้นที่เพื่อใช้ในการแสดงออกทางการเมือง

3.3 ควรให้นักศึกษาเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะและมหาวิทยาลัย เพื่อรับทราบนโยบาย การบริหารของหน่วยงาน และตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงาน ทั้งนี้เป็นบทบาทหน้าที่ และสิทธิของนักศึกษาในฐานะบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่ควรปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดว่าส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น

3.4 ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดกิจกรรมของสโมสรนักศึกษา คณะ องค์กรบริหารนักศึกษา โดยมีการสำรวจความต้องการในการจัดโครงการ จัดประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงาน โครงการทั้งในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ ออนไลน์ และป้ายนิเทศ ให้ทราบล่วงหน้า รวมทั้งรายงาน

ผลการดำเนินงาน และตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saekong (2018) ที่พบว่า ควรให้นักศึกษาจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย โดยความสนใจของนักศึกษา

3.5 ควรมีเครือข่ายความร่วมมือด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยกับหน่วยงานภายนอกทั้งภายในจังหวัดและระดับประเทศ ได้แก่ สถาบันการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง รัฐสภา เพื่อขอความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสังคมและการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ngowcharoen and Chansilpa (2017) ที่พบว่า นักเรียนควรจะได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคประสบการณ์ โดยผ่านการลงมือทำจริง มีการพาไปดูงานในสถานที่จริง เช่น รัฐสภา ศาลรัฐธรรมนูญ ฯลฯ ให้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล และนำมาถ่ายทอด เป็นการจำลองสถานการณ์ ซึ่งจะเปิดกว้างให้นักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ตามโจทย์ที่ได้รับมอบหมาย ผ่านสถานการณ์จำลองนี้อย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Somkham and Busbonk (2017) ที่พบว่า ควรจัดกิจกรรมพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

3.6 ควรมีรัฐสภาจำลอง เพื่อให้ให้นักศึกษาเรียนรู้ระบบการดำเนินงานของรัฐสภา และการเมืองการปกครอง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารนักศึกษา ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษาและผู้นำนักศึกษา

3.7 ควรมีพรรคการเมืองของนักศึกษาที่มีความเข้มแข็งและสืบทอดการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีชื่อพรรคประจำของมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมระบบการเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saekong (2018) ที่พบว่า 1) ให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการเมือง ระบอบประชาธิปไตย กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบอบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นทั้งในห้องเรียน และมหาวิทยาลัย 2) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือก

หัวหน้าชั้น การเลือกตั้งประธานชมรม หรือการพูดคุยสนทนา การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทางการเมือง

3.8 ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรควรส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดกิจกรรม รวมทั้งนักศึกษาให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Somkham and Busbonk (2017) ที่พบว่า ควรให้นักเรียนได้เลือกและเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตยที่ตนเองชอบและสนใจ

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ 2 ประการ คือ ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรจัดอบรมให้ความรู้และกิจกรรมเกี่ยวกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ด้านการมีส่วนร่วม เพื่อให้ นักศึกษาได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคประสบการณ์ โดยการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำจริง รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานในมหาวิทยาลัยทุกระดับ ประเด็นสังคมและการเมือง เพื่อให้นักศึกษาได้สะท้อนความคิดเห็น เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงแนวคิดและประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นประชาธิปไตย และการจัดกิจกรรมเสริมความรู้และทักษะเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ส่งเสริมให้มีเวทีแสดงความคิดเห็นประเด็นสังคมและการเมือง การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย เช่น สิทธิ เสรีภาพ รวมทั้งจัดกิจกรรม

สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมงาน โดยจัดการจัดเสวนาในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวัฒนธรรมองค์กรของมหาวิทยาลัย

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความรู้ความเข้าใจในการกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมของคณะ/มหาวิทยาลัย ดังนั้น คณะและมหาวิทยาลัยควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานและโครงการกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย โดยการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรม กิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยมีทั้งกิจกรรมส่วนกลาง กิจกรรมทางสังคมและการเมืองตามความสนใจของนักศึกษา ซึ่งผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรควรส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรม และเข้าร่วมกิจกรรม

1.4 มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องประชาธิปไตย ในกลุ่มวิชาการศึกษาทั่วไป ได้แก่ หน้าที่พลเมือง พลเมืองที่เข้มแข็ง การเมืองการปกครองไทย จึงควรสอดแทรกกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น โครงการค่ายเยาวชน การศึกษาดูงานจากหน่วยงาน เช่น รัฐสภา ศาลรัฐธรรมนูญ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ตรง ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตวิถีประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง และตัวแปรตาม คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้าน

การตัดสินใจ และด้านการติดตามตรวจสอบ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

2.2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

References

- Chomchaturong, O. (2006). *People's political participation in parliamentary election Bangkok, Prawet district*. Department of Public Administration, Master of Arts General Administration College of Public Administration University. [in Thai]
- Kulwong, K. (2018). Political participation of the people in the Nong Bo Subdistrict administrative organization, Na Kae District, Nakhon Phanom Province. *Academic Journal Graduate School, Suan Dusit University*, 14(3), pp. 109-125. [in Thai]
- Kaewmorakul, P. (2018). Study on the culture of political participation of adolescents in a multicultural society: A case study of Thepha district, Songkhla province. *Academic Journal Thonburi University*. 12 (Special Edition), pp. 218-225. [in Thai]
- King Prajadhipok's Institute. (2019). *Contribution*. Retrieved on 25 April 2019 from <http://wiki.kpi.ac.th/index.php>
- Klumkhum, N. & Ashuwatthanakul, C. (2018). Political culture student democracy bachelor degree Mahidol University Salaya Campus. *Southern Technology Journal*, 11(1), pp. 125-130. [in Thai]
- Magstadt, Thomas M. (2003). *Understanding politics: Ideas, institutions and issues* (6th ed.) Belmont: Wadsworth/Thomson Learning.

- Maneethorn, E. (2010). Political insight and regime political participation democracy of university students in the Eastern Seaboard Development Area. *Journal of Politics, Administration and Law*, 2(1), pp. 73-97. [in Thai]
- Ministry of Education, Office of the Rajabhat Institute Council. (1999). *Manual of student affairs of Rajabhat Institute*. Bangkok: Office of the Rajabhat Institute Council Ministry of Education. [in Thai]
- Montaphan, K. (2003). *Political participation of the people in the municipality. Bang Si Mueang Subdistrict Nonthaburi province*. Master of Arts Degree Political Science Department of Political Science and Public Theology, Kasetsart University. [in Thai]
- Ngowcharoen, T. & Chansilpa, W. (2017). Democratic political culture of students of Sri MahaPhot School Prachinburi province. *Journal of Political Science Periscope Kasetsart University*, 4(1), pp. 133-146. [in Thai]
- Phongsiri, M. & Phayomayon, P. (2016). Political participation of people in the area of Nonthaburi City Municipality. *Academic Journal Graduate School Suan Dusit University*, 12(3), pp. 112- 125. [in Thai]
- Promkerd, P. (2014). Political culture and democracy development in rural Isan: A case study of people in Kham Bong village and Sa-Saen village, Nam Phong district, Khon Kaen province. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 31(3), pp. 63-96. [in Thai]
- Pungpanich, N., Wachang-ngoen, P. & Kerduang, A. (2019). Political regime democracy of the people in Tak province. *Academic Journal Pacific Institute of Management Science*, 5(1), pp. 170-183. [in Thai]

- Saekong, S. (2018). *Participation of Yala Rajabhat University students in activities promoting democracy*. Research Report of Faculty of Humanities and Social Sciences Yala Rajabhat University. [in Thai]
- Sethavanich, U. (2010). *Political participation among students of Rajamangala University of Technology Thanyaburi*. Rajamangala University of Technology Thanyaburi. [in Thai]
- Somkham, P. & Busbonk, P. (2017). Guidelines for enhancing democracy characteristics of high school students in Kosum Phisai district, Mahasarakham province. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University*. (Special edition), pp. 9-17. [in Thai]
- Sopanil, K. & Nuyot, G. (2019). *Democratic political culture of students from Chaiyaphum Rajabhat University*. Research Report of Faculty of Political Science, Chaiyaphum Rajabhat University. [in Thai]
- Tangchuang, Y. (2006). *Democratic political culture of students of Uttaradit Rajabhat University*. Uttaradit: Uttaradit Rajabhat University. [in Thai]
- Thongphab, N. (2006). *Democratic political culture: A case study undergraduate students, Faculty of Political Science Thammasat University*. Master of Arts in Political Science, Kasetsart University. [in Thai]
- Wiset, S. (2017). *Democratic citizenship of students, Department of Public Administration, Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University*. Nakhon Phanom: Faculty of Arts and Science Nakhon Phanom University. [in Thai]

Authors

Assistant Professor Dr. Poorit Poomipratate

Mrs. Treechada Sukasem

Assistant Professor Dr. Apichart Sangamporn,

Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social

Sciences, Surindra Rajabhat University

286 Surin-Prasart Road, Muang District, Surin 32000

Fax: 0 4453 1369 Email: sud_rit@hotmail.com, Trichada05@gmail.com,

mmint-m@hotmail.com

Miss Pataporn Srikotapech

Office of the Dean Faculty of Humanities and Social Sciences,

Surindra Rajabhat University

286 Surin-Prasart Road, Muang District, Surin 32000

Fax: 0 4453 1369 Email: mummy.m2529@gmail.com

การศึกษาผลการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพ

การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา

โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

A Study Result of a Collaborative Network Model Enhancing Basic Education Quality: A Case Study of Dokkhamtaiwittayakhom School

นำฝน กันมา¹

Namfon Gunma

¹สาขาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Education Program, School of Education, University of Phayao

Received: August 6, 2019

Revised: December 3, 2020

Accepted: December 16, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและคณะครู จำนวน 55 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 4 ฉบับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม อยู่ในระดับมาก 2) สภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม อยู่ในระดับมาก 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ 4) ความพึงพอใจของ

สมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบ, เครือข่ายความร่วมมือ, การยกระดับคุณภาพการศึกษา

Abstract

The study aimed at studying the results of the collaborative network model to enhance the quality of the Basic Education Schools: A Case Study of Dokkhamtai Wittayakhom School. A sample consisted of 55 administrators and teachers chosen by a simple random sampling method. Research tools include four questionnaires. The statistics used were mean ($\bar{X}$) and Standard Deviation (S.D.) The findings revealed that 1) the appropriateness of the cooperation network model to improve the quality of education of the Basic Education Schools: A Case Study of Dokkhamtai Wittayakhom School was at a high level. 2) The condition of participation in upgrading of quality of education of the Basic Education Schools: A Case Study of DokKhamtai Wittayakhom School was at a high level. 3) The management of teaching and learning process of DokKhamtai Wittayakhom School was at a high level. And 4) the satisfaction of the cooperation network members in improving the quality of education of the Basic Education Schools: A Case Study of DokKhamtai Wittayakhom was at a high level.

Keywords: model, collaborative network, enhancement of quality of education

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายหลักทางด้านการศึกษาระดับแรกของประเทศไทยที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลอย่างกว้างขวาง เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ที่เน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม การจัดการศึกษาโดยยึดหลัก การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษา (kroobannok.com, 2018) เพราะการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลควรดำเนินการในรูปของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อน การดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดแนวปฏิบัติที่ดีไปพร้อมๆ กันจะส่งผลให้การดำเนินงานด้านการศึกษาของสถานศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นการนำหลักการมีส่วนร่วมและระบบเครือข่ายมาใช้ในการพัฒนาองค์กรจึงมีความสำคัญ สอดคล้องกับ แนวคิดของ Chareonwongsak (2012) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูป ซึ่งกล่าวไว้ว่าการปฏิรูปการศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีต่างๆ จำนวนมากและมีคุณภาพเพียงพอมาช่วยกันผลักดันการศึกษาในส่วนที่ตนเองสามารถกระทำได้ เพื่อให้ผลรวมที่ได้รับ คือ ผลสัมฤทธิ์ในจุดหมายของการศึกษาที่พึงประสงค์ การผนึกกำลังจากทุกส่วนของ สังคมและการประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายให้เป็นเครือข่าย สู่ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปการศึกษามุ่งบรรลุผลเป็นจริงได้ในที่สุด

จากแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนักวิชาการหลายๆ ท่าน เช่น ผลการวิจัยของ Tumawong (2008) ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของครูในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติ การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เครือข่ายสังคมศึกษาภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงสร้างเครือข่ายเมื่อเปรียบเทียบความหนาแน่นของเครือข่ายทั้ง 4 ประเภท ภายในโรงเรียนแต่ละขนาด

พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีการร่วมมือกันด้านการจัดการเรียนการสอน
สูงสุด โรงเรียนขนาดกลางมีการร่วมมือกันด้านการทำโครงการและกิจกรรมสูงสุด
ส่วนเครือข่ายการทำวิจัยในชั้นเรียนมีการร่วมมือกันต่ำที่สุดในโรงเรียนทุกขนาด
2) บทบาทของครูในทุกเครือข่ายของโรงเรียน พบว่า สมาชิกแกนหลักเป็นครูที่มี
ประสบการณ์ในการสอนนานมีความสามารถในการสอน มีอรรถาศัยดี สมาชิกที่เป็น
ผู้ประสานเป็นครูที่มีประสบการณ์การสอนมานาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นหัวหน้า
กลุ่ม และทำงานอยู่ฝ่ายวิชาการ 3) กิจกรรมความร่วมมือพบเหมือนกันในโรงเรียนทุก
ขนาด คือ การประชุมครู การเผยแพร่ความรู้จากการอบรม สัมมนาการจัดการเรียน
การสอน การพูดคุยปรึกษา ส่วนที่แตกต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่
มีกิจกรรมเครือข่ายครูแกนนำและการสอนแบบร่วมมือ 4) ผลที่เกิดขึ้นจาก
ความร่วมมือลักษณะที่เหมือนกันในโรงเรียนทุกขนาด คือ การทำงานของครูสะดวก
และรวดเร็วมากขึ้น ครูได้พัฒนาตนเอง มีความสุขในการทำงาน ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว
นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมที่ดีขึ้น การทำงานของโรงเรียนส่งผล
กับผลสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับจากภายนอก เป็นต้น

ทั้งนี้ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีพันธกิจด้านบริการทางวิชาการ
ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยพะเยา คือ ทำการวิจัยที่เน้นการสร้างปัญญา
รวมหมู่เคียงคู่ชุมชนเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน โดยอาศัยแนวคิดการประสาน
ความร่วมมือระหว่างเครือข่าย เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษานั้นไม่สามารถ
ดำเนินการให้สำเร็จได้ด้วยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง
แต่ต้องอาศัยภาคีเครือข่ายหลายๆ หน่วยงานในการพัฒนาร่วมกัน ดังนั้น โรงเรียน
ดอกคำใต้วิทยาคมเป็นโรงเรียนหนึ่งที่เป็นภาคีเครือข่ายของวิทยาลัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีความประสงค์ที่จะประสานความร่วมมือทางวิชาการร่วมกัน
เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้พัฒนาในทางที่ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน
ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาพะเยาโมเดล ที่พัฒนาขึ้นมาทดลองและ

ประยุกต์ใช้กับโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมเพื่อศึกษาว่ารูปแบบฯ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้น สามารถนำมาใช้กับโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมได้หรือไม่ มีความเหมาะสมกับบริบทมากน้อยเพียงใด ซึ่งรูปแบบฯ ดังกล่าวผ่านการหาค่าคุณภาพด้านความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้านซึ่งรูปแบบฯ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือร่วมมือ องค์ประกอบที่ 3 คณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือและบทบาทหน้าที่ และองค์ประกอบที่ 4 กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการแก้ไขปรับปรุง (Act) เป็นขั้นตอนของการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยมีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ชุมชน (เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด วัด โรงพยาบาลชุมชน องค์การภาคีรัฐ องค์การภาคเอกชน) ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ประชาชน และผู้ทรงคุณวุฒิ มาร่วมกันดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ โดยมีโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมเป็นหน่วยงานในการทดลองใช้รูปแบบฯ เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นที่มาของการศึกษาผลการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม
2. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

3. เพื่อศึกษากระบวนการการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดอกคำใต้
วิทยาคม

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับ
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อ
ยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้
วิทยาคม มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ วิธีการประเมินรูปแบบ
2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยจากวิทยาลัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เพื่อขอทดลองใช้
รูปแบบฯ

3. ชี้แจงเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบฯ และทดลองใช้รูปแบบฯ กับ
ผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม ซึ่งรูปแบบฯ มีความเหมาะสมและ
มีความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ด้าน โดยรูปแบบฯ ดังกล่าว
มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ เครือข่ายความร่วมมือ
ที่เน้นเรื่องการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา การรักษาไว้ซึ่ง
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์
ของเครือข่ายความร่วมมือร่วมมือ ซึ่งมุ่งเน้นการจัดการสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และ
แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่าย และ
การประสานความร่วมมือด้านอื่นๆ รวมถึงการกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัด
การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่าย องค์ประกอบที่ 3 คณะกรรมการ
บริหารเครือข่ายความร่วมมือและบทบาทหน้าที่ เพื่อดำเนินการพัฒนาระบวนการ
จัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่าย และการให้บริการวิชาการ

แก่ชุมชน และองค์ประกอบที่ 4 กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการแก้ไขปรับปรุง (Act) เป็นขั้นตอนของการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยมีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ชุมชน (เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด วัด โรงพยาบาลชุมชน องค์การภาครัฐ องค์การภาคเอกชน) ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ปราชญ์ ชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ มาร่วมกันดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ โดยมีโรงเรียน ดอกคำใต้วิทยาคมเป็นหน่วยงานในการทดลองใช้รูปแบบฯ ทั้งนี้ นักวิจัยมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและให้คำชี้แนะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องที่นำรูปแบบฯ ไปทดลองใช้

4. ดำเนินการสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบฯ กับผู้บริหารและคณะครู วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 55 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 2 คน ครู จำนวน 53 คน จากบุคลากรครูทั้งหมด 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ของแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.797

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นคำถามของแบบประเมิน

2. กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ

3. เขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ

4. นำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5. นำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ ไปทดลองใช้กับบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้บริหารและคณะครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเหมาะสม เท่ากับ 0.797

6. จัดพิมพ์แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1977)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เพื่อขอศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

3. ทำการชี้แจงและดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม กับผู้บริหารและคณะครู

4. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 55 คน จากบุคลากรครูทั้งหมด 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.780

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมเพื่อเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นคำถามของแบบประเมิน

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ

3. เขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ

4. นำแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5. นำแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ ไปทดลองใช้กับบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้บริหารและคณะครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ เท่ากับ 0.780

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1977)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษากระบวนการการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

ดอกคำใต้วิทยาคม มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการจัดการเรียนการสอน

2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เพื่อขอศึกษากระบวนการการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

3. ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษากระบวนการการจัดการเรียนการสอนและดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้บริหารและคณะครู

4. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 55 คน จากบุคลากรครูทั้งหมด 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.896

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นคำถามของแบบประเมิน

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามกระบวนการการจัดการเรียนการสอน

3. เขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอน

4. นำแบบสอบถามกระบวนการการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5. นำแบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอนไปทดลองใช้กับบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้บริหารและคณะครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอน เท่ากับ 0.896

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1977)

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยจากคณบดีวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เพื่อขอเก็บข้อมูลความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม
3. ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์และดำเนินการเก็บข้อมูลของการศึกษาความพึงพอใจกับผู้บริหารและคณะครู
4. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 55 คน จากบุคลากรครูทั้งหมด 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.815

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นคำถามของแบบประเมิน

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามความพึงพอใจ

3. เขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบสอบถามความพึงพอใจ

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา จำนวน 3 ท่านมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5. นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปทดลองใช้กับบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้บริหารและคณะครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจ เท่ากับ 0.815

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1977)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่คณะครูเห็นด้วยมากที่สุดคือ

พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทาง การศึกษา ($\bar{x} = 4.13$) รองลงมาคือ รักษาไว้ซึ่ง ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.08$) และ น้อยที่สุดคือ ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.78$) องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ ร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่คณะครูเห็นด้วยมากที่สุดคือ ร่วมกันจัดหา สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานในเครือข่าย ($\bar{x} = 4.13$) รองลงมาคือ ประสานความร่วมมือด้านอื่นๆ ที่ สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานในเครือข่ายต้องการความช่วยเหลือตามวาระ ($\bar{x} = 4.08$) และ น้อยที่สุดคือ ร่วมกันกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานในเครือข่าย ($\bar{x} = 3.70$) องค์ประกอบที่ 3 คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ความร่วมมือ และบทบาทหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) เมื่อ พิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่คณะครูเห็นด้วยมากที่สุดคือ ดำเนินการพัฒนาระบบการ จัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานในเครือข่าย ($\bar{x} = 4.13$) รองลงมาคือ ประเมินผลการดำเนินงานและรายงานผลต่อคณะกรรมการบริหารเครือข่าย ($\bar{x} = 4.05$) และให้ความช่วยเหลือชุมชน ($\bar{x} = 4.05$) และน้อยที่สุดคือ ให้บริการ วิชาการแก่ชุมชน ($\bar{x} = 3.73$) องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย ความร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่คณะครูเห็นด้วยมากที่สุดคือ การแก้ไขปรับปรุง (Act) เป็นขั้นตอนของ การปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการตรวจสอบเบื้องต้น ภายใต้วรร่วมมือของสมาชิก เครือข่ายร่วมกันพิจารณาและดำเนินการ ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (After Action Review) ภายในเครือข่าย ($\bar{x} = 4.08$) รองลงมาคือ การวางแผน (Plan) เป็น ขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางของการจัดการศึกษาภายใต้ ความร่วมมือของสมาชิกเครือข่าย โดยการสำรวจความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน

เพื่อวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ($\bar{x} = 4.00$) และน้อยที่สุดคือ การดำเนินการ (Do) เป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ความร่วมมือของสมาชิกเครือข่าย ($\bar{x} = 3.93$) ทั้งนี้ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม ควรเพิ่มอีก 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 5 สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เข้ามาในรูปแบบๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และคณะครู มีความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูใส่ใจในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน มีการส่งเสริมสนับสนุนครูในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพครูให้มีความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ ทั้งนี้โรงเรียนมีการดำเนินงานร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่คณะครูเห็นด้วยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน ($\bar{x} = 4.20$) รองลงมาคือ ร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.13$) และน้อยที่สุด คือ ส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานว่าการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ($\bar{x} = 3.45$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) เมื่อพิจารณารายด้าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการดำเนินงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือสถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามแผนอย่าง

ชัดเจน ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการนำผลการประเมินคุณภาพการเรียนรู้ในสถานศึกษามาใช้วางแผนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.13$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.75$) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สอนมีการจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.10$) และผู้สอนมีวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ($\bar{x} = 4.10$) รองลงมา คือ ผู้สอนมีการเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{x} = 4.05$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกชั่วโมง ($\bar{x} = 4.00$) ด้านผู้เรียนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะในการเข้าสังคมของผู้เรียน/การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{x} = 4.05$) รองลงมา คือ ผู้เรียนมีความพร้อมด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.00$) และผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($\bar{x} = 4.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความพร้อมของผู้เรียน ด้านครอบครัว ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม ($\bar{x} = 3.45$) และด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.10$) และกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียน ($\bar{x} = 4.10$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนทุกระดับ ($\bar{x} = 4.08$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น งบประมาณ สื่อการเรียนการสอน สถานที่ที่มีความเพียงพอ ($\bar{x} = 4.03$) และการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.03$)

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ รูปแบบฯ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาได้ ($\bar{x} = 4.13$) รองลงมาคือรูปแบบฯ มีการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการชัดเจน ($\bar{x} = 4.08$) และข้อที่น้อยที่สุดได้แก่ รูปแบบฯ ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ไม่ซับซ้อน ($\bar{x} = 3.75$)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการอภิปรายผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 องค์ประกอบ เนื่องจากเป็นรูปแบบ ที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา และรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกันจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่าย ประสานความร่วมมือด้านอื่นๆ ที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่ายต้องการความช่วยเหลือตามวาระคณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือมีบทบาทหน้าที่ชัดเจน แต่ด้านน้อยที่สุดคือการกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่าย ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม ควรเพิ่มอีก 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 5 สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เข้ามาในรูปแบบฯ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chareonwongsak (2012) ที่กล่าวว่ากระบวนการในการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม มีประเด็นสำคัญที่ใช้เป็นหลักการพิจารณา ดังนี้ 1)

การจัดตั้งเครือข่ายสถานศึกษา ควรจัดตั้งตามลักษณะสภาพภูมิศาสตร์ ที่มีบริบทสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน 2) การมีผู้ประสานงานที่ดี เพื่อทำหน้าที่เป็นแกนประสานในการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย 3) สมาชิกในเครือข่ายความต้องการร่วมกัน โดยการดำเนินการให้สมาชิกของเครือข่ายมีกิจกรรม ดังนี้ มีการประชุมในแต่ละเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อการพบปะหารือกันระหว่างผู้ที่มีความต้องการเหมือนกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ภายใต้เครือข่ายเดียวกัน จัดกิจกรรมให้สมาชิกแสดงความสามารถ ร่วมกันคิดร่วมกันวางแผน และร่วมกันทำงาน หมั่นเขียนกัน รับผิดชอบในเครือข่าย เน้นเครือข่ายแบบสังคมกัลยาณมิตรหรือเครือข่ายสังคมเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Puysuwan (2014) ที่ทำการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างภาคีเครือข่าย 2) บรรยากาศองค์กร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 5) การประเมินผล และ 6) การสนับสนุนทรัพยากร

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากรูปแบบฯ กำหนดให้ร่วมวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมกันจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมกันเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน องค์การภาครัฐและเอกชน มีการทำงานเป็นทีมแบบพันธมิตร ส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจากภาคส่วนต่างๆ เกิดความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูใส่ใจในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน มีการส่งเสริมสนับสนุนครูในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพครูให้มีความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ ทั้งนี้โรงเรียนมีการดำเนินงานร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tonekam, Phudee and Ritthilan (2014) ที่ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการคณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามงบประมาณเพื่อให้การดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นไปอย่างมีคุณภาพ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน 3) ด้านการมีส่วนร่วม ควรให้คณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 4) ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล ควรสรุปผลและรายงานผลการปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ต่อชุมชนและภาคีเครือข่าย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Chareonwongsak (2012) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาทั้ง ในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย การศึกษาเพื่อคนทุกคน และเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะครอบคลุมไปแทบทุกหัวตัวคนในสังคม การสร้างเครือข่ายจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะสมาชิกเครือข่ายมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานร่วมกัน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และแบ่งบทบาทหน้าที่กันทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารประสบการณ์ ดำเนินกิจกรรมรวมกัน ทำให้กิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะเป็นการประสานพลัง (synergy) เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Puysuwan (2014) ที่ทำการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่เหมาะสมในทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย คือ มีความเหมาะสมกับบริบท

เป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีความถูกต้องเชิงทฤษฎีและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงาน สถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีการนำผลการประเมินคุณภาพการเรียนรู้ในสถานศึกษามาใช้วางแผนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้สอนมีการจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ มีวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีการเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหา ผู้เรียนมีทักษะในการเข้าสังคมของผู้เรียน/การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tonekam, Phudee and Ritthilan (2014) ที่ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผลควรสรุปผลและรายงานผลการปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ต่อชุมชนและภาคีเครือข่าย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Chareonwongsak (2012) ที่กล่าวว่า ชุมชนและผู้ปกครองจะมีบทบาทร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สามารถสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นกระทำได้โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเข้าร่วมเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและประเมินผล สำหรับผู้เรียนทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tohlu (2014) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในจังหวัด

ปีตานิ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง คือ ควรจัดระบบการทำงานให้เข้มแข็งและมีความสามัคคีกัน ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้ปกครอง ฝ่ายบุคลากรของโรงเรียน ด้านอาสาสมัครของผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองควรสังเกตการเปลี่ยนแปลงของลูก ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน คือ ทุกฝ่ายที่รับผิดชอบต้องช่วยกันดูแล ไม่ควรปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบโดยลำพัง ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คือ ควรมีการบันทึกข้อมูล สังเกต สัมภาษณ์ เชิญบ้านนักเรียน ศึกษาข้อมูล สอบถามผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้ปัญหาต่างๆ และทำการจัดเก็บเป็นแฟ้มข้อมูล ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ควรสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรักบ้านเกิดและชุมชน

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก รูปแบบฯ มีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาได้ ช่วยให้การประสานการทำงานระหว่างภาคีเครือข่ายง่ายขึ้น ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chareonwongsak (2012) ที่กล่าวถึง กลยุทธ์สำคัญในการจัดการเครือข่ายแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) การก่อรูปเครือข่าย การก่อตัวของเครือข่ายนั้นอาจเกิดได้สองแนวทางใหญ่ แนวทางแรก คือ เครือข่ายที่เกิดจากรัฐเข้าไปมีส่วนเป็นผู้ริเริ่ม (state initiative) กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ริเริ่มเข้าไปกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักในปัญหา สร้างความตื่นตัวให้เกิดความสนใจรวมตัวกัน และผลักดันให้เกิดการรวมตัวของประชาชน อีกแนวทาง คือ เครือข่ายที่กลุ่มประชาชนเอง กล่าวคือ ประชาชนเกิดความตระหนักและตื่นตัวในปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้วลงมือเริ่มในการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาลูกเองหรือบรรเทาไปโดยองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรวิชาการหรือสื่อมวลชนโดยใช้วิธีการสร้างความตระหนักในปัญหาและสำนึกในการรวมตัวการสร้างจุดร่วมของ

ผลประโยชน์การแสวงหาแกนนำที่ดีของเครือข่ายการสร้างแนวร่วมสมาชิกของเครือข่าย 2) การจัดระบบบริหารเครือข่าย (network organizing) องค์ประกอบสำคัญ คือ การจัดระบบบริหารเครือข่าย (network organizing) องค์ประกอบสำคัญ คือ การจัดผังกลุ่มเครือข่าย (mapping) การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย (role and response ability) การจัดระบบติดต่อสื่อสาร (communication system) การจัดระบบการเรียนรู้ร่วมกัน (learning system) การจัดระบบสารสนเทศ (information system) 3) การใช้ประโยชน์เครือข่าย (network utilizing) คือการใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีกลางประสานงานร่วมกัน เป็นเวทีแลกเปลี่ยนสารสนเทศและความรู้ เป็นเวทีแลกเปลี่ยนและระดมทรัพยากร เป็นเวทีร่วมสร้างสรรค์และพัฒนาความรู้ใหม่ๆ เป็นเวทีสร้างกระแสผลักดันประเด็นใหม่ๆ และ 4) การธำรงรักษาเครือข่าย (network maintaining) เป็นการจัดการกิจกรรมร่วมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การรักษาสัมพันธภาพที่ระหว่างสมาชิกเครือข่าย การกำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียง การให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหา การสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nilkaewwaworawit, Chaiyaphum and Wongnam (2016) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) กระบวนการสร้างเครือข่ายมี 6 ขั้นตอน คือ (1.1) ขั้นตอนนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย (1.2) ขั้นตอนประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย (1.3) ขั้นตอนสร้างพันธสัญญาร่วมกัน (1.4) ขั้นตอนบริหารจัดการเครือข่าย (1.5) ขั้นตอนพัฒนาความสัมพันธ์ และ (1.6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 2) องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมี 5 องค์ประกอบ คือ (2.1) กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย (2.2) เทคนิค วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย (2.3) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) (2.4) คุณลักษณะที่ดีของสมาชิกและผู้นำเครือข่าย และ (2.5) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ควรมีการจัดอบรมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือฯ ให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันเพื่อสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรทุกภาคส่วนศึกษาสภาพและบริบทการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาสู่การปรับปรุงพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับประสิทธิผลการพัฒนาการศึกษา

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

References

- Best, John W. (1977). *Research in education* (3rd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc.
- Chareonwongsak, K. (2012). Network management: An important strategy for the success of educational reform. *Journal of Administration and Development*, 4(1), 193-207. [in Thai]
- Krobannok.com. (2018). *Thai education reform*. Retrieved on 18 March 2018 <http://www.kroobannok.com/24213>

- Nilkaewwaworawit, P., Chaiyaphum, S. & Wongnam, P. (2016). Model of academic cooperation network development of Primary Educational Service Area Offices under the Office of Basic Education Commission. *Journal of Education*, 27(3), 18-32. [in Thai]
- Office of Educational Reform. (1999). *National Education Act 1999*. Bangkok: Pim Dee. [in Thai]
- Puysuwan, P. (2014). The appropriate Thai society guidelines for participation in school administration of parent teacher association. *Suthiparithat Journal*, 28(87), 345-367. [in Thai]
- Tohlu, M. (2014). *Guardians' participation in education provision of Islamic private schools in Pattani*. Prince of Songkla University, Songkhla. [in Thai]
- Tonekam, P., Phudee, T. & Ritthilan, S. (2014). A study of participation in educational administration among non-formal and informal education committees of the sub-districts in Kalasin province. *Nakhon Phanom University Journal*, 4(1), 104-109. [in Thai]
- Tumawong, P. (2008). *An analysis of collaborative teacher network models in good practice schools: An application of social network analysis*. Chulalongkorn University: Bangkok. [in Thai]

Author

Assistant Professor Dr. Namfon Gunma

Education Program, School of Education, University of Phayao

19 Village No 2 , Sub-district Maeka, Muang District,

Phayao Province 56000

Fax: 0 5446 6690 Tel.: 09 1843 6652 E-mail: g_namfon@hotmail.com

การพัฒนาแบบทดสอบคู่ขนานสำหรับวัดความสามารถทั่วไป ด้านภาษาไทยของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ

Development of Parallel Tests for Thai Language General Ability for Teacher Students in Public University

ปริญญ์ ไจภักดี¹ / นันทวรรณ แก้วโชติ²

Pratchaya Jaipukdee / Nantawan Kaewchote

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย วิทยาลัยการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Lecturer, Thai Language Program, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

²อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Lecturer, Elementary Education Program, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

Received: June 17, 2020

Revised: December 04, 2020

Accepted: December 17, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบทดสอบคู่ขนานจำนวน 3 ฉบับ และสร้างเกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทย ของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาครู ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 1,110 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า แบบทดสอบคู่ขนานทั้ง 3 ฉบับ มีข้อสอบฉบับละ 20 ข้อ ข้อสอบทุกข้อมีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ข้อสอบในแบบทดสอบฉบับที่ 1, 2 และ 3 มีค่าความยากง่ายเฉลี่ยเท่ากับ 0.68, 0.67 และ 0.67 มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยเท่ากับ 0.64, 0.65 และ 0.64 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.88, 0.89 และ 0.88 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนจากแบบทดสอบฉบับที่ 1

กับ 2 ฉบับที่ 1 กับ 3 และฉบับที่ 2 กับ 3 เท่ากับ 0.88, 0.89 และ 0.88 ตามลำดับ แสดงว่าแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับเป็นแบบทดสอบที่ขนานกัน เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านภาษาไทย มีค่าตั้งแต่ 26 ถึง 69

คำสำคัญ: แบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาไทย, นักศึกษาคู

Abstract

The objectives of this research were to develop three parallel tests and to establish the norms for interpreting the scores from Thai language ability test of teacher students in public universities. The sample group in this study consisted of 1,110 fourth-year teacher students in public universities in the academic year of 2018. They were selected by multi-stage sampling. It was found that the three parallel tests, each one consisted of 20 items, were of high quality in terms of content validity. Each item had IOC of 1.00. The difficulty level of the first, the second, and the third test were 0.68, 0.67, and 0.67, respectively. The means of discrimination were 0.64, 0.65, and 0.64, and the reliability of the tests were 0.88, 0.89, and 0.88, respectively. The correlation coefficient between Test 1 and Test 2, Test 1 and Test 3, and Test 2 and Test 3 were 0.88, 0.89 and 0.88, respectively. This showed that the three tests were parallel to one another. The norm was shown in the form of normal scores ranging from 26 to 69.

Keyword: Thai language ability test, teacher students

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) วางแนวทางการผลิตครูยุคใหม่ ได้มีการนำการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้เพื่อชีวิต การเรียนเพื่อรู้ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน เพื่อให้ได้คนยุคใหม่ที่มีคุณลักษณะใฝ่รู้ คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนใฝ่ดี มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีจริยธรรมคุณธรรม และใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาเป็นแนวทางการผลิตครูยุคใหม่ โดยมีกรอบแนวคิดที่พัฒนาระบบการผลิตครูยุคใหม่ มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (learning outcomes) หรือ ความสามารถหลัก (core competencies) ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ได้ผสมผสานแนวความคิดเรื่องการเรียนรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ด้วย รวมทั้งเสนอให้มีระบบสนับสนุนการผลิตครูที่มีคุณภาพมาตรฐาน ทั้งการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติและมาตรฐานวิชาชีพครูของกระทรวงศึกษาธิการ

การพัฒนาวิชาชีพครู รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมสนับสนุนการผลิตครูยุคใหม่ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของครูยุคใหม่ 6 ด้าน คือ (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ด้านทักษะทางปัญญา (3) ด้านความรู้ (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ (6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ กระบวนการผลิตครูยุคใหม่ ต้องยกระดับการศึกษาของประเทศและยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยเพิ่มคุณภาพผู้ที่จะเป็นครูเช่นเดียวกับทั่วโลกที่ครูต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

นอกจากนี้ สถาบันผลิตครูควรแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษา (Teacher Education Board) เพื่อทำหน้าที่ประสานการผลิตครู จากการมีส่วนร่วมรับผิดชอบของทุกคณะวิชาในสถาบัน พร้อมทั้งมีระบบการเตรียมความพร้อมและคัดเลือกโรงเรียนเพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์ภาคสนามและการฝึกประสบการณ์สอนเป็นการเฉพาะ นำไปสู่โรงเรียน “Teacher of Training School” ซึ่งต้องมาจากการดำเนินงานร่วมกันสถาบันฝ่ายผลิตและ โรงเรียน โดยจัดให้มีอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์การสอนที่สามารถทำหน้าที่ให้คำแนะนำได้อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการฝึกประสบการณ์สอน และจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครูทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกประสบการณ์สอน ตลอดจนพัฒนาระบบการศึกษาแบบก้าวหน้า (fast track) ให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 3R8C มุ่งให้นักเรียนเกิดอย่างแรกคือ 3R คือทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อผู้เรียนทุกคน มีดังนี้ Reading คือ สามารถอ่านออก (W) Riting คือ สามารถเขียนได้ (A) Rithmatic คือ มีทักษะในการคำนวณ ทักษะทั้งหมดที่ได้กล่าวมาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในยุคการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก ซึ่งมีความแตกต่างจากการเรียนรู้ในสมัยก่อน ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (Panich, 2012) โดยครูควรมีความเชี่ยวชาญความถนัดเช่นกัน จึงจะส่งผลให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้

สำหรับความถนัดเป็นขีดระดับความสามารถขั้นสูงสุดของบุคคลที่ใช้ในการเรียนรู้และมีประสบการณ์ ที่สั่งสมกันมานานจนมีทักษะพิเศษเด่นชัดด้านใดด้านหนึ่ง พร้อมทั้งจะปฏิบัติกิจกรรมด้านนั้น ได้เป็นอย่างดี ความถนัดไม่ได้ติดตัวมาตั้งแต่เกิด Saiyos (2010) ได้กล่าวว่าความถนัด สามารถเพิ่มพูนได้ แบบวัดความถนัดมี 2 ประเภท คือแบบวัดความถนัดทางการเรียนหรือแบบวัดความถนัดทั่วไป ซึ่งไม่จำเพาะเจาะจงวิชาใดวิชาหนึ่งแต่มุ่งหวังความสามารถทั่วไปและมีจุด มุ่งหมาย ในการวัดนี้เพื่อทำนายความสำเร็จในอนาคตเป็นการศึกษาศักยภาพของแต่ละบุคคล การที่ผู้เรียนแต่ละ

วิชาชีพได้เรียนตามความถนัดจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการศึกษาและสามารถประกอบอาชีพได้ตรงกับความสามารถของตนเอง ส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน สำหรับในประเทศไทยนั้น Prayumprohm (2008) ได้ทำการพัฒนาแบบวัดความถนัดทางวิชาชีพครูไทย ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสอบวัดเพื่อคัดเลือกนักศึกษาครูได้ และทุกปีสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการคัดเลือกนักศึกษาครู และการสอบบรรจุครูผู้ช่วยจะทำการสร้างข้อสอบสำหรับการคัดเลือกนักศึกษาครู และการคัดเลือกครูผู้ช่วยทุกปี แต่ยังไม่มียุติที่สร้างแบบทดสอบสำหรับวัดความสามารถทั่วไปที่ใช้ในการทดสอบนักศึกษาครูที่เข้าเรียนเพื่อให้ทราบระดับความถนัดซึ่งเป็นความสามารถทั่วไปของนักศึกษาแต่ละคน อันจะนำไปสู่การปลูกฝังและพัฒนาความถนัดด้านความสามารถทั่วไปให้แก่นักศึกษาโดยตัวนักศึกษาเอง และโดยอาจารย์ผู้สอน

จากสถิติ การสอบแข่งขันเพื่อสอบบรรจุเข้ารับราชการ ข้อสอบ ก.พ. ภาค ก. จะประกอบไปด้วยข้อสอบวิชาความสามารถทั่วไป สอบวิชาภาษาไทย และสอบความสามารถทางด้านภาษา ในปี 2560 ที่ผ่านมามีผู้เข้าสอบมากกว่า 500,000 คน แต่มีผู้สอบผ่านเพียงแค่ 19,268 คน เท่านั้น ซึ่งผู้เข้าสอบส่วนวิชาทั่วไป และ ภาษาไทย การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถทั่วไปตามกรอบการสอบคัดเลือกครูผู้ช่วยของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ส่วนใหญ่กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะวัดความสามารถทั่วไปจำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความสามารถด้านตัวเลขโดยการวัดความสามารถในการคิดเลข สรุปเหตุผลเกี่ยวกับตัวเลขและข้อมูลต่าง ๆ 2) ความ สามารถด้านภาษาไทย โดยทำการทดสอบความเข้าใจ ภาษา การอ่านจับใจความ การสรุปความ การตีความ การขยายความ การเรียงข้อความ การสะกดคำ การแต่งประโยค และคำศัพท์ และ 3) ความสามารถด้านเหตุผล โดยทำการวัดความสามารถในการคิดสรุปหาเหตุผล และอุปมาอุปไมย

ในการวิจัยนี้จะสร้างแบบทดสอบวัดเพียงด้านเดียวเท่านั้นคือด้านความสามารถด้านภาษาไทย โดยพัฒนาเป็นแบบ ทดสอบคู่ขนานจำนวน 3 ฉบับ เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก สำหรับใช้วัดความสามารถด้านภาษาไทยของนักศึกษา

ครูช่วงเริ่มเรียน (ภายในภาคเรียนแรกของชั้นปีที่ 1) ระหว่างเรียน (สิ้นสุดภาคเรียนที่ 1 ของชั้นปีที่ 3) และหลังได้รับการพัฒนาจากอาจารย์ผู้สอน (จบชั้นปี 4) ซึ่งในการทดสอบแต่ละครั้งจะทำให้คณะ สาขาวิชา อาจารย์ผู้สอน และตัวนักศึกษาเองได้รับทราบสารสนเทศจากการสอบ และนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้นักศึกษาให้มีความสามารถด้านภาษาไทยอยู่ในระดับสูง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการสอบบรรจุครูผู้ช่วยของนักศึกษาเมื่อจบการศึกษาในชั้นปีที่ 5

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาค้นคว้าในการพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทย โดยเน้นความเข้าใจทางภาษา เป็นการวัดความเข้าใจทางภาษาโดยหว่าคำใดที่เกี่ยวข้องกันโดยทางใดทางหนึ่ง ความเข้าใจภาษาทดสอบความสามารถในการอ่านและการทำความเข้าใจกับบทความ หรือข้อความที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามที่ตามมาในแต่ละบทความ หรือข้อความ ทั้งนี้รวมไปถึงการสรุปความและตีความด้วยการใช้ภาษา ทดสอบความสามารถในการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ การเขียนประโยคได้ถูกต้องตามหลักภาษาและการเรียงข้อความ การสะกดคำ การแต่งประโยค และคำศัพท์ เพื่อให้นักศึกษาครูได้ทราบแนวทางและเตรียมความพร้อมสอบความรู้ความสามารถทั่วไปด้านการใช้ภาษาไทย และการศึกษาเพื่อพัฒนาแบบวัดความสามารถด้านภาษาไทยในครั้งนี้ น่าจะเป็นนวัตกรรมชิ้นหนึ่งที่จะช่วยในการขับเคลื่อนกลไกการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาครูอันจะมีผลสู่การพัฒนาการศึกษาชาติในด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มีความสอดคล้องกับหลักการและสภาพที่เป็นปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบทดสอบคู่ขนานสำหรับวัดความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ
2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านภาษาไทย ของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งการพัฒนาแบบทดสอบกลุ่มงานสำหรับวัดความสามารถด้านภาษาไทย ของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบทดสอบกลุ่มงานสำหรับวัดความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทย และสร้างเกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายคะแนนจากแบบทดสอบโดย ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยไว้ 5 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างแบบวัดความสามารถทั่วไป มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความสามารถด้านภาษาไทยในวิชาชีพครู แบบทดสอบกลุ่มงาน การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบ การหาคุณภาพแบบทดสอบ และการสร้างเกณฑ์ปกติ
2. ตั้งเคราะห์เนื้อหาที่นำมาใช้ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทย จัดทำผังการสร้างข้อสอบและลักษณะเฉพาะของข้อสอบ และตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาที่นำมาใช้ในการสร้างข้อสอบ และลักษณะเฉพาะของข้อสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านด้านภาษาไทยและด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 3 ท่าน

3. วิเคราะห์ผลการตรวจสอบความเหมาะสมในข้อ 2. และปรับปรุงเพิ่มเติมแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านภาษาไทย โดยเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ดำเนินการสร้างข้อสอบตามผังการสร้างแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อที่ 3. โดยสร้างแบบทดสอบกลุ่มงานด้านละ 3 ฉบับ ฉบับละ 20 ข้อ รวมจำนวนข้อสอบที่ใช้จริง 60 ข้อ แต่ในการสร้างข้อสอบครั้งนี้จะสร้างเป็น 2 เท่าของจำนวนข้อสอบจริงคือสร้างจำนวน 120 ข้อ

ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพรายข้อของข้อสอบในแบบทดสอบด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความยากง่าย (Easiness index) และอำนาจจำแนก (Discrimination) ของข้อคำถาม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการนำแบบสอบที่สร้างขึ้น 3 ฉบับ ฉบับละ 40 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาจำนวน 3 ท่าน ผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญจะนำมาวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (Item Objective Congruent : IOC) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ไว้ พร้อมปรับปรุงข้อคำถามแต่ละข้อตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจากนั้นจัดทำเป็นแบบทดสอบจำนวน 3 ฉบับ

2. นำแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับไปทดลองใช้กับนักศึกษาจำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) เพื่อจับเวลาในการทำแบบทดสอบแต่ละฉบับ สำหรับใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดเวลาในการทดลองใช้แบบทดสอบสอบในขั้นถัดไป

3. การตรวจสอบความยากง่ายและอำนาจจำแนกของข้อสอบทำได้โดยนำแบบทดสอบทั้งหมดไปทดลองใช้ (try out) ครั้งที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษาคูชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 200 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) เนื่องจากในแต่ละด้านจะมีแบบทดสอบกลุ่มงานจำนวน 3 ฉบับ โดยมีจำนวนข้อใกล้เคียง 40 ข้อ ในการทดลองใช้แบบทดสอบกับนักศึกษาแต่ละกลุ่มจะทำการทดสอบจำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 1 ฉบับ โดยกำหนดเวลาตามข้อมูลเวลาที่ได้ในข้อ 2. หลังจากทดลองใช้แล้วทำการวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบ โดยวิเคราะห์ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปไว้

ระยะที่ 3 การจัดทำแบบสอบกลุ่มงาน โดยคัดเลือกข้อสอบวัดความสามารถด้านภาษาไทยที่จะใช้จัดทำข้อสอบฉบับจริงไว้ โดยคัดเลือกข้อสอบวัดด้านตัวเลขไว้จำนวน 60 ข้อ ให้ครอบคลุมตามผังการสร้างแบบทดสอบ แล้วจัดแบ่งข้อสอบเพื่อจัดทำแบบทดสอบกลุ่มงานโดยแบ่งออกเป็นด้าน ด้านละ 3 ฉบับ ฉบับละ 20 ข้อ โดยใช้ค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนกที่ใกล้เคียงกันมากที่สุดเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

ระยะที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพรายฉบับด้านความเชื่อมั่น โดยนำแบบทดสอบทั้งหมดไปทดลองใช้ (try out) ครั้งที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 900 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบอิงกลุ่ม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ซึ่งแบบทดสอบที่ใช้ได้จะต้องมีค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป โดยในการตรวจสอบคุณภาพรายฉบับ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อด้านความยากง่าย และอำนาจจำแนกของแบบสอบอีกครั้งเพื่อเป็นการตรวจสอบและยืนยันคุณภาพรายข้อของข้อสอบ

ระยะที่ 5 การสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ดำเนินการโดยนำผลการตอบแบบทดสอบจากขั้นตอนที่ 5 ของนิสิตนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 900 คน ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบทดสอบ มาวิเคราะห์เพื่อหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์และคะแนน T ปกติ แล้วนำผลที่ได้มาสร้างเกณฑ์ปกติ และสร้างคู่มือการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านภาษาไทย สำหรับนักศึกษาคูในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาแบบทดสอบคู่ขนาน สำหรับวัดความสามารถด้านภาษาไทย ของนักศึกษาคูในมหาวิทยาลัยของรัฐ

1) ผลการทดลองใช้ข้อสอบตอนที่ 1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าค่าความยากง่ายของข้อสอบทั้งหมดอยู่ในช่วง 0.34 – 0.90 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.42 – 0.80 เมื่อกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกข้อสอบโดยกำหนดค่าความยากง่ายในช่วง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่า มีข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์จำนวน

100 ข้อ โดยมีค่าความยากง่ายในช่วง $0.38 - 0.86$ และค่าอำนาจจำแนกในช่วง $0.42 - 0.86$ และมีข้อสอบที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าความยากง่ายในช่วง $0.34 - 0.90$ และค่าอำนาจจำแนกในช่วง $0.42 - 0.73$

2) ผลการคัดเลือกข้อสอบสำหรับใช้เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน ภายหลังจากการทดลองใช้ข้อสอบครั้งที่ 1 ผู้วิจัยพบว่าค่าความยากง่ายของข้อสอบฉบับที่ 1, 2 และ 3 มีค่าอยู่ในช่วง $0.50 - 0.76$, $0.54 - 0.81$ และ $0.50 - 0.81$ โดยมีค่าความยากง่ายเฉลี่ยเป็น 0.61 , 0.71 และ 0.69 ตามลำดับ และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง $0.46 - 0.86$, $0.44 - 0.74$ และ $0.42 - 0.80$ โดยมีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยเท่ากับ 0.66 , 0.62 และ 0.67 ตามลำดับ

3) ผลการทดลองใช้แบบทดสอบครั้งที่ 2 ภายหลังจากผู้วิจัยจัดฉบับแบบทดสอบคู่ขนาน 3 ฉบับ แล้วได้นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบรายข้ออีกครั้ง และหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองใช้แบบทดสอบครั้งที่ 2 พบว่าค่าความยากง่ายของข้อสอบฉบับที่ 1, 2 และ 3 มีค่าอยู่ในช่วง $0.51 - 0.80$, $0.50 - 0.81$ และ $0.55 - 0.80$ โดยมีค่าความยากง่ายเฉลี่ยเป็น 0.68 , 0.67 และ 0.67 ตามลำดับ และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง $0.44 - 0.76$, $0.44 - 0.84$ และ $0.42 - 0.80$ โดยมีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยเท่ากับ 0.64 , 0.65 และ 0.64 ตามลำดับ โดยแบบทดสอบฉบับที่ 1, 2 และ 3 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88 , 0.89 และ 0.88 ตามลำดับ

ในการทดลองใช้แบบทดสอบครั้งที่ 2 นี้ทั้ง 3 ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พบว่า แบบทดสอบคู่ขนานฉบับที่ 1, 2 และ 3 มีคะแนนเต็มฉบับละ 20 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.26 , 13.01 และ 13.21 ตามลำดับ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.31 , 5.04 และ 5.29 ตามลำดับ

4) ผลการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบคู่ขนาน ผู้วิจัยได้ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบคู่ขนานทั้ง 3 ฉบับ ผลการทดสอบ

พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบคู่ขนานทั้ง 3 ฉบับคือ ฉบับที่ 1 กับ 2 ฉบับที่ 1 กับ 3 และฉบับที่ 2 กับ 3 มีค่าเท่ากับ 0.96, 0.96 และ 0.92 ตามลำดับ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแบบทดสอบคู่ขนานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเป็นคู่ขนานกัน

ผลการพัฒนาแบบทดสอบคู่ขนานสำหรับวัดความสามารถด้านภาษาไทย ของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งเป็นแบบทดสอบคู่ขนานจำนวน 3 ฉบับๆ ละ 20 ข้อ รวมจำนวนข้อสอบที่พัฒนาขึ้นจำนวน 60 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า ข้อสอบทั้ง 60 ข้อมีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ โดยมีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ สำหรับคุณภาพรายข้อด้านความยากง่าย และอำนาจจำแนกของ ข้อสอบทุกข้อผ่านเกณฑ์ และคุณภาพรายฉบับคือความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ ผ่านเกณฑ์ โดยสรุปรายละเอียดข้อมูลแสดงคุณภาพของแบบทดสอบ ดังตารางต่อไป

ตารางที่ 1

สรุปคุณภาพของแบบทดสอบคู่ขนานวัดความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทย ของ นักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ

แบบทดสอบ	IOC	p	$\bar{p}$	r	$\bar{r}$	r_u
ฉบับที่ 1	1.00	0.51–	0.68	0.44 –	0.64	0.88
ทุกข้อ	0.80			0.76		
ฉบับที่ 2	1.00	0.50 –	0.67	0.44 –	0.65	0.89
ทุกข้อ	0.81			0.84		
ฉบับที่ 3	1.00	0.55 –	0.67	0.42 –	0.64	0.88
ทุกข้อ	0.80			0.80		

สำหรับผลการตรวจสอบการขนานกันของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบคู่ขนานทั้ง 3 ฉบับ พบว่าค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบคู่ขนานทั้ง 3 ฉบับคือ ฉบับที่ 1 และ 2 เท่ากับ 0.96 ฉบับที่ 1 และ 3 เท่ากับ 0.96 และฉบับที่ 2 กับ 3 มีค่าเท่ากับ 0.92 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแบบทดสอบคู่ขนานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเป็นคู่ขนานกัน

ตอนที่ 2 เกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายคะแนนจากแบบทดสอบวัด

ความสามารถด้านภาษาไทย ของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ผู้วิจัยแบ่งสเดโน้นเป็น 3 ช่วง เท่าๆ กัน เพื่อกำหนดระดับความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดย สเดโน้นที่ 1 ถึง 3 ซึ่งอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 23 หมายถึง นักศึกษามีความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยในระดับต่ำ สเดโน้นที่ 4 ถึง 6 อยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่มากกว่า 23 แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 77 หมายถึง นักศึกษามีความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยในระดับปานกลาง สเดโน้นที่ 7 ถึง 9 อยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่มากกว่า 77 หมายถึง นักศึกษามีความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยในระดับสูง ซึ่งสรุปเกณฑ์ในการตัดสินระดับนักศึกษามีความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ เมื่อแบ่งสเดโน้นเป็น 3 ช่วง เท่าๆ กัน เทียบกับช่วงตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์แล้ว ผู้วิจัยจึงนำเกณฑ์ที่ได้ไปเทียบกับคะแนนดิบแสดงเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งฉบับ พบว่านักศึกษาที่ได้คะแนนดิบตั้งแต่ 1 ถึง 8 คะแนน มีระดับความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำ นักศึกษาที่ได้คะแนนดิบตั้งแต่ 9 ถึง 15 คะแนน มีระดับความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษาที่ได้คะแนนดิบตั้งแต่ 16 ถึง 20 คะแนนขึ้นไป มีระดับความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำอยู่ในระดับสูง

ผลการสร้างเกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านภาษาไทย ของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้เกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายคะแนน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2

เกณฑ์สำหรับเทียบคะแนนดิบกับระดับความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยของ
นักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ช่วง คะแนนดิบ	สแตโนน	คะแนน T ปกติ	ระดับความสามารถทั่วไป ด้านภาษาไทย
16 - 20	7-9	59 ขึ้นไป	สูง
9 - 15	4-6	43 – 58	ปานกลาง
1 - 8	1-3	ต่ำกว่า 43	ต่ำ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่าค่าความยากง่ายของข้อสอบในแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับมีค่าในช่วง 0.51 – 0.80 , 0.50 – 0.81 และ 0.55 – 0.80 โดยมีค่าเฉลี่ยความยากง่ายเท่ากับ 0.68, 0.67 และ 0.67 ตามลำดับ แสดงว่าข้อสอบในแบบทดสอบแต่ละฉบับมีความยากง่ายอยู่ในระดับปานกลาง ถึงค่อนข้างง่าย โดยไม่มีข้อสอบที่อยู่ในระดับยาก และค่อนข้างยาก อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งได้รับการพัฒนาความสามารถเกี่ยวกับภาษาไทยจากการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาจนกระทั่งมีความสามารถในระดับที่ดี และจะพบว่าค่าเฉลี่ยความยากง่ายของข้อสอบในแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับมีค่าใกล้เคียงกันมาก แสดงว่าคุณภาพด้านความยากง่ายของข้อสอบในแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับ Laothong (2016), Kanjanawat (2013) และหากพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบในแบบทดสอบแต่ละฉบับพบว่า ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบอยู่ในช่วง 0.44 – 0.76 , 0.44 – 0.84 และ 0.42 – 0.80 ซึ่งถือว่าข้อสอบทุกข้อมีอำนาจในการจำแนกนักศึกษาที่มีความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยสูงและต่ำออกจากกันได้สูงมาก อีกทั้งค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ ยังใกล้เคียงกันมากโดยมีค่าเท่ากับ 0.64, 0.65 และ 0.64 แสดงว่าแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ มีความเท่าเทียมกันในการจำแนก

ผู้สอบ เนื่องจากแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ มีค่าความยากง่ายใกล้เคียงกัน และค่าอำนาจจำแนกใกล้เคียงกัน แสดงว่าแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ มีความเป็นคู่ขนานกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Louis and Marylin (1978) ที่กล่าวว่าแบบทดสอบคู่ขนานเป็นแบบทดสอบที่วัดในเรื่องเดียวกัน โดยใช้คำถามที่แตกต่างกัน แต่มีค่าความยากง่าย และคุณภาพแบบทดสอบอยู่ในระดับเดียวกัน และจากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ ยังพบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ เท่ากับ 0.88, 0.89 และ 0.88 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ของความเชื่อมั่นสูง อีกทั้งยังไม่มีความใกล้เคียงกัน อีกทั้งจากการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบแต่ละคู่พบว่าคะแนนของแบบทดสอบแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก และมีความใกล้เคียงกัน กล่าวคือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบคู่ขนานทั้ง 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 และ 2 เท่ากับ 0.96 ฉบับที่ 1 และ 3 เท่ากับ 0.96 และฉบับที่ 2 กับ 3 มีค่าเท่ากับ 0.92 ดังที่ Saiyos (2000), Frankel and Wallen (1999) ที่กล่าวว่าความเชื่อมั่นควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 จึงจะเป็นแบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นได้ และสอดคล้องกับ Tirakanan (2010) ที่กล่าวว่าค่าความเชื่อมั่นมีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าแบบทดสอบมีความเชื่อมั่นสูง ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบคู่ขนานทั้ง 3 ฉบับ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าความตรง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีค่าใกล้เคียงกันมาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Pongboriboon (1979) ที่กล่าวว่าแบบทดสอบคู่ขนานจะต้องมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน และ Taweerat (2000) ที่ได้กล่าวถึงแบบทดสอบคู่ขนานจะต้องมีความแปรปรวนของคะแนนเท่ากัน จึงถือว่าแบบทดสอบที่ 3 ฉบับเป็นแบบทดสอบคู่ขนาน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสมต่อไป

2. แบบทดสอบที่เป็นมาตรฐานจำเป็นต้องมีเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับแปลความหมายคะแนนจากการทดสอบ ซึ่งเกณฑ์ปกติถือเป็นมาตรฐานที่กำหนดไว้ในเรื่อง

ใดเรื่องหนึ่ง ของประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งสามารถนำผลการทดสอบไปเปรียบเทียบกับประชากรในลักษณะเดียวกันได้

สำหรับการให้คะแนนของแบบทดสอบวัดความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทย ของนักศึกษาคูในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยทำถูกได้ 1 คะแนน ทำผิดได้ 0 คะแนน การศึกษาครั้งนี้ได้สร้างเกณฑ์ปกติโดยการนำคะแนนดิบมาสร้างเกณฑ์ปกติเพื่อใช้เปรียบเทียบความสามารถของผู้สอบโดยหาในรูปคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) เกณฑ์ปกติในแบบวัดนี้ถือว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้เพราะวิธีดำเนินการเป็นไปตามเกณฑ์ 3 ประการ Saiyos (2000) คือ ความเป็นตัวแทนที่ดี ซึ่งเปรียบเทียบการสร้างเกณฑ์ปกติจะต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบกับนักศึกษาคูชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยของรัฐทั่วประเทศ จำนวน 1,553 คน ซึ่งเป็นจำนวนมากพอที่จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนดิบกับคะแนนที่แปลงรูปแล้วซึ่งได้แก่ คะแนนที่ปกติ คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ และคะแนนสเตโนน

การสร้างเกณฑ์ปกติครั้งนี้ได้พิจารณาตามกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่เป็นตัวแทนของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์ปกติระดับชาติ (National Norms) สามารถเปรียบเทียบกับประชากรทั้งประเทศ เพราะได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งประเทศ จึงสามารถนำไปใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยของผู้สอบแต่ละคนกับเกณฑ์ปกติ นอกจากนี้ได้สร้างเกณฑ์ปกติโดยพิจารณาคะแนนสเตโนน โดยผู้สอบที่ได้คะแนนสเตโนนที่ 7-9 นั่นคือสูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 77 ถือว่ามีความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยในระดับสูง ผู้สอบที่ได้คะแนนสเตโนนที่ 4-6 กล่าวคืออยู่ในช่วงเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่มากกว่า 23 แต่ไม่ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 77 ถือว่ามีความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยในระดับปานกลาง และผู้สอบที่ได้คะแนนสเตโนนที่ 1-3 นั่นคือน้อยกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 23 ถือว่ามีความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทยในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ครั้งที่ 1 สุ่มแบบทดสอบจำนวน 1 ฉบับจาก 3 ฉบับไปทดสอบกับนักศึกษาใหม่คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 เพื่อวัดว่านักศึกษามีความสามารถด้านภาษาไทยในแต่ละด้านอยู่ในระดับใด โดยเมื่อทราบผลการประเมินแล้วทางคณะสาขาวิชา อาจารย์ผู้สอนแต่ละวิชา สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา นักศึกษาตามกรอบการพัฒนาได้

ครั้งที่ 2 สุ่มแบบทดสอบจำนวน 1 ฉบับ จาก 2 ฉบับที่เหลือไปทดสอบกับคือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 เมื่อสิ้นสุดภาคเรียนที่ 1 เพื่อดูพัฒนาการว่านักศึกษามี ความสามารถด้านภาษาไทยในแต่ละด้านอยู่ในระดับใด หลังจากผ่านกระบวนการ จัดการเรียนรู้อุปแล้ว เมื่อทราบผลการประเมินแล้วทางคณะ สาขาวิชา อาจารย์ผู้สอน แต่ละวิชา สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนานักศึกษาตาม กรอบการพัฒนาได้

ครั้งที่ 3 นำแบบทดสอบชุดเหลืออีก 1 ชุด ไปทดสอบกับคือนักศึกษาชั้น ปีที่ 4 เมื่อสิ้นสุดภาคเรียนที่ 2 เพื่อดูพัฒนาการว่านักศึกษามีความสามารถด้าน ภาษาไทยในแต่ละด้านอยู่ในระดับใด เมื่อทราบผลการประเมินแล้วทางคณะ สาขาวิชา ต้องหาทางให้ความช่วยเหลือให้นักศึกษาที่ทดสอบแล้วไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นสูง และเมื่อพัฒนาแล้วจะทำให้ให้นักศึกษามีความสามารถด้านภาษาไทยอยู่ในระดับสูง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อสอบในแบบทดสอบวัดความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทย ของนักศึกษา ครุในมหาวิทยาลัยของรัฐที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นแบบทดสอบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ใน อนาคตอาจมีการทดลองสร้างข้อสอบแบบอื่นๆ เช่น แบบเน้นสถานการณ์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนาให้เกิดความหลากหลายในรูปแบบของข้อสอบ และวิธีการวัด ความสามารถทั่วไปด้านภาษาไทย

References

- Al Afi, M. A. (2014). *Implications of the improvement of teaching quality for professional development (PD) of academics at the colleges of applied sciences (CASs) in the sultanate of Oman*. Doctor of Philosophy (PhD). The University of Waikato New Zealand.
- Allen, M. J. & Yen, W. M. (1979). *Introduction to measurement theory*. Monterey, CA: Brooks/ Cole.
- Anastasi, A. (1968). *Psychological testing* (3rd ed.). London: Macmillan.
- Ferguson, G. A. (1966). *Statistical analysis in psychology and education* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Frankel, J. R. & Wallen, N. E. (1999). *How to design and evaluate research in education* (4th ed.). Boston, MA: McGraw Hill.
- Gourneau, B. (2005). "Five attitudes of effective teachers: Implications for training". *Essays in Education*, 13, p. 1-8.
- Gronlund, N. E. (1981). *Measurement and evaluation in teaching*. New York: Macmillan.
- Hambleton, R. K. & Swaminathan, H. (1985). *Item response theory: Principles and applications*. Boston: Kluwer Academic.
- Kanjanawat, S. (2013). *Classical test theory* (7th ed). Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Kermel, Louis J. & Marylin O. Kermel. (1978). *Measurement and evaluation in the school*. New York: McMillman Publishing.
- Liukkonen, J. & Esko, L. (1999, August). *The reliability and validity of scores from the children's version of the perception of success questionnaire*. *Education and Psychological Measurement*, 59(4), 651-664.

- Lord, F. M. & Novick, M. R. (1968). *Statistical theories of mental test scores*. California: Harcourt Brace Jovanovich.
- Laothong, N. (2016). *Developing educational research tools measurement*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Macmillan, T. T. (1971, May). *The Delphi technique*. In Paper presented at the meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and development. n.p.
- Mehren, W. A. & Lehmann, I. J. (1984). *Measurement and evaluation in education and psychology*. New York: Rinehart and Winston.
- Pongboriboon, Y. (1979). *Principles of evaluation and evaluation of education*. Khon Kaen: Faculty of Education, Khon Kaen University. [in Thai]
- Prayurnprohm, P. (2008). *The development of Thai teacher professional aptitude test*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Panich, V. (2012). *Skills in the new future: Education for the 21st century*. Bangkok: Tathata publication. [in Thai]
- _____. *Way of learning for students in the 21st century*. Bangkok: Sodsri-Saritwongse Foundation. [in Thai]
- Ryan, L. V. & Riordan, C. M. (2000). *The development of a measure of desired moral approbation*. Educational and Psychological Measurement, 60(3), 448-462.
- Saiyos, L. & Saiyos, A. (2010). *Educational research technique* (11th ed.). Bangkok: Suwiriyasarn. [in Thai]
- _____. *Techniques for measuring learning* (2nd ed.). Bangkok: Children's Club. [in Thai]

Taweerat, T. (2000). *Creation and development of achievement test* (7th ed.).

Bangkok: Educational and Psychological Test Bureau Srinakharinwirot University. [in Thai]

Tirakanan, S. (2010). *Research methods in social science: A guide to practice*.

Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]

Authors

Mr. Pratchaya Jaipukdee

Thai Language Program, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

9 Changwattana Road, Bangkhen Bangkok, Thailand 10220

Fax: 02-544-8610 Tel: 061-309-1348 E-mail: peterpope2015@gmail.com

Dr. Nantawan Kaewchote

Elementary Education Program, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

9 Changwattana Road, Bangkhen Bangkok, Thailand 10220

Fax: 02-544-8610 Tel: 087-808-2772

E-mail: wathanan@hotmail.com/ nantawan.k@pnru.ac.th

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์:
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**The Development of a Learning Activity Model to Enhance
the Competency of Active Learning Management of Mathematics
Teacher Students: A Case Study of Buriram Rajabhat University**

นฤมล สักดิ์ปกรณันต์¹

Narumon Sakpakornkan

¹สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Mathematics Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Received: November 24, 2020

Revised: December 7, 2020

Accepted: December 22, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ 2) พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ และ 3) ประเมินรูปแบบ กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาความต้องการเป็นนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4-5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 48 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 6 คน ครูพี่เลี้ยง 6 คน ผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนารูปแบบ 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสัมภาษณ์ และ

แบบบันทึกประเด็นการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ การประเมินรูปแบบ ด้านความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ส่วนด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ก่อนการประเมินด้านนี้ ผู้วิจัยนำรูปแบบไปใช้กับนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 28 คน เพื่อประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ นักศึกษาครูกลุ่มนี้หลังการใช้รูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ อยู่ใน ระดับมากที่สุด ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า รูปแบบมีโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ และส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมการ 2) การประเมินก่อนการพัฒนา 3) การพัฒนา และ 4) การประเมินหลังการพัฒนา ผลการประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูหลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับปฏิบัติได้ครบถ้วน สมบูรณ์ทุกรายการ

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้, สมรรถนะ, การเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the need for development instructional competency of mathematics teacher students, 2) to develop a learning activity model to enhance the competency of active learning management of mathematics teacher students, and 3) to evaluate the model. The target group for the need studying consisted of 48 mathematics teacher students of years 4 and 5. The instrument was a questionnaire with 0.95 overall reliability coefficient. The data were

analyzed in terms of mean and standard deviation. The target groups for creating model were six pre-service teachers, six mentor teachers, and seven experts. The instruments were an interview form and seminar record form. The three experts evaluated the appropriate and feasibility of the model. Before evaluating the usefulness of the model, the researcher used the model with target group, 28 teacher students. The instructional competency of mathematics teacher students was evaluated.

The research results found that the need for development was at the highest level. A learning activity model to enhance the competency of active learning management of mathematics teacher students was composed of three parts: part 1, concepts and principles, part 2, objectives, and part 3, developmental process. The developmental process comprised four steps: 1) preparation, 2) evaluation prior to the development, and 4) post – development assessment. The appropriate, feasibility, and usefulness of the model were evaluated at the highest level. After using this model, their performance of the instructional competency was positively evaluated in all aspects.

Keyword: learning activity model, competency, active learning

บทนำ

การเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทาง ด้านทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษามนุษย์ที่สำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาก็คือครู ดังนั้นครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะใน

การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Dechakup & Kangkan, 2008)

Office of the Basic Education Commission (2010) ได้ระบุไว้ในสมรรถนะประจำสาขาของครูเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์วิธีเริ่ม เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่าง และธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และความต้องการของผู้เรียน และชุมชน 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ 4) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน 5) มีการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง และ 6) ประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา

การเตรียมความพร้อมเรื่องสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาคู เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการสร้างความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Joyce and Shower (1995 cited in Office of the education council, 2007) ที่เสนอไว้ว่า แนวทางพัฒนาครูให้เกิดประสิทธิภาพต่อพัฒนาคุณภาพการสอนของครู ควรคำนึงองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) การนำเสนอทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ 2) การให้ตัวแบบ และการสาธิต 3) การปฏิบัติในสถานการณ์จริง 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการสังเกตพฤติกรรมการสอน และ 5) การเสนอแนะ ซึ่ง Glatthorn (1990) กล่าวว่า การที่ครูนำความรู้ไปสู่การสอนจริงในห้องเรียน การติดตามสังเกตการสอนในชั้นเรียน การให้คำปรึกษาหลังการสังเกต การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นวิธีที่ช่วยสร้างความมั่นใจในการสอนของครูได้เป็นอย่างดี

จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งได้ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้สอนและอาจารย์นิเทศ จากการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ พอสรุปปัญหาของนักศึกษา ได้ดังนี้ 1) ขาดทักษะในการนำความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยไม่มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) ขาดทักษะการผลิตสื่อประกอบการจัดการการเรียนรู้

การเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวในการสร้างความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิด และทักษะต่างๆ ผ่านการปฏิบัติภาระงานที่ผู้สอนมอบหมายและคอยอำนวยความสะดวก Khemmani (2014) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแนวคิดที่ผู้เรียนลงมือกระทำมากกว่าการฟัง ผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับสาระของรายวิชา และลักษณะของผู้เรียน

ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับนักศึกษาครุสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดการใช้เทคนิค/วิธีสอนแบบต่างๆ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มากำหนดเป็นหลักการ กระบวนการและการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ถูกนำมาใช้เพื่อการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน โดยตรง มาเป็นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว ในการสร้างความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิด และทักษะต่างๆ ผ่านการปฏิบัติงานตามที่ผู้สอนมอบหมายและคอยอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการเป็นครู อีกทั้งยังสร้างความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครุสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ให้มีความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์
3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนเชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ การวิจัยขั้นนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยสำรวจความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยความต้องการ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการวางแผนและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1 กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 และ 5 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 48 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.2 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ข้อคำถาม ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 ข้อ แบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน โดยใช้เทคนิคการวัดดัชนีความสอดคล้อง เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามด้วยตนเอง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ดำเนินการ
ดังนี้

2.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นประเด็น
คำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างกับกลุ่มเป้าหมายครูพี่เลี้ยง จำนวน
6 คน และนักศึกษาศึกษาประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 6 คน
โดยการเลือกแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

2.2 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1 และข้อ 2.1 สรุปเป็นกรอบ
ประเด็นเนื้อหา และสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้โครงสร้างและ
องค์ประกอบของรูปแบบฯ ประกอบด้วย แนวคิดและหลักการ จัดอุปสรรค และ
กระบวนการพัฒนา ส่วนของกระบวนการพัฒนามี 4 ขั้นตอน ขอร่างรูปแบบตาม
โครงสร้างและองค์ประกอบที่กำหนด และร่างเอกสารประกอบรูปแบบ

2.3 ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของ
รูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบ โดยการจัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
จำนวน 7 คน เป็นอาจารย์นิเทศก์ 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลด้าน
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 1 คน และนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ 1 คน การวิเคราะห์ข้อมูล
ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา นำไปปรับปรุงรูปแบบ เอกสารประกอบรูปแบบการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครู
สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ดำเนินการ
ดังนี้

3.1 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิด

ของ The joint committee on standards of educational evaluation (2000) โดยประเมินเฉพาะด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ส่วนด้านความถูกต้องไม่ได้นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้ เพื่อขจัดความซ้ำซ้อนกับการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญในข้อ 2.3 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ประเมินออกเป็น 2 กลุ่ม ใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง

3.1.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้ คือ 1) เป็นอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก 2) เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนารูปแบบ และ 3) เป็นผู้มีความรู้ประสบการณ์เป็นอาจารย์นัก เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

3.1.2 กลุ่มนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 28 คน ที่ผ่านกระบวนการทดลองใช้รูปแบบเป็นผู้ประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ โดยการวิจัยในขั้นตอนนี้ใช้แบบแผนวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบหลังการทดลอง (One group posttest design)

3.2 เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบมี 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ และฉบับที่ 2 แบบประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ซึ่งแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับมากที่สุดถึงระดับน้อยที่สุด ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินโดยใช้เทคนิคการวัดดัชนีความสอดคล้อง เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน วิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ทั้งสองฉบับ สำหรับแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกใช้ประเมินนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ที่ผ่านกระบวนการทดลองใช้รูปแบบ โดยครูผู้สอนในระดับโรงเรียนเป็นผู้ประเมิน แบบประเมินมีลักษณะการให้คะแนนแบบรูปรีค 5 ระดับคะแนน จากระดับ ปฏิบัติได้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกรายการ (5 คะแนน) ปฏิบัติได้ครบถ้วนไม่สมบูรณ์บางส่วน (4 คะแนน) ปฏิบัติได้ครบถ้วนไม่สมบูรณ์เป็นส่วนใหญ่ (3 คะแนน) ปฏิบัติได้ยังไม่ครบถ้วน ไม่สมบูรณ์เป็นส่วนใหญ่

(2 คะแนน) ปฏิบัติยังไม่ครบถ้วน (1 คะแนน) วิเคราะห์ค่าดัชนีความพึงของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index : RAI) มีค่าดัชนีความพึงของผู้ประเมิน 2 คน เท่ากับ 0.97 แสดงว่าแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สร้างขึ้นมีความเป็นปรนัย ในการให้คะแนน และมีความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินอยู่ในระดับสูง

3.3 ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และปรับปรุงเอกสารประกอบรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในข้อ 3.1.1 ไปใช้กับนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 28 คน ดำเนินการตามโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งนักศึกษาได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วย 5 เทคนิค/วิธี ได้แก่ STAR (Search Translate Answer Review) , PBL (Problem-Based Learning), SSCS (Search Solve Create Share), FOPS (Find Organize Plan Solve) และ CGI (Cognitive Guided Instruction) และปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5 กลุ่มตามเทคนิค/วิธีที่คิดสรร คุณครูผู้สอนคณิตศาสตร์ในโรงเรียนที่เคยผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาแล้ว จำนวน 22 คน เป็นผู้ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังทดลองใช้รูปแบบ ให้แก่นักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 28 คน ประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

3.4 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (One sample t-test)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.35$) รองลงมาได้แก่

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.34$) และด้านการวางแผนและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.37$) ดังมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

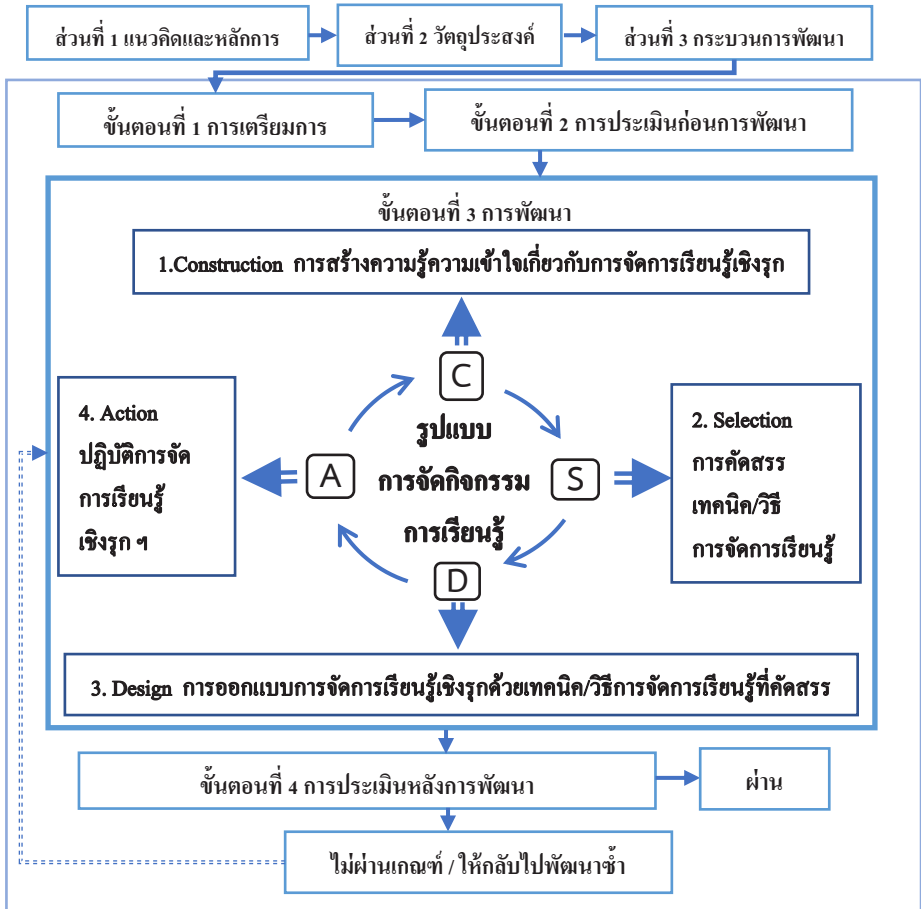
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

รายการ	$\bar{X}$	SD	ความต้องการ
1. ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.56	0.35	มากที่สุด
2. ด้านการวางแผนและการออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.50	0.37	มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.52	0.34	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.52	0.30	มากที่สุด

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า

2.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แสดงดังภาพที่ 1

โครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์

ภาพที่ 1: รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกของนักศึกษาครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ (CSDA Model)

2.2 เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการในการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ในการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 การเตรียมการ เป็นการเตรียมให้นักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการศึกษาเอกสารประกอบคำชี้แจง

2.2.2 การประเมินก่อนการพัฒนา ให้นักศึกษาประเมินตนเองก่อนการพัฒนาในแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่ามีรายการใดที่ได้ปฏิบัติอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ หรือปฏิบัติยังไม่ครบถ้วน

2.2.3 การพัฒนา เป็นการกำหนดการดำเนินการพัฒนา เป็นลำดับขั้นการพัฒนา CSDA Model ดังนี้ 1) Construction: การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) Selection : คัดสรรเทคนิค/วิธีที่เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและวัยของผู้เรียน 3) Design : การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่คัดสรร 4) Action : ปฏิบัติการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่คัดสรร

2.2.4 การประเมินหลังการพัฒนา เป็นการประเมินตนเองหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อตรวจสอบว่ามีรายการใดที่ปฏิบัติได้ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือปฏิบัติยังไม่ครบถ้วน ยังไม่สมบูรณ์ให้กลับไปพัฒนาซ้ำ

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มีดังนี้

3.1 การประเมินด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, $SD = 0.20$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.21$)

3.2 การประเมินด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, $SD = 0.47$) ก่อนการประเมินความเป็นประโยชน์ ได้ทดลองใช้รูปแบบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 28 คน ในขั้นปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Action) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นคุณครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียน จำนวน 22 คน เป็นผู้ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่คัดสรร 5 เทคนิค/วิธี ได้แก่ STAR (Search Translate Answer Review), PBL (Problem-based Learning), SSCS (Search Solve Create Share), FOPS (Find Organize Plan Solve) และ CGI (Cognitive Guided Instruction)

3.2.1 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่คัดสรร

รายการประเมิน	STAR	PBL	SSCS	FOPS	CGI
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$
	SD	SD	SD	SD	SD
1. การวางแผนและการออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.79	4.80	4.73	4.79	4.82
	0.24	0.26	0.36	0.30	0.29
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.75	4.73	4.64	4.56	4.69
	0.27	0.33	0.41	0.47	0.42
3. การจัดการชั้นเรียน	4.86	4.82	4.71	4.61	4.80
	0.20	0.31	0.36	0.42	0.28
เฉลี่ยรวม	4.79	4.78	4.69	4.64	4.75
	0.18	0.27	0.36	0.35	0.32

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติได้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกรายการ

3.2.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่คัดสรรกับเกณฑ์ 4.51 (ปฏิบัติได้ครบถ้วนสมบูรณ์)

ตารางที่ 3

การเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่คัดสรรกับเกณฑ์ 4.51 (ปฏิบัติได้ครบถ้วนสมบูรณ์)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคนิควิธี	$\bar{X}$ (เกณฑ์ 4.51)	SD	t	p-value
STAR	4.79	0.18	7.06	.00
PBL	4.78	0.27	4.51	.00
SSCS	4.69	0.36	2.26	.03
FOPS	4.64	0.35	1.77	.04
CGI	4.75	0.32	3.52	.00

จากตารางที่ 3 พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคนิค/วิธีที่คัดสรรสูงกว่าเกณฑ์ 4.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 5 เทคนิค/วิธี

อภิปรายผล

1. นักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษามีความต้องการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.35$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนตื่นตัวในการมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังที่ Khemmani (2014) เสนอแนวคิดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Orhan and Ruhan (2007) ได้ศึกษา

ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า นักเรียนเกรด 7 โรงเรียนรัฐบาลในเมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกี ที่เรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางบวกต่อการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ (CSDA Model) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ นำมาเป็นประเด็นในการพัฒนารูปแบบให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย นักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ โดยการสังเคราะห์เนื้อหาจากผลการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะมากำหนดเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังจากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนารูปแบบ โดยเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และผู้ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา อีกทั้งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัวรอบด้าน สอดคล้องกับ Khemmani (2014) ที่กล่าวถึงแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมอย่างสัมพันธ์กัน มีการดำเนินการตามขั้นตอนด้วยวิธีการเชิงระบบ สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ แนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบของ Dick, Carey and Carey (2009) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ The ADDIE Model ของ Kruse (2019)

3. การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์มีความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าเป็นรูปแบบที่ดี มีประโยชน์ต่อการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับนักศึกษาครู สร้างความมั่นใจในการเตรียมความพร้อมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน

สถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ตรงประเด็น นำมาพัฒนารูปแบบตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Keeves (1988) ที่กล่าวว่ารูปแบบที่ดีควรสร้างรูปแบบโดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้าง เพื่อนำผลที่ได้มากำหนดกรอบการพัฒนารูปแบบ การประเมินเพื่อตรวจสอบรูปแบบ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินรูปแบบของ The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation (2000) โดยดำเนินการตรวจสอบรูปแบบใน 3 ด้าน คือ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ทั้งนี้ผู้วิจัยนำรูปแบบไปทดลองใช้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์สามารถปฏิบัติได้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกรายการ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่คัดสรรทั้ง 5 เทคนิควิธีสูงกว่าเกณฑ์ 4.51 (ระดับปฏิบัติได้ครบถ้วนสมบูรณ์) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกเทคนิค/วิธี แสดงว่า นักศึกษามีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ (CSDA Model) ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการสังเคราะห์องค์ประกอบตามหลักการ แนวคิด และความต้องการของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ทำให้ได้รูปแบบที่มีคุณภาพ ดังผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และนักศึกษาครูกลุ่มที่ทดลองใช้รูปแบบประเมินความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุดเช่นกัน นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยนำรูปแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาครู นักศึกษามีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับปฏิบัติได้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกรายการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่คัดสรรทั้ง 5 เทคนิค/วิธี ทำให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อน ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน นักศึกษาได้ตรวจสอบ

และประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนและจากอาจารย์ผู้สอน ทำให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น สอดคล้องกับหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของ Briggs (1977), Kemp (1985), Freiberg and Driscoll (1996), Smith and Ragan (2005) และ Khemani (2014) ประกอบด้วย ความสามารถในการเลือกเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ การเลือกสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ วิธีการวัดและประเมินผล เป็นต้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Niess (2008) ที่กล่าวว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็น แนวคิดของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความหลากหลายของเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้

1.1 ควรนำรูปแบบไปใช้กับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 เนื่องจากกรอบสมรรถนะ และเนื้อหาของรูปแบบถูกออกแบบมาจากการวิเคราะห์ความต้องการของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 ซึ่งมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้มาบ้างแล้วจากรายวิชาที่เกี่ยวข้องในชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 ดังนั้นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 เป็นกลุ่มที่ควรได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นก่อนออกปฏิบัติภารกิจประสบการณ์จริงในสถานศึกษาในชั้นปีที่ 5

1.2 รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ใช้แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการนำรูปแบบไปใช้ควรศึกษาแนวคิดทั้งสองแนวทางก่อนการนำรูปแบบไปใช้ เพื่อให้การนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ก่อนนำรูปแบบไปใช้ ควรศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบรวมทั้งเอกสารประกอบรูปแบบ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้แบบอื่น นอกเหนือจาก 5 เทคนิค/วิธีที่คัดสรร

2.2 ควรมีการวิจัยการนำรูปแบบไปใช้กับนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 4 และการติดตามผลการใช้รูปแบบของนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 5

References

- Briggs, L. J. (1977). *Instructional design: Principles and applications*. New Jersey: Educational Technology Publication.
- Dechakup, P. & Kangkan, P. (2008). *Teacher competency and teachers' guidelines in changing society*. Bangkok: Office of the Education Council. [in Thai]
- Dick, W., Carey, L. & Carey, J. O. (2009). *The systematic design of instruction* (7th ed.). Harlow Essex: Pearson Education.
- Freiberg, H. J. & Driscoll, A. (1996). *Universal teaching strategies* (2nd ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Glatthorn, A. A. (1990). *Supervisory leadership: Introduction to instructional supervision*. Illinois: Scott, Foreman and Company.
- Keeves, P. J. (1988). *Educational research methodology and measurement: An international handbook*. Oxford: England.
- Kemp, J. (1985). *The instructional design process*. New York: Harper & Row.
- Khemmani, T. (2014). *Science of teaching: Knowledge of efficient learning process management* (18th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]

- Kruse, K. (2019). *Introduction to instructional design and the ADDIE model*. Retrieved on 22 March 2019 from http://www.e-learningguru.com/articles/art2_1.htm
- Niess, M. L. (2008). *Handbook of technological pedagogical content knowledge (TPCK) for educators*. New York: Routledge for the American Association of Colleges for Teacher Education.
- Office of the Basic Education Commission. (2010). *Teacher competency assessment manual*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission. [in Thai]
- Office of the Education Council. (2007). *The development model for school teacher and administrators to reform school learning*. (Research report). Bangkok: Prikwarn Graphic. [in Thai]
- Orhan & Ruhan. (2007). The effect of problem-based active learning in science education on students' academic achievement, attitude and concept learning. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 3(1), 71-81.
- Smith, P. & Ragan, T. (2005). *Instructional design*. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.
- The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation. (2000). *Standards for evaluations of educational programs, project and material*. New York: McGraw-Hill.

Author

Assistant Professor Dr. Narumon Sakpakornkan

Mathematics Program, Faculty of Education

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram

Province 31000

Tel.: 084-0369700 E-mail: narumon.sp@bru.ac.th

Students' Perceptions of Beneficial Learning Experiences in the 21st Century

Mary¹ / Jasmine Kong-Yan Tang²

¹English Department, Mohnyin Degree College, Ministry of Education, Myanmar

²Languages and Literature Department, SUNY Geneseo, USA.

Received: December 18, 2020

Revised: December 26, 2020

Accepted: December 28, 2020

Abstract

The term 21st century skills refers to the skills seen as prerequisites for success in a global workforce. In addition, it is often said that educational change depends on what teachers think and do (Fullan, 1991), but students themselves are often overlooked when it comes to evaluating information about what change is needed in the classroom. In combining these thoughts, the purpose of this study was to learn more about student perceptions of teaching and learning based on the 21st century Learning and Innovation Skills: communication, collaboration, critical thinking, and creativity (4Cs) (Partnership for 21st century Learning, 2011). Learning Skills (The Four C's) are by far the most popular 21st Century skills. These skills are also called learning skills. More educators know about these skills because they are universal needs for any career. They also vary in terms of importance, depending on an individual's career aspirations: Critical thinking: Finding solutions to problems; Creativity: Thinking outside the box; Collaboration: Working with others; Communication: Talking to others. Students' perspective of current teaching and learning approaches in the classroom is an essential component of evaluating the

degree to which the needs of learners are being met for success in a global economy and a 21st century world. Therefore, the purpose of this research is to evaluate university students' perceptions of 21st century learning in the classroom as they are involved with communication, collaboration, critical thinking, and creativity (4Cs). Positive perceptions were found from students regarding the importance of all 4Cs for use beyond university (67.80%, 72.40%, 81.50%, 70.60%, respectively). Although over 60% of the participants agreed that each of the 4Cs is an important 21st century skill, there are much less experiences in creating presentations and posting online. There was a significant gap in students' views and experiencing the practice of these skills in the majority of students' classes. Findings from the study suggest that it is essential that educational leaders acknowledge and continue to support the incorporation of the 4Cs into daily instruction.

Keywords: students' perceptions, learning experiences, careers in the 21st Century

Introduction

Educators and workforce experts alike often warn that our students need improved 21st century skills. Without these skills, they will not be able to successfully participate in the global economy. They will not be adequately prepared for university and work. Each 21st Century skill is broken into one of three categories:

1.1 Learning skills

1.2 Literacy skills

1.3 Life skills

Each of these categories pertains to a specific part of the digital curriculum experience.

Learning skills (the four C's) teach students about the mental processes required to adapt and improve upon a modern work environment.

Literacy skills (IMT) focus on how students can discern facts, publishing outlets, and the technology behind them. There is a strong focus on determining trustworthy sources and factual information to separate it from the misinformation that floods the Internet.

Life skills (FLIPS) take a look at intangible elements of a student's everyday life. These intangibles focus on both personal and professional qualities. Altogether, these categories cover all twelve 21st century skills that contribute to a student's future career.

Learning Skills (The Four C's) are by far the most popular 21st century skills. These skills are also called learning skills. More educators know about these skills because they are universal needs for any career. They also vary in terms of importance, depending on an individual's career aspirations: **Critical thinking:** Finding solutions to problems; **Creativity:** Thinking outside the box; **Collaboration:** Working with others; **Communication:** Talking to others. Research recently analyzed four major areas designed to improve the development of 21st century skills. While each data has slightly different list of critical skills, all agree on four critical areas for development:

- Critical thinking
- Creativity and imagination
- Collaboration and teamwork
- Communication

The common items focus on developing the communication, collaboration and teamwork, creativity and imagination and critical thinking skills students will need to be successful.

1. Critical Thinking

Students need the ability to think creatively, which includes proficiency with comparing, contrasting, evaluating, synthesizing, and applying without instruction or supervision. Creative thinking means being able to use the higher end of Bloom's Digital Taxonomy or higher-order thinking skills (HOTS). Tasks that require learner thinking and routine cognitive work are being outsourced more and more. So, it is essential to guide students towards being able to perform creative thinking. It is crucial to their ability to succeed in life after the classroom. Creative thinking is a significant part of what makes up information fluency. Creative thinkers see data and information in many different dimensions, and from multiple angles. They are adept at conceptualization, organization and classification, and knowledge synthesis. These types of skills are invaluable because they allow students to deal practically with problems of a social, mathematical, and scientific nature. It empowers them to make effective and level-headed decisions in their lives and relationships. It is easy to see why critical and creative thinking skills are important to succeed beyond University.

2. Creativity

Students need to be able to think and work creatively in both digital and non-digital environments to develop unique and useful solutions. Our digital students are in a constant state of stimulation and neural development with

technology use. They are natural producers and consumers of information. Students are constantly searching for ways to express themselves and their uniqueness. Through social media, they display this creative edge and are given constant and instantaneous feedback from their peers. This same level of creative power is used as they face interesting challenges and figure out how to meet them with ingenuity and vision. This is why creativity fluency is one of the essential fluency skills. Creativity is a vital outlet that inspires students to see who they are and what they can do, and to realize what they can accomplish. Creativity is the ability of a person to create, perform, or think of something in a way that has not been done before. Creativity is something within that involves thinking in depth with different and analytical ideas.

3. Collaboration

Students must possess the ability to collaborate seamlessly in both physical and virtual spaces, with real and virtual partners globally. Students of the digital age are social by nature. They text, post, update, share, chat, and constantly co-create in technological environments with each other. When they are unable to do this in university, they become disengaged and unattached to their learning. Connection and collaboration with others are essential not only to their learning but their mental and emotional health. It is a skill that educators must exercise with them regularly, and understanding collaboration fluency will assist with this. Students agree that they need the ability to solve complex problems in real time. In the future, complex problems that they cannot even conceive right now will be everywhere. As society advances, so will the complexity of its manageable conflicts. The more we focus on students' ability to devise effective solutions to real-world problems, the more successful those students will become.

4. Communication

Students must be able to communicate not just with text or speech, but in multiple multimedia formats. They must be able to communicate visually through video and imagery as effectively as they do with text and speech. Students love to communicate using technology. This is an essential part of media fluency. But it is more than just being able to effectively use digital media. It is about personal interactions as well. We must remind our students that responsible communication practice puts forth their best representation of who they are as individuals in every relationship and alliance they make in their lives. Whether talking face-to-face, blogging, texting, or creating a visual product, their values and beliefs are defined by how well they communicate with others. Encouraging them to develop and hone every aspect of their communication skills will serve them well in both their personal and professional lives.

Research Method

The purpose of the study is to use a student-reaction survey in order to learn more about university students' perceptions of this research study in the classroom related to the 4Cs (communication, collaboration, critical thinking, and creativity). While the focus on 21st century learning brings with its unbounded ways of teaching and learning, it is not clear whether or not students perceive these skills and methods as presented in their classrooms and important for their futures. Educational leaders have encouraged teachers and educational systems to rethink the education they are providing students by promoting techniques such as project-based learning, blended learning, and customized learning in order to create optimum learning environments that enhance post-graduation success (Collins & Halverson,

2009). While these skills are being promoted in university system around the country, there is little evidence on students' perceptions related to how effectively these skills are being taught in their classrooms (Bryk, 2015). Students' perspectives of current teaching and learning shifts in the classroom are an important component of evaluating the degree to which the needs of learners are being met in a global economy and a 21st century world (Hillman, 2015). Students' achievement will ultimately reveal the success or failure of current teaching methods; however, it seems prudent to assess the perceptions of progress for students made thus far.

1. Research Questions

To uncover the perceived importance and fidelity of practice of 21st century learning using the 4Cs, the following research questions guided the study:

1.1 Do students view the 21st century skills of communication, collaboration, critical thinking, and creativity as being important for use beyond university?

1.2 Do students experience the teaching of 21st century skills — communication, collaboration, critical thinking, and creativity (4Cs) — in the majority of their classes?

1.3 Which learning experiences would be beneficial for the student in helping to become successful in the 21st century world?

This study explored an improved understanding of the 21st century educational experiences of university students and their perceptions of learning and teaching using the 4Cs portion of the P21 Learning Framework.

2. Research Design

A survey was chosen as the form of research for this study because survey research is highly structured (Sapsford, 1999) and collects the quantifiable

information needed to look for patterns and trends (Calhoun, 2008). As Calhoun stated, “Survey research provides an effective means for collecting data on many different variables which are capable of being quantified and processed”. (Calhoun, 2008)

3. Design of Survey Instrument

The following steps recommended by Fowler (2013) were used to design the survey instrument with the goal of increasing reliability and validity:

- 1.4 Informal focus group discussions
- 1.5 Drafting of a tentative set of questions
- 1.6 Critical review of each question
- 1.7 Placement of the questions into a survey instrument and
- 1.8 Pretesting of the survey

In designing the survey instrument, the researchers chose to identify the 21st century skills and methods related to learning and teaching through the use of focus groups and a critical review of related literature. To assist in drafting a tentative set of questions, the researchers reviewed copies of perception survey instruments from published studies in the field of education. After the survey questions were drafted, the researchers conducted informal focus groups with other professional development teachers. As Fowler (2013) suggested, these focus groups allow the researchers to find out whether the questions are able to be consistently understood and answered without confusion. The researchers then placed the questions into a survey instrument to pretest it with a pilot group of classroom teachers, and eventually with a sample of 18-year-old students in the same university where a pilot study would be conducted.

4. Layout of Survey Instrument

A self-administered and closed-question student reaction survey was used to inquire about the importance of the 4Cs for use beyond university and whether or not students experience the teaching of these 21st century skills in the majority of their classes. The survey instrument that the researcher created consisted of 4 sections and 20 questions. Prior to the 21st century skills question items, participants were asked to check their specialization: Science or Arts. The next question items asked which learning experiences the student believed would be beneficial in helping to become successful in the 21st century world. Choices included conducting research, learning from peers, creating presentations to share ideas with others, working with my peers on projects, and working with peers on projects. Next question item asked participants what learning activities they participated in during the classes. The choices included sharing thoughts and ideas with others, working with peers to reach a goal, looking at problems in new ways, and posting created works online. The next questions were contained in four sections covering each of the 4Cs. Each section contained four questions (agree/disagree) related to the use and perceived importance of communication, collaboration, critical thinking, and creativity as 21st century skills. Two of the questions within each section addressed the importance of the skill, and two questions addressed the practice of the skill. The survey took approximate 7 minutes to complete.

5. Data Collection

Via email, the researchers explained the study and asking permission to distribute the surveys. A hard copy of the self-administered and closed-question survey was completed by students 18 years old (or older) who volunteered to

participate. The researchers chose to use a hard copy version instead of an electronic version. The survey took approximately 5–7 minutes to complete.

6. Participants

Participants in this study consisted of arts and science university students who self-identified as being 18 years of age or older and attended the arts and science university in Myanmar. Table 1 shows the frequency distribution for the respondents.

Table 1

Students' responses by specialization (n=371)

Specialization	Science		Arts		Total	
	N	%	N	%	N	%
Total	173	46.63%	198	53.37%	371	100%

During the study, 371 students from 13 different arts and science universities volunteered to take the survey about the importance of the 4Cs for use beyond university and whether or not they experience the teaching of these 21st century skills in the majority of their classes. Students surveyed came from all demographic areas within the university system, representing various socioeconomic statuses.

7. Data Analysis

After all surveys were collected, the student responses were entered into an Excel spreadsheet in order to capture the raw data and were disaggregated by specialization and gender. Each of the 4Cs sections in the survey had two questions regarding importance of the skill and two regarding the practice of the skill. Students had to agree with both questions about importance or practice in order to count as a

positive response. Students who did not answer both questions were excluded and were not counted in the sample. In order to look for discrepancies between importance and practice, each pair of questions were subtracted from each other.

Research Results

Data collected from the survey results of 371 students in 13 selected universities were analyzed to address each of the research questions and sub-questions with regard to the 4Cs — communication, collaboration, critical thinking and creativity. In addition, the tables present the data and significant findings for each research question. Of the surveys collected, 173 (46.63%) were from Science specializations and 188 (53.37%) came from Arts specializations.

1. Overall Results of the Importance of the 4Cs

In order to answer the first research question whether students view the 21st century skills of communication, collaboration, critical thinking, and creativity as being important for use beyond university, the researchers asked this question in each of the 4Cs categories in order to search for agreement or disagreement. Therefore, students had to agree on both importance questions within each “C” in order to count positively. Students who did not answer this question were excluded and were not counted in the sample. All others were counted as answering negatively. Overall, results exhibited positive perceptions regarding the importance of the 4Cs. The majority of participants agreed that each of the 4Cs is an important 21st century skill. The results in percentages of critical thinking, creativity, collaboration and communication are shown in the following tables.

Table 2

Overall combined results by percentage agreeing and disagreeing for importance and experience of the 21st century skills of 'Critical Thinking' (n=371)

Q No	Items	Responses		
		Agree	Not Decided	Disagree
1	Do you view the 21 st century skills of 'Creative Thinking' as being important for use beyond university?	86%	10%	4%
2	Do you experience the teaching of 21 st century skills of 'Creative Thinking' in the majority of your classes?	52.5%	28.5%	19%
3	I have the ability to see data and information in many different dimensions, and from multiple angles.	32.5%	40.5%	27%
4	I think that students need the ability to think creatively, which includes proficiency with comparing, contrasting, evaluating, synthesizing, and applying without instruction or supervision.	78%	15.5%	6.5%
5	In a 21 st century world, it will be important for me to be able to look at problems in new ways.	90%	5.5%	4.5%
Avg		67.8%	20%	12.2%

According to the data, the participants agree that it will be important for them to be able to be inventive and innovative in a 21st century world. They see why critical thinking skills are important to succeed beyond University.

Table 3

Overall combined results by percentage agreeing and disagreeing for importance and experience of the 21st century skills of 'Creativity' (n=371)

Q No	Items	Responses		
		Agree	Not Decided	Disagree
1	Do you view the 21 st century skills of 'Creativity' as being important for use beyond university?	84%	15.5%	0.5%
2	Do you experience the teaching of 21 st century skills of 'Creativity' in the majority of your classes?	53.5%	22%	24.5%
3	I have the ability to create, perform, or think of something in a way that has not been done before.	59.5%	22%	18.5%
4	I think that students need to be able to think and work creatively to develop unique and useful solutions.	81.5%	13%	5.5%
5	In a 21 st century world, it will be important for me to use my imagination and / or try new approaches when producing work.	83.5%	15%	1.5%
Avg		72.4%	17.5%	10.1%

In view of the responses of the participants, they agree that it will be important for them to use their imagination and/or try new approaches when producing work in a 21st century world.

Table 4

Results by percentage agreeing and disagreeing for importance and experience of the 21st century skills of 'Collaboration' (n=371)

Q No	Items	Responses		
		Agree	Not Decided	Disagree
1	Do you view the 21 st century skills of 'Collaboration' as being important for use beyond university?	94%	5%	1%
2	Do you experience the teaching of 21 st century skills of 'Collaboration' in the majority of your classes?	59%	21%	20%
3	In a 21 st century world, it will be important for me to work with my global partners to reach a goal.	83%	5.5%	11.5%
4	In a 21 st century world, it will be important for the students to work with their peers on projects and/or assignments.	86.5%	11%	2.5%
5	In a 21 st century world, it will be important for me to be able to work with others to text, post, update, share, chat, and constantly co-create in technological environments with each other.	85%	11.5%	3.5%
Avg		81.5%	10.8%	7.7%

The data indicate that students would have a higher likelihood of agreeing “In a 21st century world, it will be important for me to be able to work with others to reach a goal.” This is because “agree” responses were found higher than “disagree” responses, so the higher the average percentage, the more students agreed. In a 21st century world, it will be important for them to work with others on projects and / or assignments.

Table 5

Results by percentage agreeing and disagreeing for importance and experience of the 21st century skills of 'Communication' (n=371)

Q No	Items	Responses		
		Agree	Not Decided	Disagree
1	Do you view the 21 st century skills of 'Communication' as being important for use beyond university?	83%	9.5%	7.5%
2	Do you experience the teaching of 21 st century skills of 'Communication' in the majority of your classes?	50%	20.5%	29.5%
3	In a 21 st century world, it will be important for me to have the ability to incorporate multi-faceted levels of interaction and sharing information.	79%	11.5%	9.5%
4	In a 21 st century world, it will be important for the students to have the ability to develop and hone every aspect of their communication skills that serve them well in both their personal and professional lives.	69.5%	28%	2.5%
5	In a 21 st century world, it will be important for me to connect my University learning to the real world.	71.5%	16%	12.5%
Avg		70.6%	17.1%	12.3%

Most of the participants agree that in a 21st century world, communication skills will be important for them to use beyond university. Communication is a broad term that incorporates multi-faceted levels of interaction and sharing information. The students know that all 4Cs are important for them to be successful. The results show that positive attitudes were found from the students regarding the importance of 4Cs.

Table 6

Overall combined results by percentage agreeing and disagreeing for importance and experience of the 21st century skills of 4Cs (n=371)

SN	21 st century skills	Responses		
		Agree	Not Decided	Disagree
1	Critical Thinking	67.80%	20.00%	12.20%
2	Creativity	72.40%	17.50%	10.10%
3	Collaboration	81.50%	10.80%	7.70%
4	Communication	70.60%	17.10%	12.30%

According to Table 6, positive perceptions were found from students regarding the importance of all 4Cs for use beyond university (67.80%, 72.40%, 81.50%, 70.60%, respectively). Working in group is a hallmark of the digital age. Our classroom and businesses incorporate teamwork into their daily practices. As such collaborative abilities have a permanent place among the most beneficial lifelong learning skills all students should develop.

Table 7

Students' responses for beneficial learning experiences for the success in 21st Century World (n=371)

Learning experiences	Learning from my peers		Working with my peers on projects		Creating presentations to share my ideas with others		Posting created works online	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Total	110	29.65	181	48.79	49	13.21	31	8.35

The data revealed that students specifically perceived 'Working with my peers on projects' to be important at a higher rate (48.79%) than (29.65%) perceived 'Learning from my peers' to be important. Although there were significant differences, students found 'Collaboration' important. It was found that there are much less experiences in creating presentations and posting online.

Discussion

Specifically, the study asks, 'Do students see these skills as important, and are they experiencing the teaching and /or practice of these skills in the majority of their classes?'. The second purpose of the study was to see if students experience the teaching of 21st century skills - communication, collaboration, critical thinking, and creativity (4Cs) - in the majority of their classes and the third one was to see student perceptions of the teacher practice of the 4Cs. Table 8 provides the overall

combined results by percentage for each pair of questions regarding the importance of each of the 4Cs. In order to answer the research questions, table 8 provides the results by percentage regarding the practice of each of the 4Cs.

Table 8

Overall Combined Results by Percentage Agreeing for Practice

SN	21 st century skills	Q items	Responses		
			Agree	Not Decided	Disagree
1	Creativity	Q 1: In the majority of my classes, I am often asked to use my imagination.			
		Q 2: In the majority of my classes, I am often asked to try new approaches when producing University work.	61.25%	18.00%	20.75%
2	Critical Thinking	Q 3: In the majority of my classes, I am often asked to look at problems in new ways.	64.00%	21.50%	14.50%
		Q 4: In the majority of my classes, I am often asked to connect what I have learned to the real world.			
3	Collaboration	Q 5: In the majority of my classes, I am often asked to work with my peers to reach a goal.	70.00%	14.00%	16.00%
		Q 6: In the majority of my classes, I am often asked to work with my peers on projects and/or assignments.			
4	Communication	Q 7: In the majority of my classes, I am often asked to share my thoughts and ideas.	68.50%	14.75%	16.75%
		Q 8: In the majority of my classes, I am often asked to share possible solutions to problems.			

The results showed positive perceptions of teaching of the 4Cs and importance of these skills. It is interesting to note the low percentage on creativity. Although student responses reported creativity to be an important 21st century skill, only 61.25% of students perceived experiencing the practice of creativity in the majority of their classes. Critical thinking follows suit with some of the students agreeing that it is an important 21st century skill, yet only 64.00% agreed with experiencing the teaching and/or practice of it in the majority of their classes. Student perceptions related to the importance of current teaching and learning trends in the classroom is a crucial component in evaluating what is relevant for meeting the needs

of a global economy and a 21st century world (Hillman, 2015). The findings of this study regarding student perceptions of the importance and practice of the 4Cs are particularly pertinent as educational leaders continue to develop theories on effective University instruction and create professional development for teachers in the future.

Recommendations

The purpose of the study was to learn more about student perceptions of teaching and learning based on the P21 Learning and Innovation Skills: communication, collaboration, critical thinking, and creativity. While the focus on 21st century learning brings with its unbounded ways of teaching and learning, it is not clear whether students perceive 21st century skills, especially the 4Cs skill set, as important and as being practiced in their classrooms. Along with the shift in teacher/student roles and technology-infused lessons, the use of the 4Cs is necessary for student performance to match student potential (Blair, 2012). Student achievement will ultimately reveal the success or failure of current teaching methods; however, it seems prudent to assess the student perceptions of progress made thus far. Educational leaders must seek to check with the students if they see value in the prescribed methods for learning in the 21st century classroom (Martens, Bastiaens, & Kirschner, 2007). The study's findings provide educational leaders with a more extensive understanding of the educational experiences of public high University seniors and their perceptions of learning and teaching using the 4Cs portion of the P21 Learning Framework. The information gleaned from this study is beneficial to educational leaders in moving forward with the development of curriculum related to effective learning and teaching in the 21st century. More specifically, the study revealed which of these 4Cs students think are most important for use beyond high

University and if they are experiencing the practice of these skills in the majority of their classes. The findings also revealed gaps in experiencing the practice of the 4C skills across tier, race, and gender. This exposure is especially meaningful because it highlights that educators need to ensure that all students receive the same level of opportunity and rigor no matter one's race, gender, or in which zip code a student resides.

References

- Blair, N. (2012). Technology integration for the new 21st century learner. *Principal*, 2012(1), 8-13.
- Bryk, A. S., Gomez, L.M., Grunow, A. & LeMahieu, P.G. (2015). *Learning to improve: How America's schools can get better at getting better*. Cambridge: Harvard Education Press.
- Calhoun, C. (2008). 'Cosmopolitanism and the Modern Social Imaginary', *Daedalus*, 137(3), 105-113. [doi://dx.doi.org/10.1162/daed.2008.137.3.105]
- Collins, A and Halverson, R. (2009) *Rethinking education in the age of technology*. New York: Teachers College Press.
- Fowler Floyd J, Jr. (2013). *Survey research methods*, (5th ed.). Center for Survey Research, University of Massachusetts Boston, USA
- Fullan, M.G. (1991). *The New meaning of educational change*. New York: Teachers College Press.
- Hillman, Nicholas W. (2015). "Geography of college opportunity: The case of education deserts." *Working paper*, Madison, WI: Wisconsin Center for the Advancement of Postsecondary Education.

- Martens, R., Bastiaens, T. & Kirschner, P. A. (2007). New learning design in distance education: The impact on student perception and motivation. *Distance Education*, 28(1), 81–93.
- Orcher, L. T. (2005). *Conducting research: Social and behavioral science methods*. Glendale, CA: Pyrczak Publishing.
- Sapsford, R. (1999). *Survey research*. London: Sage Publications.

Authors

Ms. Mary, M.A., Associate Professor, English Department, Mohnyin Degree College, Ministry of Education, Myanmar. Tel: +9592130210
Email: dawmary4@gmail.com

Ms. Jasmine Kong-Yan Tang, Ph.D., Professor, Languages and Literature Department, SUNY Geneseo, USA. Tel: +1 585-245-6349
Email: tangj@geneseo.edu

The Relationship of Digital Post-Purchase Brand Touchpoints on Relationship Quality and Self-Brand Connection in the Context of Repurchase of an Automobile

Surasak Suthongwan¹ / Chanongkorn Kuntonbutr²

¹Ph.D. Candidate, Doctor of Philosophy in Business Administration, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

²Associate Professor, DBA, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Received: November 25, 2020

Revised: December 18, 2020

Accepted: December 22, 2020

Abstract

The purposes of this study is to investigate the effect of types of digital post-purchase brand touchpoints on the relationship quality and the self-brand connection within the repurchase context of the automobile. Survey research with a structured questionnaire was used for data collection. The target population of this research is all current users of the medium segment of a passenger car who are both male and female, age between 18-60 years old, and 100,000 Baht and above of monthly household income. The total number of the target population is approximately 3.6 million users as reported by the Department of Land Transportation. The sample is the current Toyota Camry and Honda Accord users who bought the cars between 2014 and 2018 in Bangkok and its vicinity. Stratified random sampling was used to select a total of 604 samples. Factor analysis was used to classify digital post-purchase brand touchpoints into dimensions. Besides, structural equation modeling (SEM) was used to test the relationship between types of digital post-purchase brand touchpoints and relationship quality, as well as self-brand connection. The rotated solution yielded three interpretable factors which include information-based, interaction-based, and service-based digital post-purchase brand touchpoints. Structural equation modeling (SEM) indicated that the model was

a good fit to the data. The predictors were able to account for 15 per cent of the variance in relationship quality, whereas it accounts for 8.5 per cent of the variance in self-brand connection. Interaction-based and service-based digital post-purchase brand touchpoints have effects on relationship quality and self-brand connection. However, information-based digital post-purchase brand touchpoints did not have a direct effect on relationship quality and self-brand connection.

Keywords: post - purchase buying behavior, digital brand touchpoint, relationship quality, self - brand connection

Introduction

In the quest of the business success, automobile industry in Thailand must shift its focus from customer acquisition to customer retention, since the domestic automobile market has already moved from the growth to maturity stage of the product life cycle. The domestic sales hit the peak with nearly 30 per cent of the average market growth (Thailand Automotive Statistics, 2019) during the 2009-2013 and became the largest in Southeast Asia (Maikaew, 2018) and the 12th largest in the world (Santivimolnat, 2012; Languopin, 2013). The industry had an annual output of near two million vehicles including passenger cars and pickup trucks, more than countries such as Belgium, the United Kingdom, Italy, Czech Republic, and Turkey. However, the market showed to play down with the average growth rate at less than 10 per cent from 2014 to date.

Besides, the business must transform itself into digital, as the digital penetration has been increasing. The number of internet users in Thailand increased by 1.0 million (+2.0 per cent) between 2019 and 2020. As of January 2020, internet penetration in Thailand stood at 75 per cent, while social media penetration in Thailand stood at 75 per cent, and the number of mobile connections in Thailand was equivalent to 134 per cent of the total population (Kemp, 2020). The proliferation of

digital as a new format of brand touchpoints has switched consumers to digital life in which it speeds up the desire for information and connectivity.

Under the circumstances of the hyper-competitive market, marketers must investigate how to harness digital post-purchase brand touchpoints to influence such determinants as relationship quality and self-brand connection that could drive repurchase behavior of automobile. Relationship quality and self-brand connection are those drivers of repurchase behavior. Popjaney (2016) found that relationship quality might lead to the repurchase in the context of automobile purchase, as it guaranteed that consumers who rated with high relationship quality would go to other brands in their next purchase. Furthermore, the self-brand connection drove repurchase intention among shopping goods (Hapsari & Adiwijaya, 2014).

To ensure the marketing effectiveness, marketers have to optimize the usage digital post-purchase brand touchpoints by finding effective type of digital post-purchase brand touchpoints that can promote relationship quality, and self-brand connection to enhance repurchase of automobile. Suthongwan and Kuntonbutr (2020) found that the traditional post-purchase brand touchpoints were significant to the relationship quality and the self-brand connection. This research extended Suthongwan and Kuntonbutr (2020) by investigating the effect of types of digital post-purchase brand touchpoints on the relationship quality and the self-brand connection within the repurchase context of the automobile.

Research Objectives

The objectives of the research were as follows:

1. To determine the effect of types of digital post-purchase brand touchpoints on the relationship quality in the repurchase of the automobile.
2. To determine the effect of types of digital post-purchase brand touchpoints on the self-brand connection in the repurchase of the automobile.

Literature Review

1. Brand touchpoints and their classifications

Past related research on brand touchpoints were categorized into four categories: customer purchase experience-based brand touchpoint; ownership-based brand touchpoint; task-based brand touchpoint; platform-based brand touchpoint. First, Dunn and Davis (2004) classified brand touchpoints according to the stage of customer purchase ranging from pre-purchase, during-experience, and post-experience brand touchpoints. Second, Mårtenson (2008) categorized brand touchpoints into controllable, and uncontrollable. The controllable brand touchpoint comprised all brand touchpoints that a company was able to completely control in its implementation, and the uncontrollable brand touchpoint comprised all brand touchpoints that could not be controlled at all. Third, Hallikainen et al.(2018) identified digital brand touchpoint into such categories as functional brand touchpoint, social brand touchpoint, and community brand touchpoints. Besides, Cook (2014) asserted that customers now became connected customers where they had interaction with multiple touchpoints throughout their shopping journey, as the results, the platform-based brand touchpoints were also categorized into online and offline brand touchpoints.

2. Digital post-purchase brand touchpoints and relationship quality

Trust, satisfaction and commitment had also been referred to as the building blocks of relationship quality (Crosby et al., 1990; Kempeners, 1995). Chaudhuri and Holbrook (2001) discovered the relationship among brand trust, brand affect, and brand performance outcomes which included market share and relative price. Sahin, et al. (2012) tested the effects of brand experience and service quality through various brand touchpoints on repurchase intention with the role of relationship quality. It was found that brand experience, brand satisfaction, and brand trust were shown to have a positive effect on repurchase intention.

Baxendale et al. (2015) examined the impact of six brand touchpoints on brand consideration which included brand advertising, retailer advertising, in-store

communications, peer-to-peer conversation, traditional earned media, and peer observation. It was found that all of those brand touchpoints had a significant effect on brand consideration on a different degree. Marco and Cristina (2017) examined the relative importance of twenty-four touchpoints in contributing to customer loyalty to mobile service operators. It was found that the reach of brand touchpoint was related to customer loyalty as far as eight brand touchpoints were concerned. These included a corporate website, physical store, word of mouth, emailing, loyalty program, and mobile app. However, the reach of brand touchpoint was negatively related to customer loyalty. These were online advertising and telemarketing. As far as the nine brand touchpoints were concerned, the positivity of brand touchpoint had effects on customer loyalty. These included customer service, mobile messaging, corporate website, TV and cinema advertising, physical store, mobile app, word of mouth, staff and special event.

Besides, Dunn and Davis (2004) stated that spending money on the brand touchpoints created relationship quality and brand loyalty, which made the brand much stronger. Edwards (2009) stated that brand trust mediated the relationship between brand touchpoint and sales and profit. To be specific, brand consistency throughout the brand touchpoints provided by a company could create trust in the brand, which might lead to increased sales and profit, and vice versa. It was found that the related past literature confirmed that brand touchpoints had an impact on relationship quality; however, the mentioned effects were the results of a mixture between digital and non-digital brand touchpoints. Also, it was the mixed effects of pre-purchase, during-purchase, and post-purchase experience. As this study aims at exploring the pure effect of digital post-purchase brand touchpoints on relationship quality, hence, the research hypothesis was proposed as

H₁: *There is a positive correlation between the types of digital post-purchase brand touchpoints and relationship quality.*

3. Digital post-purchase brand touchpoints and self-brand connection

Self-brand connection connoted that the extent to which consumers identified with and instrumentally used a set of brand associations to construct self-identity, not emotional attachment or affection. Escalas and Bettman (2003) proposed that brand associations that were connected with self in which it gives meaning to consumers. The researchers conceptualized the consumer and brand linkage at the aggregate level of self-brand connections as the brand image became a key consequence of the constellation of the gestalt associations.

Loureiro et al. (2012) integrated the scattered brand attachment, commitment, and brand trust into a brand love model for a test of non-hedonic products. The researchers surveyed 374 samples who were owners of Toyota, Ford, Renault in Portugal. It was found that a self-expressive brand and brand attachment had an impact on brand love. The brand love was shown to have a direct effect to brand loyalty, and indirect effect to brand loyalty through commitment and brand trust. Hazel and Vincent-Wayne (2013) examined the influence of need for achievement and brand consciousness on the self-brand connection. It showed the significant paths between achievement striving and brand consciousness and between brand consciousness and self-brand connection. Lin et al. (2017) investigated consumers' perception of a brand's green benefits which composed of utilitarian environmental and warm glow, and green transparency on their green perceived value. The self-brand connection was used as a mediating effect between green perceived value and brand loyalty. The findings showed that self-brand connection had an impact on brand loyalty. Past related research found that self-brand connection could drive relationship quality and vice versa. But most of the drivers of self-brand connection were such psycho-social attributes as need for achievement, brand conscious, brand love, and others. However, Van Der Westhuizen (2018) proposed that the self-brand connection is associated with brand loyalty through the brand experience. Brand experience through various brand touchpoints should verify the self-brand connection by acting as a mechanism through which a self-brand

connection is associated with brand loyalty. In short, it concluded that an accumulation of brand experience can lead to a formation of self-brand connection, hence this research would like to study the direct effects of post-purchase brand experience through digital brand touchpoints on the association of perceived self-concept of consumers and brand within the repurchase context of automobile. Hence, the research hypothesis is proposed as

H₂: *There is a positive correlation between the types of digital post-purchase brand touchpoints and self-brand connection.*

Based on the aforementioned hypotheses, research framework is exhibited in Figure 1 below.

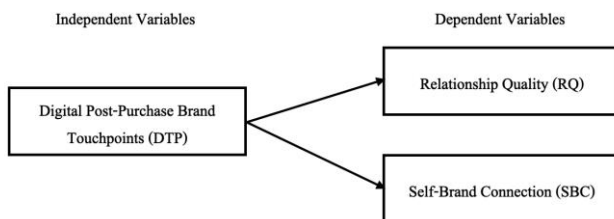

Figure 1: Research Framework

Methodology

1. Research design

This study was designed to investigate the existing facts in the market without creating any research intervention. Survey research with a structured questionnaire was used for data collection.

2. Population and sample

The target population of this research was all current users of the medium segment of a passenger car (including Toyota Camry, Honda Accord, Nissan Teana) in Thailand. The sample of this study was both male and female, age between 18-60 years old, living in Bangkok and its vicinities who bought Toyota Camry or Honda Accord branded cars between 2014 and 2018. All of them were the main buying decision-maker of the automobile at the purchase. Since the population was known, the stratified random sampling was chosen as the sampling method for this study. The sample consisted of 604 current passenger car users of the medium segment in Thailand.

3. Sample Size Determination

Sample size determination used by most research conducting for SEM were often considered in light of the number of observed variables. For normally distributed data, Bentler and Chou (1987) suggest a ratio as low as 5 cases per variable would be sufficient when latent variables have multiple indicators. A widely accepted rule of thumb is 10 cases/observations per indicator variable in setting a lower bound of adequate sample size (Nunnally, 1967). There were six latent variables with 93 observed variables. Then, the acceptable range of sample size must be between 465 and 930. Since the model size was moderate, this study collected data from a total of 650. However, at the later stage of source accuracy assessment, 46 sets of questionnaire were dropped, whereas 604 sets of questionnaire were further used for data processing. However, a total sample size of 604 could meet the aforementioned requirement of sample size determination.

4. Research instrument

The survey instrument consisted of such five sections as (1) qualification screening, (2) digital post-purchase brand touchpoints, (3) relationship quality, (4) self-brand connection, and (5) the profile of the respondent. The reliability of the

questionnaire was determined to ensure that the responses collected through the instrument were reliable and consistent. According to the pre-test, the Cronbach's Alpha for digital post-purchase brand touchpoints was 0.964, relationship quality was 0.961, and the self-brand connection was 0.970, so the questionnaire was highly reliable.

Such key measures as digital post-purchase brand touchpoints (DTP), relationship quality (RQ), and self-brand connection (SBC) were derived from past related literature with high-reliability scores. First, we measured digital post-purchase brand touchpoint by adapting the measurement scale of the frequency of brand touchpoint from McFarland and Buehler (1998) and Baxendale et al. (2015) respectively. Some of them were "how often did you encounter website, social media, online user review and others of Toyota Camry/Honda Accord?" and others. The five-point scale response ranging from most frequent and the least frequent was used. Second, the measurement of relationship quality was developed by adopting Kim et al. (2012). Some of these items were "the product quality of the Toyota Camry/Honda Accord is exactly what I want," "I don't regret choosing Toyota Camry/Honda Accord" and others. The five-point scale response ranging from most to least was used. Last, the measurement of self-brand connection was adopted from Escalas (2004). Some of them were "Toyota Camry/Honda Accord could reflect who I am," "I could identify with Toyota Camry/Honda Accord" and others. The five-point scale response ranging from most to least was used.

5. Data Collection Procedure

The data collection was administered in such three phases as pretest, questionnaire distribution, and followed by source accuracy. First, we conducted the pre-test to find the reliability of questionnaires by examining Cronbach Alpha. Thirty staffs from three divisions (Compliance Division, Internal Audit Division, and Credit Management) and six staffs from CEO office were administered the questionnaire for

the pre-test. In total, 30 participants were selected for the pre-test. Second, after the validity and reliability of questionnaires had been completely controlled and checked thoroughly, we administered the questionnaires to 650 respondents. Last, once the completed questionnaire was sent back, data source accuracy was also traced. At the total, 46 sets of questionnaire were terminated due to the missing data in some items. Six hundred and four sets of questionnaire were further used for data processing.

6. Data Analysis

Data collected was administered in two stages. First, to classify specific digital post-purchase brand touchpoints into dimensions of digital post-purchase brand touchpoints, such data-reduction technique as factor analysis was used to classify digital post-purchase brand touchpoints into factors. It was an appropriate method because it was used to identify factors that statistically explain the variation and covariation among measures. The number of factors is smaller than the number of measures, and the factors succinctly represent a set of measures. Second, structural equation modeling (SEM) was used to test the relationship between types of digital post-purchase brand touchpoints and relationship quality, as well as self-brand connection, as proposed in the hypotheses. Structural equation modeling was selected for use in the current study, as the researchers are allowed to specify and test both the measurement model between latent and observed variables and the path (structural) model of the latent variables (Raykov & Marcoulides, 2006). The authors constructed an analysis of the proposed model using AMOS 24 (IBM, Armonk, NY). Prior to beginning the structural equation modeling analysis, bivariate correlations were calculated across each of the scaled measures. Also, Cronbach's alpha for each scale was computed to assess internal consistency and reliability within the current sample.

Results

In this section, there were five sections: profile of the respondent; a classification of digital post-purchase brand touchpoints; model fit for structural model; the effect of digital post-purchase brand touchpoints on relationship quality; the effect of digital post-purchase brand touchpoints on self-brand connection.

1. Profile of the respondent

Over half the respondents (55%) self-identified as male, and the rest (45%) was female. The age range of the respondents was between below 26 years old and 60 years old and above. The majority of the respondents (40%) was between 31-40 years old, followed by 21% of the respondents between 41-50 years old. The largest proportion of respondents (74%) self-identified as company employee and business owner, whereas most of them (43%) self-reported their monthly personal income was between less than 30,000 THB and 49,999 THB.

2. A classification of digital post-purchase brand touchpoints

The 15 items from the digital post-purchase brand touchpoints were analyzed using unweighted least squares factor analysis. Three criteria were used to determine the number of factors to rotate: the a priori hypothesis that the measure was unidimensional, the scree test, and the interpretability of the factor solution. The scree plot indicated that the initial hypothesis of unidimensionality was incorrect. Consequently, three factors were related using a Varimax rotation procedure. The rotated solution, as shown in Table 1 below, yielded three interpretable factors, information-based digital post-purchase brand touchpoints (InfoDTP), interaction-based digital post-purchase brand touchpoints (InterDTP), and service-based digital post-purchase brand touchpoints (SerDTP). The information-based digital post-purchase brand touchpoints (InfoDTP) accounted for 6.5 per cent of the item

variance, interaction-based digital post-purchase brand touchpoints (InterDTP) accounted for 63.0 per cent of the item variance, and service-based digital post-purchase brand touchpoints (SerDTP) accounted for 9.0 per cent of the item variance.

Table 1

Correlations between DTP Items and the DTP Factors

	Factors		
	Information-Based	Interaction-Based	Service-Based
	Digital Post-Purchase	Digital Post-Purchase	Digital Post-Purchase
	Brand Touchpoints	Brand Touchpoints	Brand Touchpoints
	(InfoDTP)	(InterDTP)	(SerDTP)
Website	.65	.21	.42
Social Media	.80	.13	.27
Online User Review	.86	.26	.20
Online Guru Review	.82	.29	.22
Brand Online Community	.53	.63	.29
Car Club Online Community	.52	.65	.25
Email	.23	.84	.30
SMS	.16	.84	.33
Social Chat	.30	.75	.40
Installed Car Telematic	.16	.67	.45
Electronic Installment Payment	.22	.37	.75
E-car Insurance Reissuing Service	.25	.27	.84
Mobile App for Customer Privilege	.32	.33	.78
E-Showroom for Car Selling	.33	.39	.75
Online Trade-in Service	.33	.37	.74

Based on the three factors of digital post-purchase brand touchpoints, as shown in Table 1 above, each hypothesis was broken into three sub-hypotheses according to types of digital post-purchase brand touchpoints which include information-based, interaction-based, and service based digital post-purchase brand touchpoints.

3. Model fit for structural model

To assess model fit for the structural model, the authors utilized standards recommended by Hu and Bentler (1999; i.e., CFI of .80 or greater, AGFI of .80 or greater, and RMSEA of .08 or less). The results of the structural model analysis indicate the model provided good fit to the data ($\chi^2 = 1720.42$, $df = 219$, $p < .000$; CFI = .89; GFI = .82; AGFI = .86; RMSEA = .08).

4. The effect of digital post-purchase brand touchpoints (DTP) on the relationship quality (RQ)

Direct effects of the dimensions of digital post-purchase brand touchpoints on the relationship quality, were tested with sub-hypotheses 1a-1c. Sub-hypothesis 1a predicted the direct relationship between InfoDTP and RQ. The structural model found InfoDTP does not have direct effects on RQ. Sub-hypothesis 1a was not supported. Sub-hypothesis 1b predicted the direct relationship between InterDTP and RQ. The structural model found a significant, positive relationship between InterDTP and RQ ($B = 0.18$, $p < .001$), confirming Hypothesis 1b. Sub-hypothesis 1c predicted the direct relationship between SerDTP and RQ. The structural model found a significant, positive relationship between SerDTP and RQ ($B = 0.34$, $p < .001$), confirming Hypothesis 1c.

5. The effect of digital post-purchase brand touchpoints (DTP) on the self-brand connection (SBC)

Direct effects of the types of digital post-purchase brand touchpoints on the self-brand connection (SBC), were tested with sub-hypotheses 2a-2c. Sub-hypothesis 1a predicted the direct relationship between InfoDTP and RQ. The structural model found InfoDTP does not have direct effects on SBC. Sub-hypothesis 2a was not

supported. Sub-hypothesis 2b predicted the direct relationship between InterDTP and SBC. The structural model found a significant, positive relationship between InterDTP and SBC ($B=0.23, p<.001$), confirming Hypothesis 2b. Sub-hypothesis 2c predicted the direct relationship between SerDTP and SBC. The structural model found a significant, positive relationship between SerDTP and SBC ($B=0.16, p<.001$), confirming Hypothesis 2c.

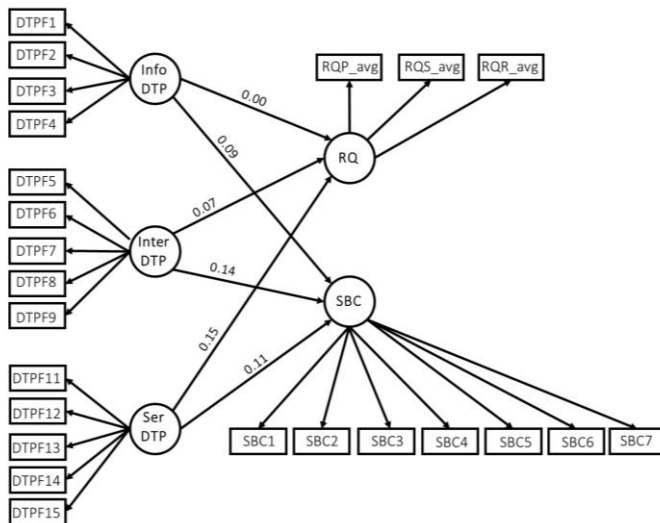

Figure 2: - Structural model with unstandardized direct effects

Note. InfoDTP = Information-based digital post-purchase brand touchpoints;
InterDTP = Interaction-based digital post-purchase brand touchpoints; SerDTP =
Service-based digital post-purchase brand touchpoints; RQ = relationship quality;
SBC = self-brand connection

* $p < .001$

*Table 2**Standardized Path Coefficients Structural Model*

Effect	Path	B weight
Direct effect	InfoDTP → RQ	-.009
Direct effect	InterDTP → RQ	.810*
Direct effect	SerDTP → RQ	.154*
Direct effect	InfoDTP → SBC	.018
Direct effect	InterDTP → SBC	.160*
Direct effect	SerDTP → SBC	.113*

Note. InfoDTP = Information-based digital post-purchase brand touchpoints; InterDTP = Interaction-based digital post-purchase brand touchpoints; SerDTP = Service-based digital post-purchase brand touchpoints; RQ = relationship quality; SBC = self-brand connection

*Significant at the $p < .05$ level.

In conclusion, according to the results from structural equation modeling (SEM), all of the fit indexes indicated that the model was a good fit to the data. The predictor were able to account for 15 per cent of the variance in relationship quality, whereas the predictor were able to account for 8.5 per cent of the variance in self-brand connection. Interaction-based digital post-purchase brand touchpoints and service-based digital post-purchase brand touchpoints have effects on relationship quality and self-brand connection. However, the information-based post-purchase brand touchpoints did not have a direct effect on relationship quality and self-brand connection.

Discussion

Based on the results of this research, it concluded into three points. First, information-based digital post-purchase brand touchpoints does not have direct effects on relationship quality, and self-brand connection within the repurchase context of automobile, because the customers have already been aware and used

product of the brand. As the result, the brand touchpoints that mainly provide one-sided information is not necessary for current customers' repurchase consideration. Second, interaction-based digital post-purchase brand touchpoints had direct effects on relationship quality, and self-brand connection within the repurchase context of automobile, because social interaction usually provide other people's points of views in which it influences consumers' opinion themselves. That is why those interaction-based digital post-purchase brand touchpoints can well enhance perceived relationship quality and self-brand connection. Last, service-based digital post-purchase brand touchpoints had direct effects on relationship quality, and self-brand connection within the repurchase context of automobile, because those service touchpoints (for example, online car trade-in, mobile app for customer privilege and others) can directly accumulate positive brand experiences throughout the product usage. As a consequence, those positive brand experiences directly lead to higher perceived relationship quality and self-brand connection.

Suthongwan and Kuntonbut (2020) asserted that there was a direct effect of traditional post-purchase brand touchpoints on relationship quality and self-brand connection. This research extended Suthongwan and Kuntonbut (2020) by replacing the predictor from traditional to digital post-purchase touchpoints; however, such independent variables as relationship quality and self-brand connection were kept. As stated earlier, past research (Sahin, et al., 2012; Baxendale et al., 2015; Dunn & Davis, 2004; Edwards, 2009) indicated that brand touchpoints had an impact on relationship quality; however, the results were extracted from the mixed effects of digital and non-digital brand touchpoints. The findings of this research confirmed that digital post-purchase brand touchpoints had an effect on relationship quality. As the authors would like to explore the power of specific types of digital post-purchase brand touchpoints on relationship quality. It was found that the information-based digital post-purchase brand touchpoints which included website, social media, online user review, and online guru review does not have any relationship with relationship quality. Rather, interaction-based digital post-purchase brand touchpoints (including

brand online community, car club online community, email, SMS, social chat, and installed car telematic) and service-based digital post-purchase brand touchpoints (including electronic installment payment, electronic car insurance reissuing service, mobile app for customer privilege, and online trade-in service) had direct effect on relationship.

Furthermore, as Van Der Westhuizen (2018) asserted that the self-brand connection was associated the brand experience through various brand touchpoints. The findings of this research was consistent with Van Der Westhuizen (2018); however, this research provided additional perspectives to explain that phenomenon. By factor analyzing the digital post-purchase brand touchpoints into major dimensions, and related it with self-brand connection, it was found that information-based digital post-purchase brand touchpoints did not have effect on self-brand connection. Rather, interaction-based and service-based digital post-purchase brand touchpoints had direct effects on self-brand connection. The findings was congruent with past research (Escalas & Bettman, 2003; Loureiro et al., 2012; Hazel & Vincent-Wayne, 2013; Lin et al., 2017) in which they found that psycho-social factors were highly attributed to the formation of self-brand connection.

Recommendations

The findings of this research provides several insights for marketing practitioners. First, the digital brand touchpoints have impact on relationship quality and self-brand connection in which it will lead to repurchase tendency. However, not every digital brand touchpoint is equal. An investment in keeping customers in information-based digital post-purchase brand touchpoints is less effective than that of interaction-based and service-based brand touchpoints. Second, as social influence become a key in forming a perception on relationship quality and self-brand connection, influencer marketing in interaction-based channel is powerful in increasing customer retention probability. Last, it is recommended to establish

various services to improve current customer experiences through service-based brand touchpoints, as it is proven that it works well in keeping current customers.

Nevertheless, in real life, the consumers tend to encompass both traditional and digital post-purchase brand touchpoints in their purchase journey. Future research is suggested to investigate differential effects of both types of post-purchase brand touchpoints. In addition, it was found that the relationship quality and self-brand connection are associated with repurchase intention. Future research may further connect relationship quality and self-brand connection with repurchase intention. Moreover, it is interesting to study both direct and indirect effects of those variables.

References

- Baxendale, S., Macdonald, E. & Wilson, H. (2015). The impact of different touchpoints on brand consideration. *Journal of Retailing*. <https://doi.org/91.10.1016/j.jretai.2014.12.008>.
- Bentler, P. & Chou, C. (1987). Practical issues in structural equation modeling. *Sociological Methods & Research*, 16. <https://doi.org/10.1177/0049124187016001004>.
- Chaudhuri, A. & Holbrook, B. M. (2001). The chain of effects from brand trust and brand affect to brand performance: The role of brand loyalty. *Journal of marketing*, 65, 81-93. <https://doi.org/10.1509/jmkg.65.2.81.18255>.
- Cook, G. (2014). Customer experience in the omni-channel world and the challenges and opportunities this presents. *Journal of Direct Data Digital Marketing Practice*, 15, 262–266. <https://doi.org/10.1057/dddmp.2014.16>
- Crosby, L., Evans, K. & Cowles, D. (1990). Relationship quality in services selling: An interpersonal influence perspective. *Journal of Marketing*, 54(July), 68-81.
- Dunn, M. & Davis, S. (2004). Creating the brand-driven business: it's the CEO who must lead the way. *Handbook of Business Strategy*, 241-245.

- Edwards, H. (2009). Who's fighting for your brand?, *Bank Marketing*, 41(1), 38-42.
- Escalas, J. E. (2004). Narrative Processing: Building Consumer Connections to Brands. *Journal of Consumer Psychology*, 14 (1&2), 168-180.
- Escalas, J. E. & Bettman, J. R. (2003). You are what they eat: The influence of reference groups on consumers' connections to brands. *Journal of Consumer Psychology*, 13(3), 339-348.
- Hallikainen, H., Alamäki, A. & Laukkanen, T. (2018). Individual preferences of digital touchpoints: A latent class analysis. *Journal of Retailing and Consumer Services*. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2018.07.014>.
- Hapsari, L. & Adiwijaya, M. (2014). The Relationship between self-congruity, brand relationship quality, and brand loyalty. *Asian Journal of Business Research*, 4. <https://doi.org/10.14707/ajbr.140008>.
- Hazel, H. H. & Vincent-Wayne, M. (2013). *Self-brand connection: The role of achievement and brand conscious in public versus private consumption situations*. Paper presented at 8th Global Brand Conference of the Academy of Marketing's Brand, Identity and Corporate Reputation Special Interest Group, Catholic University Porto, Portugal.
- Kemp, S. (2020). Digital 2020: Thailand - Data Reportal – Global Digital Insights. Retrieved from <https://datareportal.com/reports/digital-2020-thailand>
- Kempners, M. (1995). Relationship quality in business-to-business relationships. *Proceedings of the 11th IMP Conference*, 3, 1629-1639.
- Kim, Yu., Ko, Yong Jae. & James, Jeffrey. (2011). The impact of relationship quality on attitude toward a sponsor. *Journal of Business & Industrial Marketing*, 26, 566 - 576.
- Languelin, O. (2013). Thailand poised to surpass car production target. *Thailand Business News*. Archived from the original on 15 January 2013. Retrieved on 20 January 2013.

- Lin, J., Lobo, A. & Leckie, C. (2017). The role of benefits and transparency in shaping consumers' green perceived value, self-brand connection and brand loyalty. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 35. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2016.12.011>.
- Loureiro, S., Kaufmann, H. & Vrontis, D. (2012). Brand emotional connection and loyalty. *Journal of Brand Management*, 20. <https://doi.org/10.1057/bm.2012.3>.
- Maikaew, P. (2018). FTI upbeat on local car sales in 2018. Retrieved on 13February 2019 from http://www.thaiauto.or.th/2012/news/news-detail.asp?news_id=4031
- Marco, I. & Cristina, Z. (2017). The interplay between customer experience and customer loyalty: Which touchpoints matter?. *Proceedings of the 20th Excellence in Services International Conference*, University of Verona, 2017. Verona: Italy.
- Mårtensson, R. (2008). *Marknadskommunikation. Kunden. Varumarket. Lonsamheten.*, Test edition HGU, Studentlitteratur, Sweden.
- McFarland, C. & Buehler, R. (1998). The impact of negative affect on autobiographical memory: The role of self-focused attention to moods. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(6), 1424–1440. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.6.1424>.
- Nunnally, Jum C. (1967). *Psychometric Theory*, 1st ed., New York: McGraw-Hill.
- Popjaney, I. (2016). Managing customer loyalty in the automotive industry using six sigma and “the Toyota way” methodology. *MEST Journal*, 4, 99-110. <https://doi.org/10.12709/mest.04.04.01.10>. 3.2 Research Design.
- Raykov, T. & Marcoulides, G. A. (2006). *A first course in structural equation modeling* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

- Şahin, A., Zehir, C. & Kitapci, H. (2012). The effects of brand experience and service quality on repurchase intention: The role of brand relationship quality. *African Journal of Business Management*, 6.
<https://doi.org/10.5897/AJBM11.2164>.
- Suthongwan, S. & Kuntonbutr, C. (2020). The influence of traditional post-purchase brand touchpoints on relationship quality and self-brand connection: A case study of automobile repurchase in Thailand. In *the 15th International Sripatum University Conference (SPUCON2020) on Research and Innovations to Sustainable Development*.
- Thailand Automotive Statistics. (2019). *Thailand automotive industry overview* [market analysis]. (2018, January 24). Retrieved on 13 February 2019 from <https://aseanup.com/thailand-automotive-industry-overview/>
- Van Der Westhuizen, L. M. (2018). “Brand loyalty: exploring self-brand connection and brand experience”. *Journal of Product & Brand Management*, 27(2), 172-184. <https://doi.org/10.1108/JPBM-07-2016-1281>.

Author

Surasak Suthongwan

Doctor of Philosophy in Business Administration Program,

Faculty of Business Administration,

Rajamangala University of Technology

39 Moo 1 Rangsit-Nakornnayok Road, Khlong Hok, Khlong Luang

District, Pathum Thani 12110 E-mail: surasak_s@mail.rmutt.ac.th

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการและ บทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยศาสตร์ (มสศ.)

1. ส่งบทความวิจัยฉบับเต็มในรูปแบบของ Word File จำนวน 1 ชุด เป็น
แฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โปรแกรม Microsoft Office Word 2010 เป็นต้นไป ที่
เว็บไซต์ <http://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>

2. เป็นบทความด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับภาษา
ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญาและศาสนา ชาติพันธุ์ บรรณารักษ์และสารสนเทศ
ศาสตร์ ดนตรีและนาฏศิลป์ ศิลปกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม การท่องเที่ยว
ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มานุษยวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์
เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา การศึกษา และเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้

3. ความยาวของบทความโดยนับรวมรูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิง และ
ประวัติผู้เขียน จำนวน 15-20 หน้ากระดาษ A5

4. แบบอักษร (Font) บทความ

4.1 ให้พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ขนาด 14 และพิมพ์เนื้อหา
ในลักษณะคอลัมน์เดียว (One column) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็นแบบระยะ
พิมพ์เดี่ยว (Single space) ระยะขอบบน-ล่าง 2 เซนติเมตร และระยะขอบซ้าย-ขวา 1.8
เซนติเมตร

4.2 ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวหนา
โดยใช้ขนาดอักษร 16 กึ่งกลางหน้ากระดาษ กรณีเป็นภาษาอังกฤษ ให้ใช้อักษรตัวแรก
เป็นตัวใหญ่สำหรับคำหลักต่างๆ

4.3 ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (และอาจารย์ที่ปรึกษา) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และให้ใช้หมายเลขกำกับชื่อผู้เขียนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเฉพาะที่เป็น ภาษาไทยเท่านั้น พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 14 กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.4 ชื่อสาขาวิชา คณะ และสถาบันการศึกษาต้นสังกัด ให้พิมพ์ที่บรรทัดล่าง ต่อจากชื่อผู้วิจัย ชิดขอบซ้าย พิมพ์อักษรเป็นตัวบางขนาด 12 ใช้เขียนทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ แต่ให้ใช้หมายเลขกำกับเฉพาะที่ภาษาไทยเท่านั้น

5. เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็นบทความ ภาษาอังกฤษต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและลงนามรับรองจากผู้เชี่ยวชาญด้าน ภาษาอังกฤษก่อนส่งให้บรรณาธิการ

6. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อนหรืออยู่ระหว่าง การพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

7. บทความต้องมีสาระสังเขป (บทคัดย่อ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ เกิน 1 หน้ากระดาษ A5 หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

8. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์ การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร อย่าง เคร่งครัด

9. บทความที่ส่งมาตีพิมพ์จะได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่ เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน ถ้าผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ใน 2 ท่านไม่เห็นควรให้ตีพิมพ์ ก็จะส่ง บทความนั้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 พิจารณา ทั้งนี้ บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ ในมนุษยสังคมสาร ต้องผ่านการพิจารณาเห็นควรให้ตีพิมพ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน

10. ผลการพิจารณาให้ตีพิมพ์บทความในมนุษยสังคมสาร ให้ถือมติของกองบรรณาธิการเป็นที่สุด

11. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ผู้เขียน

12. ผู้เขียน/คณะผู้เขียน (ผู้วิจัย/คณะผู้วิจัย) ต้องเขียนข้อมูลส่วนตัวโดยย่อเป็นภาษาอังกฤษไว้ในส่วนท้ายสุดของบทความต่อจากเอกสารอ้างอิง โดยให้ระบุค่านามหน้าชื่อ (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์/รองศาสตราจารย์/ศาสตราจารย์) (ถ้ามี) คุณวุฒิปริญญาเอก (ดร.) (ถ้ามี) พร้อมใส่ข้อมูลที่อยู่อีเมลให้ครบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งรหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร และอีเมลด้วย ในกรณีที่ เป็นนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอก ให้เขียนเฉพาะข้อมูลนักศึกษาเท่านั้น โดยไม่ต้องใส่ข้อมูลของอาจารย์ที่ปรึกษา

ตัวอย่างเช่น

Author

Assistant Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom

English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram

Province 31000

Fax: 044-6128585 Tel: 081-8204402 E-mail: akkarapon2512@gmail.com

ส่วนประกอบของบทความ

บทความวิชาการ

ในการเขียนบทความวิชาการ ควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม บทความวิชาการควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่อง (Title) ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. บทคัดย่อ (Abstract) สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

3. คำสำคัญ (Keyword) ระบุคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้ บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

4. บทนำ (Introduction) นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

5. เนื้อหา (Body of text) ระบุเนื้อหาหลักของบทความ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นย่อยๆ และมีการจัดเรียงลำดับหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

6. เอกสารอ้างอิง (References) อ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา (In-text citation)

โดยใช้ระบบนาม-ปี (Author-Year) ตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 (6th edition) และเอกสารอ้างอิงทุกรายการที่ปรากฏในบทความต้องมีรายชื่อปรากฏอยู่ในรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ด้วย

บทความวิจัย

ให้นำเสนอผลการวิจัยที่ค้นพบอย่างเป็นระบบ โดยบทความวิจัยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปสาระสำคัญของงานวิจัยซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวแต่ละภาษาไม่เกิน 1 หน้า หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

3. **คำสำคัญ (Keywords)** ระบุคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและ

ภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

4. บทนำ (Introduction) ระบุถึงความสำคัญของปัญหาที่ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและประโยชน์โดยรวมที่จะเกิดขึ้นจากผลวิจัย

5. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective) ระบุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้ชัดเจนและสะท้อนถึงภาพรวมทั้งหมดของงานวิจัย

6. วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) ระบุวิธีวิจัยที่ครอบคลุมถึงประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7. ผลการวิจัย (Results) ระบุผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

8. อภิปรายผล (Discussion) นำเสนอผลการวิจัยโดยอ้างอิงถึงทฤษฎีต่างๆ เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ค้นพบหรือเห็นแย้งที่สมเหตุสมผล

9. ข้อเสนอแนะ (Recommendations) เสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์และเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

10. การอ้างอิง (References) ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 (6th edition)

* การเขียนเอกสารอ้างอิง *

1. การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหา (In-text citation) ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น สำหรับผู้เขียนทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลแล้วตามด้วยปี ค.ศ. ที่เผยแพร่เอกสาร และ/หรือเลขหน้า เช่น Nuemaihom (2014) หรือ (Nuemaihom, 2014: 23)

2. การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้เขียน โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้อ้างนามสกุลก่อนแล้วตามด้วยอักษรย่อของชื่อแรก

3. ในกรณีอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษ และให้วงเล็บคำว่า [in Thai] ไว้ส่วนท้ายของเอกสารอ้างอิงนั้น ให้เขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษคือให้อ้างนามสกุลก่อนแล้วตามด้วยอักษรย่อของชื่อแรก และให้เขียนรวมไปกับรายการอ้างอิงที่เป็นภาษาอังกฤษเลย

ตัวอย่างเช่น

References

- Nuemailhom, A. (2010). *Speaking English in all situations* (2nd ed.). Bangkok: Digital Media Learning and Production Center. [in Thai]
- Sato, K. (2003). *Improving our students speaking skills: Using selective error correction and group work to reduce anxiety and encourage real communication*. Japan: Akita Prefectural.
- Yothimas, D. (2015). *A study and development of innovation on tourism English communication for tourism personnel at Phnom Rung Sanctuary in Chaloepraphakiat district, Buriram province* (Research report). Buriram: Buriram Rajabhat University. [in Thai]

(สามารถดูหลักเกณฑ์และรูปแบบการอ้างอิงเอกสารเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์

<http://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>)

ให้ใช้ระบบการเขียนเอกสารอ้างอิงนี้ตั้งแต่ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2562 เป็นต้นไป

Manuscript Preparation Guidelines for the Submission of Academic and Research Articles in Journal of Humanities and Social Sciences (JHUSOC)

1. The full article should be submitted in the Word File as an electronic file using Microsoft Office Word 2010 onwards via the website: <http://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>.

2. The article must be relevant to Humanities and Social Sciences of the following areas: Language, Linguistics and Literature, Philosophy and Religion, Ethnicity, Folklore, Library and Information Science, Music and Performance Arts, Fine and Applied Arts, Tradition and Culture, Tourism, History, Archaeology, Anthropology, Law, Politics, Public Administration, Economics, Sociology, Psychology, Education, and Technology and Learning Innovation.

3. The article must be typed on A5 paper to include figures, tables, references, and author's brief personal data. Moreover, it should be between 15-20 pages in length.

4. Font

4.1 Angsana New with font size 14 is required. The article must be typed in one column and single spacing. The top-bottom margins of 2 cm. and the left-right margins of 1.8 cm. are used.

4.2 Both Thai and English article titles should be in bold face, font size 16 with initial caps of the content words, and be centered.

4.3 The author's name (and the advisor's name) must be written in both Thai and English. It must also be typed in bold using font size 14 and centered on the page. For the Thai article, the author's name is numbered in order.

4.4 Department(s)/program(s), faculty(s) and affiliation(s) must be written in both Thai and English, and set flush on the left using font size 12 below the author's name. For the Thai article, their Thai information is numbered in order.

5. Either Thai or English article can be submitted. In the case of an English article, it must be verified and signed by an English language expert before being sent to the editor.

6. The article submitted for publication in JHUSOC has not already been published elsewhere or is not under consideration by peer reviewers for publication in other journals.

7. The article must contain both Thai and English abstracts with no more than 1 page of A5, or between 150-200 words. Only English abstract is required for the article written in English or other languages.

8. The author must strictly comply with the reference system and the criteria for the publication of academic or research articles set by the journal.

9. The article will be reviewed by at least two peer reviewers in the relevant fields. If one of them does not agree to get it published, the article will be sent to the third peer reviewer for his/her consideration. It is noted that the article published in the journal must be approved by at least two peer reviewers.

10. The editorial board is responsible for the final decision regarding acceptance or rejection of the article published in the journal.

11. The author will be officially informed if his/her article is not accepted. However, the manuscript will not be sent back to him/her.

12. The author/authors (researcher/researchers) must write the personal information in English in the last part of the article below the references, providing a title (Mr. / Mrs. / Miss), an academic position i.e. Assistant Professor / Associate Professor / Professor (if any), and a doctoral degree i.e. Dr. (If any). A full address, including a postal code, a fax number, and an email address, should also be provided. It is noted if the author is a master's or doctoral student, his/her personal information must be presented while his/her advisors' individual information is not required.

For examples:

Author

Assistant Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom

English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram

Province 31000

Fax: 044-6128585 Tel: 081-8204402 E-mail: akkarapon2512@gmail.com

* Components of Academic Articles *

To write an academic article, clear points should be identified and appropriate sequences of the content should be considered. The article should consist of the following parts:

1. Title: The title should possess the short, concise and meaningful words. It should be written in a word level, not a sentence level. The title with 8-15 words must be written in both Thai and English. Moreover, the Thai title is typed first, followed by the English one on the next line. However, only English title is required for the article written in English or other foreign languages.

2. Abstract: The article contents are clearly summarized. Both Thai and English abstracts are required. A one-page Thai abstract with 150-200 words is written first, followed by the English one with the same number of words. It is noted that only English abstract is required for the article written in English or other foreign languages.

3. Keyword: The keywords appropriate for retrieving information from the database are identified. Both Thai and English 3-5 keywords are required and must be placed below the abstract. It is noted that only English keywords are required for the article written in English or other foreign languages.

4. Introduction: The article background is presented. The article scope is also specified.

5. Body of Text: The main contents and sub-topics of the article are identified. Moreover, the topics are sorted by the contents.

6. References: In-text citation is based on the author-year system of the APA (American Psychological Association) style (6th edition). It is noted that all entries in the text should be listed in the references.

*** Components of Research Articles ***

The research results should be presented systematically. The research article should be composed of the following parts:

1. Title: The title should possess the short, concise and meaningful words. It should be written in a word level, not a sentence level. The title with 8-15 words must be written in both Thai and English. Moreover, the Thai title is typed first, followed by the English one on the next line. However, only English title is required for the article written in English or other foreign languages.

2. Abstract: The important research components, including objectives, population, sample group, instruments, statistics for data analysis, and research results. Both Thai and English abstracts must be written. The length of each language is not more than 1 page or between 150-200 words. It is noted that only English abstract is required for the article written in English or other foreign languages.

3. Keyword: The keywords appropriate for retrieving information from the database are identified. Both Thai and English 3-5 keywords are required and must be placed below the abstract. It is noted that only English abstract is required for the article written in English or other foreign languages.

4. Introduction: The significance of research problems are identified. The relevant literature is reviewed. In addition, the overall benefits obtained from the research results are also presented.

5. Objective: The research objectives are clearly identified to reflect the overall picture of the research.

6. Methodology: The research methods, including population, samples, instruments, steps of data collection, and statistics for data analysis, are clearly indicated.

7. Results: The research results obtained from analyzing the data are clearly interpreted according to the research objectives.

8. Discussion: The research results are discussed with theoretical support so as to check whether the current research results are in line with or against the previous studies.

9. Recommendations: Utilization of the research results, and guidelines for the next research should be recommended.

10. References: The references must be based on APA (American Psychological Association) style (6th edition).

* Writing References *

1. Both Thai and foreign authors' names in the in-text citation must be written in English only. Moreover, their last names should be written first, followed by the year of publication, and/or page numbers, for example, Nuemaihom (2014) or (Nuemaihom, 2014: 23).

2. References are listed fully in alphabetical order according to the last name of the author and not numbered. Moreover, the last name is written first, followed by the initial letter of his/her first name.

3. For referring the Thai documents, the documents must be translated into English, and the additional word "in Thai" must be put in the brackets [] i.e. [in Thai]. It is noted that the same format for referring both Thai and English documents is required.

For example:

References

- Nuemaihom, A. (2010). *Speaking English in all situations* (2nd ed.). Bangkok: Digital Media Learning and Production Center. [in Thai]
- Sato, K. (2003). *Improving our students speaking skills: Using selective error correction and group work to reduce anxiety and encourage real communication*. Japan: Akita Prefectural.
- Yothimas, D. (2015). *A study and development of innovation on tourism English communication for tourism personnel at Phnom Rung Sanctuary in Chaloeprakhiat district, Buriram province* (Research report). Buriram: Buriram Rajabhat University. [in Thai]

(For further information about the guidelines on writing references, please visit the
website: <http://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>)

This reference style will come into effect from
Vol. 17 No.1 (January-April) 2019 onwards.

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร (มสส.)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการมนุษยสังคมสาร

เรื่อง ตีพิมพ์บทความลงในมนุษยสังคมสาร

1. ชื่อผู้ส่งบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

2. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

.....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

.....

.....

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เลขที่ 439 ถนนจิระ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

อีเมล: jhusoc@bru.ac.th เว็บไซต์: <http://jhusoc.bru.ac.th>

3. ประเภทของบทความ

☐ บทความวิจัย (Research article)☐ บทความวิชาการ (Academic article)

4. เนื้อหาของบทความเกี่ยวกับ

☐ ด้านมนุษยศาสตร์ ☐ ด้านสังคมศาสตร์

5. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด

.....

6. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้า

มี).....

7. สถานภาพผู้ส่งบทความ

7.1 ☐ อาจารย์ ☐ อื่นๆ ระบุ.....

คณะ.....

สถาบัน.....

ชื่อผู้วิจัยรวม (ถ้ามี) กรณีผู้ส่งบทความไม่เป็นนักศึกษา

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย)	ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ)	หน่วยงาน	โทรศัพท์

7.2 ☐ นิสิต/นักศึกษา☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

หลักสูตร.....

สาขา.....

คณะ.....

สถาบัน.....

โปรดระบุชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่ทำงานปัจจุบัน.....

2. ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่ทำงานปัจจุบัน.....

8. สถานที่ทำงาน

.....

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

9. กองบรรณาธิการสามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ที่

☐ สถานที่ทำงาน ☐ ที่อยู่ดังต่อไปนี้

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

10. กรณีที่ไม่สามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ กองบรรณาธิการสามารถติดต่อ
 บุคคลดังต่อไปนี้

ชื่อ – สกุล

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

มีความเกี่ยวข้องเป็น.....

11. สิ่งที่แนบมาด้วย

☐ ไฟล์บทความวิจัย ☐ บทความทางวิชาการ

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

12. องค์ประกอบของบทความ

ข้าพเจ้าได้จัดทำบทความตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับของ “มนุษยศาสตร์” ครบสมบูรณ์ ดังนี้

☐ บทความวิชาการ	☐ บทความวิจัย
☐ ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
☐ ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
☐ บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ บทคัดย่อและภาษาอังกฤษ
☐ คำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ คำสำคัญและภาษาอังกฤษ
☐ บทนำ	☐ บทนำ
☐ เนื้อหา	☐ วัตถุประสงค์การวิจัย
☐ เอกสารอ้างอิง	☐ วิธีดำเนินการวิจัย
☐ ประวัติผู้วิจัย	☐ ผลการวิจัย
	☐ อภิปรายผล
	☐ ข้อเสนอแนะ
	☐ เอกสารอ้างอิง
	☐ ประวัติผู้วิจัย

13. ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาได้ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาอังกฤษในส่วนของ Abstract และบทความความภาษาอังกฤษ และขอรับรองว่าบทความฉบับนี้มีการใช้ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องตามหลักภาษาและหลักไวยากรณ์ทุกประการ เห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณชนได้

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา ลงชื่อ.....
(.....)
ตำแหน่ง.....
...../...../.....

14. อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ตรวจบทความนี้แล้วขอรับรองว่า องค์ประกอบและเนื้อหาของบทความนี้ มีความสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการ เห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้
*(กรณีที่เป็นนิสิตหรือนักศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา ลงชื่อ.....
(.....)
...../...../.....

15. ตัณฉบับที่ส่งพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ยังไม่เคยตีพิมพ์
เผยแพร่ที่ไหนมาก่อนและไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น
และยินดีแก้ไขตามที่กองบรรณาธิการเสนอแนะ

ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ.....

(.....)

...../...../.....

ผลการพิจารณาบทความจากบรรณาธิการ

- ☐ เห็นควรดำเนินการส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพของบทความ
- ☐ ไม่รับพิจารณาบทความ

.....

.....

.....

.....

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม)

บรรณาธิการมนุษยศาสตร์

หมายเหตุ

1. ขอให้ท่านกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มขอลงบทความด้วยลายมือที่อ่านออก และชัดเจนแล้วสแกนส่งไปพร้อมไฟล์ PDF และ ไฟล์ Word ของบทความต้นฉบับ โดยส่งไปที่ <http://jhsoc.bru.ac.th> → ติดต่อขอลงบทความ
2. ขอให้จัดเตรียมต้นฉบับบทความของท่านตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความ ของกองบรรณาธิการ “มนุษยสังคมสาร” มิเช่นนั้น บทความของท่านจะไม่ได้รับการ พิจารณาในดำเนินการในขั้นต่อไป
3. บทความของท่านต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาอังกฤษ จากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ พร้อมลงลายมือชื่อรับรอง
4. ในกรณีที่เป็นิสิตนักศึกษา บทความของท่านต้องผ่านการรับรองจาก อาจารย์ที่ปรึกษา โดยลงลายมือชื่อรับรอง

Article Submission Form

for Publication in the Journal of Humanities

and Social Sciences (JHUSOC)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University, Thailand

Date:/...../.....

To Editor of Journal of Humanities and Social Sciences

Subject Article Submission Form for Publication in Journal of
Humanities and Social Sciences

1. Author's Name.....

2. Article Title.....

.....

.....

.....

3. Types of Articles ☐ Research Article ☐ Academic Article

Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

E-mail: jhusoc@bru.ac.th

Website: <http://jhusoc.bru.ac.th>

4. Types of Disciplines ☐ Humanities ☐ Social Sciences

5. The Highest Level of Education.....

6. Academic Position (if any).....

7. Position

7.1 ☐ Lecturer ☐ Other Positions (please specify).....

Faculty.....Institute.....

Co-authors (if any) who are not students.

Name	Organization	Telephone	E-mail

7.2 ☐ Students ☐ M.A. ☐ Ph.D.

Discipline.....

Program.....

Faculty.....

Institute.....

Please specify the thesis advisors' names

1. Name.....

Current Position.....

Address.....

Telephone..... E-mail.....

2. Name.....
Current Position.....
Address.....
Telephone..... E-mail.....

8. Author's Present Workplace

.....
.....

Office Telephone..... Mobile Telephone.....
Fax..... E-mail.....

9. Contact Address ☐ Workplace ☐ Address as below

.....
.....

Home/Office Telephone..... Mobile Telephone.....
Fax..... E-mail.....

10. In case of not being able to contact the author, the editorial board can contact the following person:

Name.....
Telephone..... Mobile Telephone.....
Fax..... E-mail Address.....
Relationships.....

11. Enclosed documents

☐ Research Article ☐ Academic Article
☐ Other (specify)

12. Article Components

I have written an article in line with the guidelines of the journal with the following components:

☐ Academic Article	☐ Research Article
☐ Thai and English Titles	☐ Thai and English Titles
☐ Author's name in Thai and English	☐ Author's name in Thai and English
☐ Thai and English Abstracts	☐ Thai and English Abstracts
☐ Thai and English Keywords	☐ Thai and English Keywords
☐ Introduction	☐ Introduction
☐ Body of Text	☐ Objectives
☐ References	☐ Methodology
☐ Author's Biodata	☐ Results
	☐ Discussion
	☐ Recommendations
	☐ References
	☐ Author's Biodata

13. An expert has examined accuracy of the English use. It is certified that the article is written in the correct English grammar and can be published in this journal.

Expert's signature.....

(.....)

Position.....

Date...../...../.....

14. The thesis advisor(s) has considered this article and approved that its contents and components are complete and accurate according to academic principles, so the article is recommended to be published in this journal. It is noted that the item 14 is for the students only.

Advisor's signature.....

(.....)

Date...../...../.....

15. The manuscript submitted for publication in this journal has not been published before and is not under consideration of other journals. Moreover, the author is pleased to make modifications suggested by the editorial board.

Authors' signature.....

(.....)

Date...../...../.....

The results of article acceptance considered by the journal editor are as follows:

☐ It should be forwarded to peer reviewers to evaluate its quality.

☐ It is rejected (Please give reasons for not being able to get the article published in this journal.).....
.....
.....

(Assistant Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom)

Editor

Journal of Humanities and Social Sciences

NB:

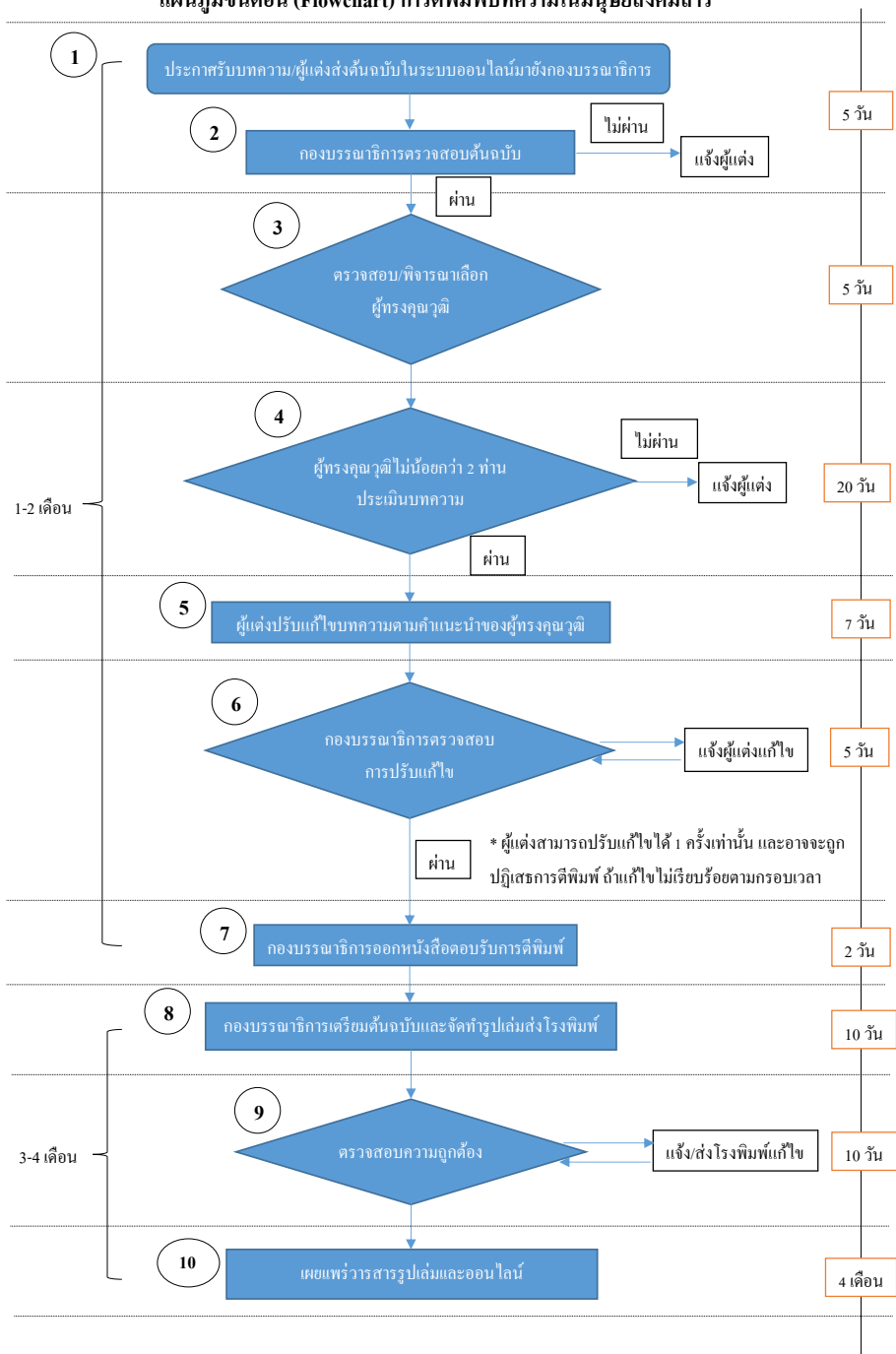
1. You must fill out the Article Submission Form with readable handwriting, scan the form and submit it together with both PDF and Word files of the original full article to <http://jhusoc.bru.ac.th> → **Request for Article Submission.**

2. You must prepare your original manuscript in accordance with the journal guidelines and criteria, otherwise your article will not be considered to get published in the journal.

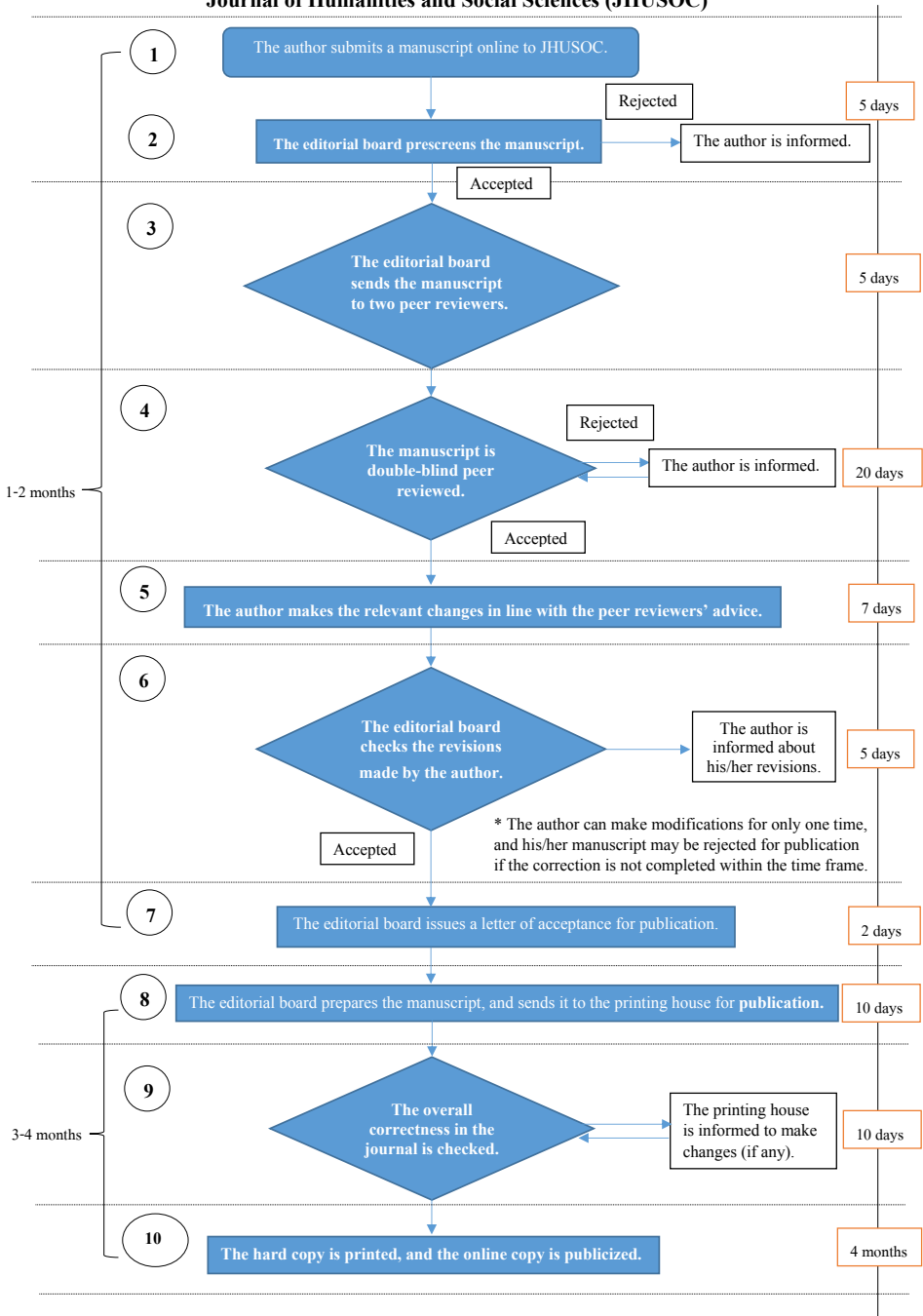
3. Your article must be written in the correct English and is certified by the English expert with his/her signature on it.

4. For a student, the article must be certified by an advisor with his/her signature on it.

แผนภูมิขั้นตอน (Flowchart) การตีพิมพ์บทความในนิตยสารสังคมสาร

Article Publishing Workflow Journal of Humanities and Social Sciences (JHUSOC)

หมายเลขสมาชิก.....

ใบสมัครสมาชิก

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

Faculty of Humanities and Social Sciences (JHUSOC)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ที่อยู่.....

.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

อีเมล.....

☐ สมัครสมาชิก.....ปี (1 ปี 3 ฉบับ 400 บาท) เริ่มตั้งแต่ฉบับที่.....

☐ ต่ออายุสมาชิก.....ปี (1 ปี 3 ฉบับ 400 บาท) เริ่มตั้งแต่ฉบับที่.....

พร้อมกันนี้ได้ส่งค่าสมาชิก จำนวน.....บาท

(ตัวอักษร.....)

โดยโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (วารสารวิชาการ
มนุษยสาร)” บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 427-1-25989-1

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่.....

หลังจากโอนเงินแล้ว กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงิน (pay-in-slip) ไปที่
โทรสาร 0-4461-2858 หรือ อีเมล: jhusoc@bru.ac.th

ออกใบเสร็จในนาม

ชื่อ.....

ที่อยู่.....

.....

ดาวน์โหลดใบสมัครสมาชิกได้ที่ <http://jhusoc.bru.ac.th>